

Предраг Мутавџић

ГРЧКО – СРПСКИ РЕЧНИК ИДИОМА

Ελληνο-Σερβικό Λεξικό των
Ιδιωτισμών και των Εξφράσεων

JACEN

др Предраг Мутаџић

Грчко-српски
речник идиома

Ελληνο-Σερβικό Λεξικό των
Ιδιωτισμών και των Εξφράσεων

ЈАСЕН

Београд 2007

Библиотека Речник

Уредник

Бољуд Шијаковић

Српско-грчки речник идиома

Аутор

Предрај Мутавцић

Издавач

НК ЈАСЕН

Добрачина 30

Београд

тел. 011/32-86-339; 064/12-42-626

jasenbook@gmail.com

www.ikjasen.com

За издавача

Војо Сјанишић

Ликовно-графичка опрема

Вељо Сјанишић

Јован Дамјановић

Компјутерска припрема

НК ЈАСЕН

Штампа

Донај Граф

Београд

Тираж 500

Београд 2007.

Copyright© НК ЈАСЕН ДОО

Сва права за објављивање ове књиге задржава издавач по одредби Закона о ауторским правима

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
811.14'06'374.2'373.7=163.41(038)

МУТАВЦИЋ, Предраг

Грчко-српски речник идиома =

Elleno-Serbiko Lexiko Idiotismon kai ton Exphraseon / Предраг

Мутавцић. - Београд : Јасен, 2007 (Београд : Донат Граф). -136 стр. ;

24 cm. - (Библиотека Речник / [Јасен, Београд])

Тираж 500 - Напомене библиографске референце уз текст. -

Библиографија: стр. 6-8.

ISBN 978-86-85337-33-8

а) Грчки-српски речници, фразеолошки

COBISS.SR-ID 142826252

Садржај

<i>Предјовор</i>	5
<i>Бидлиоѿрафија</i>	10
<i>Ради лакшеѿ сналажења</i>	14
<i>Ознаке и скраћенице</i>	15
<i>Грчки алфабетѿ</i>	16
<i>Речник идиома</i>	17

Предговор

Једна енглеска изрека вели: „A dictionary is the only place where success comes before work“ (Једино место где успех претходи раду јесте - речник). Баш је из тог разлога сваки речник велика помоћ не само преводиоцима него и свима онима који се баве језиком на овај или онај начин. Међутим, речник нам у истој мери може и пуно одмоћи, будући да у њему или не проналазимо оно што тражимо, или је дати превод неадекватан, недовољно прецизан, нејасан, двосмислен, непотпун, непримерен или сасвим неприхватљив. Отуда ниједан речник није савршен, целокупан и свеобухватан, а посебно не речник идиома.

Некако смо по аутоматизму већ научили да само енглески језик поседује огроман број идиома, односно својствених фразеолошких израза. То је само делимично тачно, али далеко од тога да је права истина. С енглеске тачке гледишта оваква изјава је сасвим оправдана, са наше, међутим, веома претенциозна и крајње помпезна.

И други језици поседују обиље разноврсних идиома, фразеологизама, изрека, клишеа, устаљених фраза. Ни грчки језик није и не може бити никакав изузетак. Штавише, у савременом грчком језику сачувано је до данас неколико различитих (сада већ увелико превазиђених) језичких слојева, што због изузетно дуге писане традиције, најдуже у читавој Европи, што због огромног културног и цивилизацијског наслеђа. Из тог разлога је савремени грчки језик једна својеврсна ризница начињена од јединствене мешавине најразличитијих стилова и стремљења који су, сваки на свој начин, обележили прошле векове изузетно плодне књижевне, историјске, философске, религијске и уметничке продукције. Зато је понекад од посебне важности познавати не само граматику и значење сваке речи унутар идиома, него и целокупан културно-историјски контекст као и наслеђе, како бисмо лакше разумели поруку. Ово посебно вреди за оне идиоме који су типично грчки, односно карактеристични само за грчки начин размишљања и поимања.

Поред ових, у савременом грчком постоји један велики број идиома који је или у потпуности подударан са српским (али и са свим другим балканским) или је веома сличан. У том погледу је грчке идиоме много лакше усвојити и научити у односу на идиоме из других европских језика, на пример, будући да носе исту поруку, да имају исти смисао, исту употребну вредност и исто значење. Другим речима, није потребно чак ни променити контекст да би се један такав грчки идиом разумео. Такви су, рецимо, следећи идиоми у којима смо, тамо где се јавља разлика, назначили једино различите кључне речи које улазе у састав идиоматског израза:

Δεν είναι κάθε μέρα τ' Αϊ-Βασίλη = Није сваки дан Божић
ρίχνω στάχτη στα μάτια κάποιου = бацити коме прашину у очи

η καλή μέρα από το πρωί φαίνεται = по јутру се дан познаје
ένας κούκος δεν φέρνει την άνοιξη = једна ластва не чини пролеће

έχω κοκόρου γνώση = имати пилећу / сврачију памет
πέσε πίτα να σε φάω = лези `лебу да те једем

Али у оним случајевима где немамо било какво преклапање и / или подударање са српским идиомима настаје проблем. Смисао идиома се не може погодити нити наслути-ти из значења свих речи који их сачињавају, па би буквалан превод таквих израза био права бесмислица. Тако, на пример, идиом **κουρεύω άβυό** значи буквално «шишати јаје», док је право значење идиома „млатити празну сламу“. Или, да дамо још један пример, идиом **παίρνω το αίμα μου πίσω** у буквалном преводу значи „узети моју крв назад“, а право значење му је „узвратити истом мером; осветити се“.

Грчки идиоми груписани су или око именице (односно именске речи), чиме чине једну развијену и нераскидиву синтагму, или око глагола, творећи тако сложен глаголски израз. Не ретко је глаголски идиом / фраза у савременом језику образован уз помоћ одређеног члана (**το, την, τα**), који самом глаголу мења из корена његово основно значење. При томе настаје посебна комбинација, јединствена и непоновљива у другим језицима, у виду новог израза, па значење идиома знатно одступа од значења употребљеног глагола. На при-

мер, глагол $\beta\acute{\alpha}\zeta\omega$ значи „ставити, метнути“, док са чланом у идиому $\tau\omicron\ \beta\acute{\alpha}\zeta\omega$ значи „запутити се ка, поћи“; основни смисао глагола $\gamma\upsilon\rho\acute{\iota}\zeta\omega$ јесте „вратити / враћати се“, док у идиоматском изразу $\tau\alpha\ \gamma\upsilon\rho\acute{\iota}\zeta\omega$ означава „погазити / прекршити дату реч“; глагол $\alpha\rho\lambda\acute{\alpha}\zeta\omega$ значи „зграбити“, међутим у изразу $\tau\eta\upsilon\ \alpha\rho\lambda\acute{\alpha}\zeta\omega$ његово значење је „прехладити се“. Оваквих примера има веома много.

Безмало свака реч у грчком језику може бити кључном за творбу идиома. Ово указује да је инвентивност у Грка веома развијена, па нам се тако открива не само један поглед на свет близак нама, како већ рекосмо, услед вишевековне симбиозе и међусобне упућености једног народа на други на релативно ограниченом географском простору као што је Балканско полуострво, него и на један други свет, свет типичан грчки ког одликују здрав разум, живе асоцијације, суштилна философска схватања односа човека према човеку, човека према природи, човека према животу, Богу. Због тога је проучавање и усвајање идиоматских израза, који су не ретко камен спотицања приликом учења ма ког страног језика и праћења стране литературе, један од можда финалних корака ка постепеном упознавању васколиког грчког језичког блага и духа Грка. У стандардним двојезичним речницима прилично ретко се може наићи на неке од ових сложених језичких јединица, што није никако довољно чак и када је реч о најобичнијем превођењу, а камоли када је реч о превођењу и разумевању књижевне прозе и поезије, научних и стручних текстова или када је у питању свакодневни говор у коме су заступљени најразличитији фразеолошки изрази и изреке (најчешће у виду пословица). Услед такве мањкавости постојећих двојезичних речника одредили смо се за рад на састављању овог речника идиома грчког и српског језика. Идеја водиља нам је била да сваки идиом јесте својеврсна мудрост у малом коју је, како то напоменусмо, понекад тешко правилно разумети, користити и протумачити.

У овај невелики речник уврстили смо идиоме који припадају:

1. *вишем језичком сџилу*, у виду израза, фраза, речи који нису у свакодневној употреби чести, будући да припадају старогрчком, византијском, ученом (одно-

сно књижевном) и религијском језику, али их редовно сусрећемо у оквирима не само стручних новинских текстова, него и у научним радовима, у расправама, чујемо их у дискусијама и разговорима на телевизији, радију, чак и у свакодневной комуникацији. Њих можемо пронаћи и у скоро сваком бољем грчко-грчком речнику и у свеобухватнијим двојезичним речницима¹;

2. *свакодневном љовору*;
3. *ѿословицама и изрекама*;
4. *жарѿону* (такозвани шатровачки израз или сленг).

Како се значење сваког идиоматског и фразеолошког израза понајбоље може уочити једино унутар реченичног склопа, свуда тамо где смо сматрали да ће се појавити потешкоће у његовом правилном разумевању дали смо и пример преузет из новина, часописа, књига, речника и све друге нам доступне литературе. У речнику нисмо дали превод и тумачење сваке кључне речи (одреднице) која је послужила за творбу идиома. Уједно, свесни смо и чињенице да смо далеко од покушаја да уврстимо све идиоме и фразе те да смо дали не само најбоље преводе него и примере. Трудили смо се да пронађемо што тачније, веродостојније и јасније преводе, па смо се у ту сврху користили невеликим бројем преведених књижевних дела са грчког на српски. Да ли смо у томе имали

1 Можда ће нам једино класичари отворено замерити што нисмо код њих задржали стари вишеакценатски систем (πολυτονικό σύστημα), дакле онако како се устаљено пишу, него смо их дали према постојећем грчком ортографском правилу о употреби само једног акцента (μονοτονικό σύστημα). Данас водећи грчки лингвиста и засигурно један од најбољих познавалаца свих језичких прилика у савременом грчком, Бабињотис (Γ. Μπαμπινιώτης), сматра да је задржавање вишеакценатског система ствар препуштена појединцу и његовом личном избору, пошто се у школама и на свим другим нивоима образовања постепено савлађују и уче безмало сви стари облици грчког језика као и учена језичка традиција који се тим системом акцентуације обележавају. Рецимо, у његовом речнику (Λεξικό για το σχολείο και το γραφείο, Αθήνα, 2004) наводе се све одреднице из старијих слојева монотонским системом, а тек је понегде у заградама дато како се изворно пишу (не и како се изговарају!). Из тог разлога смо се определили да задржимо монотонски систем, имајући још у виду и чињеницу да код нас учење старогрчког језика никада није тако заживело и постало распрострањено као учење латинског. Потом, и сами Грци данас, када наводе цитате и фразе, махом прибегавају коришћењу монотонског система акцентуације као далеко лакшег и једноставнијег.

успеха и колико најбоље ће просудити сви корисници овога речника, а пре свега стручна јавност, преводиоци и људи разних струка који читају грчка књижевна, научна и стручна дела. Њихове ће сугестије и примедбе свакако утицати не само да се побољшају преводи него и да се у овај речник уврсте и многи други идиоми који такође заслужују своје место. Како наша, као ни грчка, фразеологија нема никаквих радова из ове области, а будући да је интересовање за неохеленска лингвистичка проучавања код нас тек у повоју, све примедбе и предлоге који би допринели отклањању недостатака и употпуњавању овога рада аутор ће примити са захвалношћу.

Поред практичне примене, задатак речника, конципираног на контрастивној анализи, јесте и да послужи као наставно средство, приручник и почетни извор проучавања фразеологије као научне дисциплине. Овај речник јесте и прва, додуше непотпуна, збирка фразеолошких контрастивних израза како грчког тако и српског језика, те зато искрено верујемо да ће допринети дубљем (пре свега стручном) интересовању, изучавању и систематизацији фразеолошког блага оба језика.

Аутор овог речника сноси одговорност за све грешке које су настале.

др Предраг Мутавцић

Βιβλιογραφία

Πρiμαρiα λεξικογραφικα γραφα за овај Речник сакупљена је из следећих извора:

1) Речници

1. Collins English-Greek Dictionary, Glasgow, 1997.
2. Collins English-Greek Dictionary, Glasgow, 2003.
3. D.N.Stavropoulos – Oxford Greek-English Dictionary, Oxford University Press, 1998.
4. D.N.Stavropoulos-A.S.Hornby, Oxford English-Greek Learner's Dictionary, Oxford University Press, 1989.
5. Lexikon italiano-ellenico, Perugia, 1995.
6. Lexikon ellenico-italiano, Perugia, 1995.
7. Μαρία Αρβανιτάκη-Hertlein, Reinhold Hertlein, Deutsch-Neugriechisch Lexikon, εκδ. Μιχάλη Σιδέρη, Αθήνα, 2001.
8. Μαρία Αρβανιτάκη-Hertlein, Reinhold Hertlein, Neugriechisch-Deutsch Lexikon, εκδ. Μιχάλη Σιδέρη, Αθήνα, 2002.
9. М. Стојановић-А. Балаћ, Грчко-српски речник, Завод за уџбенике, Београд, 2002.
10. Γ. Μπαμπινιώτη – Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, εκδ. Κέντρο Λεξικογραφίας, Αθήνα, 1998.
11. Γ. Μπαμπινιώτη - Λεξικό για το σχολείο και το γραφείο, εκδ. Κέντρο Λεξικογραφίας, Αθήνα, 2004.
12. Τεγόπουλος-Φυτράκη, Ελληνικό Λεξικό, εκδ. Φυτράκη, Αθήνα, 1995.
13. Εμμ. Κριαρά – Νέο Ελληνικό Λεξικό, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1997.
14. Χαρ. Αθ. Μπαλτάς – Λεξικό αναπτυγμένων εννοιών, εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα, 2001.
15. Ε.Δεμίρη-Προδρομίδου et al. - Η γλώσσα των ιδιωτισμών και των εκφράσεων, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 1983.

16. Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, Ινστιτούτο Μανόλη Τριανταφυλλίδη, εκδ. Μαλλιάρης, Θεσσαλονίκη, 2005.
17. Α. Γεωργοπαπαδάκου – Το μεγάλο λεξικό της Νεοελληνικής γλώσσας, εκδ. Μαλλιάρης, Θεσσαλονίκη, 1999.
18. Σερβο-ελληνικό / Ελληνο-Σερβικό λεξικό, Ομάδα καθηγητών σερβικής γλώσσας, εκδ. Καλοκάθη, Θεσσαλονίκη, 2005.
19. Aleksandra Markonić – Σερβοελληνικό λεξικό, εκδ. Μαλλιάρης, Θεσσαλονίκη, 2002.
20. Άννα Βογιατζή – Ελληνο-σερβικό Λεξικό, Θεσσαλονίκη, 1995.
21. Άννα Βογιατζή – Σερβικο-ελληνικό Λεξικό, Θεσσαλονίκη, 1994.
22. Robert Jean Pierre – Dictionnaire francais-grec moderne, εκδ. Ευστασιάδης Group, Θεσσαλονίκη, 2001.
23. Νέο Γαλλο-Ελληνικό / Franco-Hellenique Dictionnaire, Ομάδα καθηγητών γαλλικής γλώσσας, εκδ. Καλοκάθη, Θεσσαλονίκη, 2001.
24. Ισπανο-Ελληνικό / Ελληνο-Ισπανικό λεξικό, Ομάδα καθηγητών ισπανικής γλώσσας, εκδ. Καλοκάθη, Θεσσαλονίκη, 2001.
25. Α. Γεωργοπαπαδάκου – Το μεγάλο λεξικό της Νεοελληνικής γλώσσας, εκδ. Μαλλιάρης, Θεσσαλονίκη, 1999.
26. Γ.Α. Μαρκαντωνάτος – Λεξικό αρχαίων, βυζαντινών και λόγιων φράσεων της νέας ελληνικής, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1998.
27. И.П.Хориков-М.Г.Малеv – Новогреческо-русский словарь, Издательство, Москва, 1980.

II) Λιτeρaρνι ιζβoρι

1. Ανθολογία ελληνικών διηγημάτων, εκδ. Λιβάνη, Αθήνα, 1992.
2. Ηλίας Βενέζης – Το νούμερο 31328, εκδ. Εστία, Αθήνα, 1998.
3. Μίνας Βιντιάδης – Η Σβετλάνα και η Σταματία, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2001.

4. Ρέα Γαλανάκη – Ελένη, ή κανέννας, εκδ. Αργα, Αθήνα, 1998.
5. Τάκης Γεωργίου – Ο τοίχος των μελανοδοχείων, εκδ. Εστία, Αθήνα, 1995.
6. Λιλής Γιακωβίδου – Κωστής Παλαμάς, η Εξοδος, εκδ. Εστία, Αθήνα, 1964.
7. Κωστής Γκιμοσούλης – Το θηρίο είναι παντού, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 2003.
8. Θοδώρης Γκόννης – Χειμωνικό, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2002.
9. Τάσος Γουδέλης – Η γυναίκα που μιλά, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 2003.
10. Ντίνος Δημόπουλος – Οι ερωτύλοι, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1994
11. Ελληνικά παραμύθια Α'-Β' (εκλογή Γ.Α.Μεγά), εκδ. Ι.Δ.Κολλάρος, Αθήναι, 1998.
12. Ζυράννα Ζατέλη – Και με το φως του λύκου επανέρχονται, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1995.
13. Βασίλης Ζιώγας – Όπως τα κούρντισες Θεέ μου, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1993.
14. Τάκης Θεοδωρόπουλος – Νύχτες στην Αρκαδία, εκδ. Εστία, Αθήνα, 1992.
15. Τάκης Θεοδωρόπουλος – Το αδιανόητο τοπίο, εκδ. Εστία, Αθήνα, 1992.
16. Γιώργος Θεοτοκάς – Αργώ (Α'-Β'), εκδ. Εστία, Αθήνα, 2000.
17. Βασίλης Ιωακείμ – Αιγαίο, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2000.
18. Νίκου Καζαντζάκη – Ο τελευταίος πειρασμός, εκδ. Καζαντζάκη, Αθήνα, 1996.
19. Νίκου Καζαντζάκη – Ο βίος και πολιτεία του Αλεξή Ζορμπά, εκδ. Καζαντζάκη, Αθήνα, 1997.
20. Γιάννη Καμπύση – Οχτροί και φίλοι και άλλα διηγήματα, εκδ. Νεοελληνική Βιβλιοθήκη Ιδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα, 1998.

21. Ναπολέον Λαζάνης – ΕΓΩ, ο Πέτρος, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1995.
22. Μενέλαος Λουντέμης – Της γης οι αντρειωμένοι..., εκδ. Δωρικός, Αθήνα, 1982.
23. Δημήτρης Μιγγάς – Της Σαλονίκης μονάχα..., εκδ. Μεταίχιμιο, Αθήνα, 2003.
24. Μητς Μήτσης – Στα σύννεφα του Πολυδρόσου, Αθήνα, 2005.
25. Κωστούλα Μητροπούλου – Χίλια πενήντα μιλιμπάρς, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1994.
26. Μύθοι του Αισώπου, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2001.
27. Ουράνη Κώστα – Γλαυκοί δρόμοι, Βορεινές Θάλασσες, εκδ. Εστία, Αθήνα, 1987.
28. Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης – Τα ρόδινα ακρογιαλιά, εκδ. Νεοελληνική Βιβλιοθήκη Ιδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα, 2000.
29. Νίκος Παπανδρέου – Δέκα μύθοι και μια ιστορία, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1995.
30. Νίκος Παπανδρέου – Ο Κλεπτομνήμων, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 2002.
31. Παντέλη Πρεβελάκη – Ο ήλιος του θανάτου, εκδ. Εστία, Αθήνα, 1978.
32. Αντώνης Σαμαράκης – Ζητείται ελπίς, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1998.
33. Σάκης Σεφεράς – Αποστολή στη Γη, εκδ. Μεταίχιμιο, Αθήνα, 2004.
34. Γιώργου Σεφέρη – Εκλογή από τα του πιο γνωστά ποιήματα, εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα, 1999.
35. Αγγελου Σικελιανού – Ποιήματα, εκδ. Mega Sirius Publications, Αθήνα, 2004.
36. Δημήτρης Σωτάκης – Εντεκα ερωτικοί θάνατοι, εκδ. Μεταίχιμιο, Αθήνα, 2004.
37. Κώστας Ταχτσής – Το τρίτο στεφάνι, εκδ. Εξάντας, Αθήνα, 1987.

38. Κώστας Ταχτσής – Η γιαγιά μου η Αθήνα, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1996.
39. Τερζάκη Αγγέλου – Η πριγκιπέσσα Ιζαμπώ, εκδ. Εστία, Αθήνα, 1984.
40. Μισέλ Φάις – Από το ίδιο ποτήρι, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 2000.
41. Πάνος Φιλιππακόπουλος – Αλυσίδες από πυρίτιο, εκδ. Μεταίμιο, Αθήνα, 2004.

Ради лакшеї сналажења

ψειρίζω → одредница – ψειρίζω τη μαϊμού → идиоматски израз = цепидлачити → превод идиома

ζεστός (επιθ.) → означава придев

καφές, ο → ознака именице мушког рода у јединици – λέω τον καφέ

φάκα, η → ознака именице женског рода у јединици – πιάνομαι στην ίδια μου φάκα

κορόϊδο, το → ознака именице средњег рода у јединици – κάνω το κορόϊδο

κουκουλώνω – τα κουκουλώνω → члан уз глагол се у датој конструкцији мора обавезно користити

δόξα πατρί → указује да је облик подвучене речи посебан

πέφτω θύμα (+ γεν.) → потребна је допуна у генитиву

είμαι βαλτός για (+ αιτ.) → потребна је допуна у акузативу

πάντα (ακλ.) → означава да је у питању непроменљива реч

(παρ.) → пословица: (παρ.) Η αυλή σου αν διψά, το νερό μην χύνεις έξω.

είμαι σαν μουνί καλλιγραφία (αργκό) → жаргон, сленг

αξίζει απροσ.) → означава безличан израз

Ознаке и скраћенице

Ακλ. – άκλιτος	= непроменљиво
Ανεπ. – ανεπίσημος	= неформално / незванично
Αντ. – αντωνυμία	= заменица
Εκκλ. – εκκλησιαστικός	= црквено
Επίθ. – επίθετο	= придев
Παρ. – παροιμία	= пословица / изрека
Χυδ. – χυδαίο	= вулгарно
Οικ. – οικείος	= фамилијарно
Υβρ. – υβριστικός	= увредљиво
Κπ. – κάποιον	= некога
Κτ. – κάτι	= шта / чега
Κτου. – κάποιου	= некога / чији
Γεν. – γενική	= генитив
Αιτ. – αιτιατική	= акузатив

Γρχκι αλφαδεῖ
Το Ελληνικό Αλφάβητο

Α, α	άλφα	αλφα
Β, β	βήτα	βита
Γ, γ	γάμα	гама
Δ, δ	δέλτα	делта
Ε, ε	έψιλον	εПСИΛΟΝ
Ζ, ζ	ζήτα	зита
Η, η	ήτα	ита
Θ, θ	θήτα	тита
Ι, ι	ιότα	јота
Κ, κ	κάπα	капа
Λ, λ	λάμδα	ламда
Μ, μ	μι	ми
Ν, ν	νι	ни
Ο, ο	όμικρον	ομικρον
Ξ, ξ	ξι	кси
Π, π	πι	пи
Ρ, ρ	ρο	ρο
Σ, -σ-, -ς	σίγμα	сигма
Τ, τ	ταυ	таф / тау
Υ, υ	ύψιλον	иПСИΛΟΝ
Φ, φ	φι	фи
Χ, χ	χι	хи
Ψ, ψ	ψι	пси
Ω, ω	ωμέγα	ομεγα

Речник идиома

Α, α (αλφα)**αβγό, το**

σιγά τ' αυγά! = јака ствар / врло важно!

κουρεύω αβγό = млатити празну сламу

Κάθισε στα αυγά σου! (ανεπ.) = Гледај своја посла!

αβίζο – παίρνω κт αβίζο = нањушити/дознати/начути шта**αβλαβής (επιθ.)** – (είμαι) σώος κт αβλαβής = (бити) жив и здрав**αγαθό, το**

υλικά αγαθά = материјална добра

δημόσια αγαθά = јавна добра

καταναλωτικά αγαθά = потрошачка добра

αγάπη, η

είμαστε στις αγάπες μας = бити у добрим односима/љубави са ким

όλο (είναι) αγάπες και λουλούδια = све мед и млеко

αγγελία, η

μικρές / καυτές αγγελίες = мали/врући огласи

βαζώ / δημοσιεύω αγγελία σε... = дати/објавити оглас у...

άγγελος, ο – κοιμάται σαν αγγελοῦδι = спава као анђео**αγγίζω**

αγγίζω τα όρια = доћи/достићи до крајњих граница

δεν με αγγίζει τίποτα = ништа ме не дотиче

αγελάδα, η – (περίοδος / μέρες) ισχνών αγελάδων = дани/време потпуног неуспеха (промашаја)**αγιάζω** – ο σκοπός αγιάζει τα μέσα = циљ оправдава средства**άγιος, ο**

Στο άγιο ποτέ! = На свето никад!

ακόμα και άγιο κολλάζει = и свецу изазов/искушење (вели се обично за жену)

κάνω τον άγιο = правити се невинашце

αγκάλη, η – περιμένω κт με ανοιχτές αγκάλες = радовати се сусрету са ким

αγκαλιά, η

έχω / κρατάω κп στην αγκαλιά μου = имати/држати кога у загрљају

πέφτω στην αγκαλιά κп = пасти коме у загрљај

ανοίγω την αγκαλιά σε κп = раширити руке коме

κρατάω κп αγκαλιά = привити уза себе кога / стиснути у загрљај кога

αγκίστρι, το – πιάνω κп στο αγκίστρι μου = нахватати/упеча-
ти/уловити кога у своју мрежу

άγκυρα, η

σηκώνω άγκυρα = дићи сидро, поћи, кренути

ρίχνω άγκυρα = бацити сидро, скрасити се

αγλέουρας, ο – κατεβάζω τον αγλέουρα = пити као смук

άγνοια, η

από / εξ' άγνοίας = из незнања

εν άγνοία κп = без чијег знања

εν άγνοία = ненамерно, без намере

έχω / βρίσκομαι σε πλήρη άγνοια (του θέματος) = немати благе
везе о чему/у вези са чим

δηλώνω άγνοια = показати незаинтересованост

αγορά, η

αγορά εργασίας = биро рада

κάνω αγορά / αγοράς = ићи у куповину

αγοράζω

σε πουλά και σε αγοράζει = бити префриган/превејан

-Να μην του πιστέψεις τίποτε, σε πουλά και σε
αγοράζει! = Не веруј му ништа, префриган је он!

αγωνία, η

κρατάω κп σε αγωνία = држати кога у неизвесности

έχω αγωνία για κт = бити узрујан/ван себе због чега

αγύριστος (επίθ.)

είναι αγύριστο κεφάλι = тврдоглав је као мазга

στέλων κп στο αγύριστο = послати кога доврага

άγω – άγομαι και φέρομαι = бити завитлаван, вући кога за
нос

αγωνία, η

κρατάω κп στην αγωνία = држати кога на мукама/у неизвес-
ности

έχω αγωνία για κп / κт = бити напет/узбуђен због кога/чега
 περιμένω κт με αγωνία = жељно шта ишчекивати

άδεια, η

γιατρική άδεια = лекарска поштеда/боловање

έχω άδεια = имати допуст/одмор

είμαι με__ άδεια = бити на допусту

αδειάζω – Αντε, άδειασέ μου τη γωνιά! (ανεπ.) = Хајде, торњај се! / Чисти се!

αδημονία, η – περιμένω κп / κт με αδημονία = жељно/
 нестрпљиво ишчекивати кога/шта

αδιάφορος (επίθ.)

μου είναι αδιάφορο = све ми је једно

αφήνω κп / κт αδιάφορο = не тицати се кога/чега

είμαι αδιάφορος για κп / κт = не интересовати се за кога/шта

στέκω αδιάφορος απέναντι σε κп / κт = остати равнодушан
 према коме/чему

αδιαμαρτύρητος (επιθ.) – δέχομαι κт αδιαμαρτύρητα = при-
 мити шта без роптања/опирања

άδικο, το

ρίχνω το άδικο σε κп = свалити кривицу на кога

δίνω σε κп άδικο = окривити кога

έχω άδικο = погрешити, не бити у праву

αδυναμία, η

έχω αδυναμία σε κт = бити слаб у чему

βρίσκομαι σε αδυναμία να... = бити/налазити се у
 немогућности да...

αδύνατος (επιθ.)

αδύνατο σημείο = слаба тачка

είναι αδύνατο να... = немогуће је да...

είναι των αδυνάτων αδύνατο = то је сасвим немогуће

μου στάθηκε αδύνατο = било ми је немогуће

κάνω τα αδύνατα αδύνατα = дати све од себе

ζητάω τα αδύνατα = тражити немогуће

άδωρος (επιθ.) – δώρον άδωρον = бофл роба, скуп и бес-
 користан иметак

αέρας, ο

έχω αέρα = дувати се, бити самоуверен

παίρνω αέρα = дићи нос, уобразити се, удахнути

παίρνω τον αέρα = испећи занат

παίρνω τον αέρα μου = разбистрити главу

παίρνω τον αέρα κτ = овладати ким, задобити утицај над ким

πήρε ο νους του αέρα / πήραν τα μυαλά του αέρα = попиле му чавке мозак

χάνω αέρα = губити дах

μιλάω στον αέρα = говорити у ветар/празно

λόγια του αέρα = празне речи

κόβω τον αέρα σε κт = стући коме рогове, понизити кога

Ποιος καλός αέρας σ' έφερε; = Који ли те ветар донесе? Којим добром?

υποσχέσεις του αέρα = празна обећања

με άλλον αέρα = на другачији начин/приступ

τα τινάζω όλα στον αέρα = све упропастити/уништити

τινάζομαι στον αέρα = банкротирати, отићи у стечај

πιάνω πουλιά στον αέρα = доносити брзе одлуке, бити брз на потезу

βγαίνω στον αέρα = изаћи на ваздух

αέρας κοπανιστός = бесмислица/празна прича, глупост

παίρνω αέρα κοπανιστό = добити шипак

αζήτητος (επιθ.) – μένω στα αζήτητα = бити непожељан / остати уседелица

αηδία, η

λέω αηδίες = причати глупости/бесмислице

κάνω αηδίες = изводити шта / понашати се глупо/недолично

φέρνω αηδία σε κт = окренути коме стомак

μέχρι αηδίας = до изнемоглости

-Την πονάει το κεφάλι της, επειδή έβλεπε τηλεόραση μέχρι αηδίας. = Боли је глава јер је гледала телевизију до изнемоглости.

αηδόνι, το

με κοστίζει / μου έρχεται ο κούκος αηδόνι = кошта ме као светог Петра кајгана

είπαμε πολλά και σώνει, ας λαλήσει κι άλλο αηδόνι! = чича-мича и готова је прича!

αίμα, το

μου πάγωσε το αίμα μου = следила ми се крв

κόβω το αίμα μου = слеђивати коме крв

μου κόλληκε το αίμα μου = (за)стала ми крв

μου άναψαν τα αίματα = крв ми прокључала
 μου ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι = крв ми јурнула у главу
 παίρνω το αίμα μου πίσω = узвратити истом мером, осветити се
 βάφω τα χέρια μου με αίμα = окрвавити руке
 πίνω το αίμα κπου = пити коме крв
το έχω στο αίμα μου = у крви ми је
 το ίδιο μου το αίμα = моја рођена крв
 το αίμα νερό δεν γίνεται = крв није вода
 βάζω κп στα αίματα (να κάνει κт) = наговорити кога (да уради
 шта)
 δίνω αίμα = дати крв
 φтύνω αίμα = (про)плувати крв
 μπαίνω κт στο αίμα σε κп = ући коме у крв шта

αίσιος (επιθ.)

φέρνω κп σε αίσιο τέρμα = довести до повољног исхода/завр-
 шетка
 αίσιο τέρμα = сретан завршетак/крај

αιτία, η

анεύ λόγου και αιτίας = без икаквог повода
 εξ αιτίας (+ γεν.) = због, услед

αιώνας, ο

ποτέ στον αιώνα του άπαντα = када на врби роди грожђе /
 мало морген
 στον αιώνα του αιώνος / στους αιώνες των αιώνων = на вјеки
 вјеков, за свагда

ακμή, η

βρίσκομαι / φтάνω σε ακμή = достићи / налазити се на врхунцу
 επί ξυρού ακμής = на ивици/рубју

ακολουθώ

ακολουθώ κп κατά πόδας = пратити/следити кога у стопу
 ακολουθώ τα ίχνη κπου = следити чији пут
 ακολουθώ την τύχη / τη μοίρα κπου = делити чију судбину

άκρη, η

βάζω στην άκρη = одвајати у страну, штедети
 βρίσκω την άκρη = пронаћи крај
 βγάζω άκρη με κт / κп (обично са негацијом) = изаћи на крај
 са ким/чим
 έχω κάτι στην άκρη της γλώσσας μου = имати/бити на врху
 језика

απο τη μία άκρη στην άλλη = с једног краја на други
δεν μπορώ να βγάλω άκρη = то ми је скроз неповезано/без
главе и репа

(παρ.) Το ραβδί έχει δύο άκρες. = Батина има два краја.

άκρο, το

φτάνω στα άκρα = доћи/ићи до крајње границе/екстрема

απ' άκρο εις άκρον = уздуж и попречно

φτάνω στα άκρα = доћи до ивице, превазићи меру

ακουστός (επιθ.)

έχω ακουστά ότι... = чујем да...

έχω κп ακουστά = знати кога по чувењу/причи

άκρο, το

φτάνω στα άκρα = ићи у крајност

φέρνω κп στα άκρα = довести кога до очаја

ώθω / σπρώχνω τα πράγματα στα άκρα = терати (ствари) до
самог краја

άλατι, το

κάνω κп του αλατιού = убити кога од батина, пребити кога на
смрт

έχουν φάει ψωμί κι αλάτι = нераздовојни су

-Ο Νίκος και η Αγγελική είναι οι φίλοι από το σχολείο,
έχουν φάει ψωμί κι αλάτι! = Никос и Ангелија су пријатељи
још из школе, нераздовојни су.

αλεπού, η

Τι θέλει η αλεπού στο παζάρι; = Зашто не гледаш своја посла?

(παρ.) Η αλεπού εκατόν χρονών, το αλεπουδάκι εκατόν ένα =

Неће пиле учити квочку / пиле није старије од квочке.

(παρ.) Την έπαθε σαν την αλεπού με τα σταφύλια. = Прође као
лисица у небраном грожду.

είναι πονηρός σαν αλεπού = лукав као лисица

γριά αλεπού = матори(-а) лисац (-ица)

αλεύρι, το – Πες αλεύρι! (ο σε γυρεύει!) = Кажи драгичка!

άλλαγή, η

επιφέρω αλλαγή σε κт = извршити промену

κάνω αλλαγή σε κт = преправити шта

αλλάζω

αλλάζω τον αδόξαστο / την πίστη σε κп = измлатити кога, об-
рати бостан, брати кожу на шиљак

αλλάζω το βιολί / τροπάρι = променити плочу, певати другу песму

αλλάζω βέρες = верити се

αλλάζω κουβέντα = променити тему

αλλάζω την πίστη / τα φώτα σε κт = намучити се на мртво име, убити Бога у коме / убити кога на мртво име

αλλάζω χρώμα = променити боју

αλλάζω γνώμη / ιδέα = променити мишљење

αλλάζω λόγια / κουβέντα με κт = посвађати се са киме

(παρ.) Αλλαξε ο Μανόλης κι έβαλε τα ρούχα του αλλιώς. = Максим из Загреба, Максим у Загреб.

αλλιώς (ακλ.) – τα παίρνω αλλιώς = другачије схватити, разумети погрешно

άλλος (επιθ.)

τη μια... την άλλη = у једну руку ... у другу, са једне стране... са друге

κατά τα άλλα = иначе

εκτός των άλλων = између осталог

από την άλλη πλευρά = са друге стране (гледишта)

άλλο τίποτα = ништа друго осим

-Από το κρασί άλλο τίποτα! = Сем вина, ништа друго!

όσο ... άλλο τόσο = исто онолико колико ... толико

εκτός των άλλων / μεταξύ των άλλων = између/поред осталог

άλλος θέλει ο ένας κι άλλα ο άλλος = ко у клин, ко у плочу

άλλα λέω κι άλλα εννοώ = једно мислити, а друго радити

γίνομαι άλλος άνθρωπος = бити други човек, опоравити се

αυτό είναι άλλη ιστορία = то је друга прича/ствар

αυτό είναι το κάτι άλλο! = то је нешто сасвим друго!

ο ένας μετά τον άλλον = један за другим

(βοηθάω) ο ένας τον άλλον = (помагати) један другог

τώρα να ήταν κι άλλο! = можеш се са тим поздравити!

-Εχασε το πορτοφόλι της και τώρα να ήταν κι άλλο! =

Изгубила је новчаник, сад се са њим може поздравити!

κάθε άλλο παρά... = све друго осим...

-Ηταν κάθε άλλο παρά πλούσιος. = Био је све друго само не богат.

κάθε άλλο = нема шансе

-Θα κάνεις διακοπές φέτος; -Κάθε άλλο! = Идеш ли на одмор ове године? – Нема шансе!

αν μην τι άλλο = ако ништа друго

αλλού (ακλ.) – Αλλού αφτά! = Другом ти то!

άλογο, το

και πράσινα άλογα! = цврц Милојка / није него / мало сутра!

είμαι καβάλα σ' άλογο = бити на коњу

κάνω κп άλογο = разбеснети/распалити кога

άλφα, το (ακλ.)

ξαναρχίζω πάλι από το άλφα = почети све из почетка

δεν ξέρει ούτε το άλφα (ανεπ.) = не зна ни да бекне /

για το άλφα ή βήτα λόγο = из једног или другог разлога

από το άλφα ως το ωμέγα = од Α до Ω

είμαι το άλφα και το ωμέγα = бити алфа и омега

άμαν (ακλ.) – βρε άμαν, βρε ζάμαν! (οικ.) = аман-заман!

αμανές, ο – παίρνω ψηλά τον αμανέ = правити се важним,

дувати се

άμαξα, η – σέρνω та εξ αμάξης σε κп = изгрдити кога на пасја уста

αμαρτία, η

αυτή είναι μια παλιά μου αμαρτία = она је моја стара

симпатија/љубав

είμαι παλιά αμαρτία σε κп = бити стари лисац у чему

σιχαίνομαι κп σαν τις αμαρτίες μου = мрзети/не подносити

кога из дна душе

άμπακος, ο – τρώω τον άμπακα / άμπακο = наждерати се, на-

бокати се

αμφιβολία, η

χωρίς αμφιβολία = без сумње

πέρα / έξω από κάθε αμφιβολία = ван сваке сумње

έχω / προκαλώ αμφιβολίες σε κп / κп = имати/изазвати сумње

αφήνω κп σε αμφιβολία = оставити кога у сумњи/недоумици

δεν χωράει αμφιβολία = нема места сумњи

αναβάλλω – (παρ.) Μην αναβάλλεις για αύριο ό,τι μπορείς να κένεις σήμερα. = Не остављај за сутра оно што можеш да урадиш данас.

αναβαλλόμενος (επιθ.) – ψέλω τον αναβαλλόμενο σε κп =

наредити да се под претњом казне прекине са чим

ανάβω

άναψαν τα τηλέφωνα / τα σύρματα / οι γραμμές = усијали се

телефони/жице/линије

ανάβω και κορώνω = разбеснети се, планути

ανάβω ένα χαστούκι σε κп = завалити коме шамар

αναλαμβάνομαι – αναβλήθηκε στους ουρανούς = нестало је / испарио у виду ластиног репка

ανάλατος (επιθ.) – ανάλατα αστεία = неслана шала

αναλύομαι – αναλύομαι σε δάκρυα / λυγμούς = бризнути у плач

αναμεταξύ (ακλ.) - στο αναμεταξύ (= εν τω μεταξύ) = у међувремену

ανάγκη, η

γίνομαι ανάνγκη σε κт = навући се на шта (нпр. дрога)

(παρ.) Η ανάγκη δεν γνωρίζει νόμο. = Нужда закон мења.

αναγούλα, η

μου ήρθε αναγούλα = припала ми је мука

φέρνω σε κп αναγούλα = смучити се коме / пресести коме

αναλαμβάνω / αναλαμβάνομαι

αναλαμβάνω επίθεση = предузети/извршити напад

αναλαμβάνω τις δυνάμεις μου = повратити своју снагу

αναλαμβάνομαι στους ουρανούς = испарити у виду ластиног репка, нестати

αναλαμβάνω κп υπό την προστασία μου = узети кога под окриље

ανάξιος (επιθ.) - είμαι ανάξιος λόγου = бити недостојан речи

αναπάντεχα (ακλ.) - έρχομαι ολότελα αναπάντεχτα = банути / доћи изнебуха

αναπιάνω – αναπιάνω κп στη γλώσσα / στο στόμα μου = узети кога у уста, оговарати

αναπνοή, η

κρατάω την αναπνοή μου = задржати дах

μου κόπηκε η αναπνοή = остати без даха, дах ми се пресекао

ανάποδα (ακλ.)

παίρνω κт ανάποδα = погрешно разумети

μου έρχονται όλα ανάποδα = све ми иде наопако

κάνω κт εντελώς ανάποδα = латити се чега наопако

ανάποδη, η

δίνω μια ανάποδη σε κп = задати низак ударац коме

παίρνω κт από την ανάποδη = узети за зло, замерити

ανατριχίλα, η – φέρνω ανατριχίλα σε κπ = хватати језа / прожимати жмарци (кога)

ανεβάζω - ανεβάζω κп στα ουράνια = ковати/уздизати кога у звезде

ανέκδοτο, το – αυτό είναι από άλλο ανέκδοτο = то је нешто сасвим друго

άνεμος, ο

κοιτάζω πού ο άνεμος φυσά = гледати/знати одакле ветар дува аї στον άνεμο! = иди бестрага!

όσο παίρνει ο άνεμος = прохујало са вихором

ανεμομαζώματα, τα – όλα αυτά είναι ανεμομαζώματα- διαβολοσκορπίσματα! = све ти је то како дошло тако отишло!

άνεση, η – (δεν) έχω άνεση με / σε κт (οικ.) = (не) иде ми / (не) лежи ми шта

άνετος (επιθ.) – то παίζω άνετος = играти на сигурно, правити се наивним

άνθος, το – είμαι (πάνω) στο άνθος της ηλικίας κπου = бити у цвету младости

ανθός, ο – παίρνω τον ανθό = покупити кајмак, згодитак

άνθρακας, ο – άνθρακες ο θησαυρός! = хоћеш шипак!

-Μου υποσχέθηκαν ότι θα με υποστηρίξουν, αλλά στο τέλος άνθρακες ο θησαυρός! = Обећали ми да ће ме подржати, кад оно хоћеш шипак!

άνθρωπος, ο – άνθρωπος άλλης πάστας = човек друкчијег кова

ανοίγω

ανοίγω τον δρόμο σε κп = утрти пут коме

ανοίγω δρόμο = направити места

ανοίγω την καρδιά κπου = разгалити/развеселити кога

ανοίγω την καρδιά μου σε κп = отворити душу/срце

ανοίγω τα μάτια μου = отворити очи

μου άνοιξε η όρεξη = отворио ми се апетит

(παρ.) Το χρήμα ανοίγει όλες τις πόρτες. = Пара врти тамо где бургија неће.

ανοίγω παλιές πληγές = отворити старе ране

ανοίγω δουλειές σε κп = увалити кога у невољу

ανοίγω τα φτερά μου = размахнути се, добити полет

ανοίγω τα χαρτιά μου = отворити карте

ανοίγω πανιά = дићи једра (испловити), поћи новим путем
 δεν ανοίγω το στόμα μου = не зучнути/отворити уста/писнути
 Να ανοίξει η γη και να με καταπεί! = Земљо Индијо, отвори се!
 ανοίγω νέο κεφαλαίο / σελίδα = окренути нови лист
 άνοιξαν οι ουρανοί = отворило се небо (обично када пада јака
 киша)

ανοίγω λογαριασμό (σε τράπεζα) = отворити рачун (у банци)

ανοιχτός (επιθ.)

έχω τα μάτια μου ανοιχτά = имати/држати отворене очи

έχω ανοιχτούς λογαριασμούς με κт = имати нерашчишћене
 рачуне са ким

έχω ανοιχτό μέτωπο με κт = имати отворени сукоб са ким

ανοιχτή γραμμή = отворена линија

ανταμοίβω – ανταμοίφτηκες όπως σου άξιζε! = што си тра-
 жио/заслужио, то си добио!

ανταποδίδω – ανταποδίδω τα ίσα = вратити једнаком мером/
 мило за драго

αντίθεση, η

είμαι / βρίσκομαι / έρχομαι σε αντίθεση με κт / κт = бити/на-
 лазити се/доћи у супротност(и) са ким/чим

εν αντιθέσει προς, σε αντίθεση με (+ αιт.) = у супротности од/са
 κατά αντίθεσιν προς = за разлику од

αντίθετος (επιθ.)

είμαι αντίθετος με / προς (+ αιт.) = противити се

αντίθετα από (+ αιт.) = за разлику од, супротно од

αντίληψη, η

μου πέφτει στην αντίληψη = пада ми у очи, привлачи ми
 пажњу

υποπίπτω / πέφτω στην αντίληψη κтου = изазвати пажњу
 коме

αντίρρηση, η

έχω αντίρρηση σε / για (+ αιт.) = противити се

φέρνω / προβάλλω αντιρρήσεις = изнети противљење

αντίφαση, η – βρίσκομαι σε αντίφαση με κт = противречити
 коме

άνω (ακλ.)

εκ των άνω = са врха, одозго

γίνομαι / είμαι άνω ποταμών = бити ван себе

άνω-κάτω = горе-доле

είμαι άνω-κάτω = бити узбуђен/узнемирен

αξία, η – δείχνω την αξία μου = доказати се, показати своју вредност

αξιζει (απροσ.)

Αξιζει τον κόπο! = Вреди труда! / Исплати се!

Σου αξίζει! = Тако ти и треба!

άξιον έστι = вредно је

απορία, η - βρίσκομαι σε απορία = бити у недоумици

απόφαση, η – εκδίδω απόφαση = донети пресуду/одлуку

αποχαλώ – τα αποχαλώ = упропастити

άποψη, η

κατά την άποψη μου = према мом виђењу/мишљењу

από κάθε άποψη = на сваки начин/обзир

επιβάλλω τις άποψεις μου σε κп = наметати коме чија виђења

έχω άποψη ότι... = имати виђење да...

είμαι της άποψης ότι... = бити мишљења да...

αρίδα, η – απλώνω την αρίδα μου = дићи све четири

αριστερός (επιθ.) – (παρ.) Δεν γνωρίζει η αριστερά του τι ποιεі η δεξιά του (Ματθ. 6,3). = Не зна му десница шта му мисли/чини левица (Ματεј, 6,3).

αργός (επιθ.)

αργός σαν χελώνα = спор као пуж/корњача

(παρ.) Κάλλιο αργά παρά ποτέ! = Боље икад него никад!

τα ζώα μου αργά (υβρ.) = смрди од лењости

-Τον παρακάλεσα να βιαστεί, μα αυτός τα ζώα μου

αργά! = Замолио сам га да пожури, а он смрди од лењости!

αρνί, το – (παρ.) Арνί στο σακί δεν αγοράζεται. = Мачка се у врећи не купује.

άρον (ακλ.) - άρον-άρον = пошто-пото

-Ηθελάν άρον-άρον να τους πάνε εκδρομή. = Хтели су пошто-пото да их одведу на излет.

αρπάζω

την αρπάζω = прехладити се

άρπα την, για να μάθεις! = Ето ти на, да научиш! (узвик који се даје приликом грдње или када неко удари неког)

τις αρπάζω = излемати, истући

άρτος, ο – άρτος και θεάματα = хлеба и игара

-Δεν ενδιαφέρεται για τίποτε άλλο παρά για άρτος και θεάματα! = Ништа га друго не интересује до забава!

αρχή, η

κατά αρχήν = пре свега, изнад свега

από αρχής μέχρι τέλους = од почетка па до краја

κάνω την αρχή = пробити лед

κάθε αρχή και δύσκολή = сваки почетак је тежак

φτου κι από την αρχή = опет Јово наново

αρχίδι, το

Στα αρχίδια! (χυδ.) = До јаја! / А у курац!

έχω (τα) αρχίδια για κт (οικ.) = имати муда

Τσίμπα ένα αρχίδι! (χυδ.) = Пољубиш ме у дупе! / Ухватиш ме за фрак!

πρήζω σε κп та αρχίδια (υβρ.) = ићи коме на курчевити живац

γράφω κп / κт στα αρχίδια μου (υβρ.) = болети (кога) курац за кога/шта

άσπρος (επιθ.) – Ασπρο πάτο! = До дна! / Наискап! / Надушак!

άς(σ)ος, ο

είμαι άσος σε κт = бити вешт/спретан у чему

έχω κρυμμένο άσο = имати скривени адут

έχω τον άσο στο μανίκι μου = имати (скривеног) кеца у рукаву

μένω στον άσο = бити без новца, шворц

αστείο, το

το ρίχνω / γυρίζω κт στο αστείο = бацити/ударити све у шалу

παίρνω κт στα αστεία = сматрати шта шалом

λέω / κάνω αστεία = шалити се, проваљивати шале,

одваљивати провале

λέω αστεία σε κп = причати вицеве

κάνω αστείο σε κп = нашалити се са ким

άστρο, το

τάζω / ζητάω σε κп τον ουρανό με τα άστρα = обећавати коме

куле и градове, скидати звезде с неба

δύει το άστρο του = звезда му је на заласку

ατού, το (ακλ.)

έχω κρυφό ατού = имати кеца у рукаву

έχω όλα та ατού = имати све адуте у рукама

ατυχία, η - με δέρνει ατυχία = напустила ме срећа, бије ме баксуз

αυλάκι, το

βάζω το νερό στο αυλάκι = покренути ствари

μπήκε το νερό στο αυλάκι = ствари су се слегле

κύλησε πολύ νερό στο αυλάκι = прошло је много воде Савом и Дунавом

αφήνω

αφήνω εποχή = оставити име/трага, изградити име

αφήνω χρόνους = умрети

αφήνω κт / κп κατά μέρος = оставити кога/шта по страни

αφήνω κт στη μέση = оставити шта на пола/недовршено

αφήνω κп ήσυχο / στην ησυχία του = оставити/пустити кога на миру

αφήνω κп στο δρόμο / στους πέντε δρόμους = оставити кога без ичега

αφήνω κп στον τόπο = убити кога на лицу места

αφήνω την σφραγίδα μου = оставити свој печат

αφήνω κп στα κρύα του λουτρού = препустити кога судбини, оставити кога на цедилу

αφήνω κп πίσω (μου) σε κт = надмашити/превазићи кога у чему

αφτί / αυτί, το

ανοίγω τα αφτιά μου = отворити уши

από το ένα αφτί μπάνει κι από το άλλο βγαίνει = у једно ухо уђе на друго изађе

(παρ.) Από το στόμα σου και σου Θεού το αφτί = из твојих уста у Божје уши

είμαι όλος αφτιά = претворити се у ухо

πιάνει κт το αφτί μου = пречути шта

βγάζω κп τα αφτιά = извући коме уши

είμαι χρεωμένος ως τα αφτιά μου = бити задужен до гуше

το πήρε το αφτί μου = допрло ми је до ушију

δεν ιδρώνει το αφτί μου από (π.χ. απειλές) = мртав сам хладан на (претње), не делују (нпр. претње) на мене, не пале (претње) код мене, не хајем ја за то

παίρνω τα αυτιά κпou = звоцати/чантрати коме уз уши

τρώω τα αυτιά κпou = бити досадан као стеница/зубна болест

ζαλίζω τα αυτιά κпou = салетати кога

τραβάω το αυτί κλου = повући кога за уво
 κι οι τοίχοι έχουν αυτιά = и зидови имају уши
 στήνω / βάζω αυτί = наћулити уши, прислушкивати
 φτάνω στα αυτιά μου = доћи до преко главе
 έχω καλό αφτί = имати добар слух

άχνι, το

βγάζω άχνα για / σε κп = олајавати/отрицавати кога
 βγάζω το άχνί μου σε κп = искалити бес, осветити се
 δεν βάζω άχνα = не прозборити/зуцнути

άχτι, το

έχω κп άχτι = гунђати / замерати коме, бити киван на кога
 βγάζω το άχτι μου = препустити се струји/току
το έχω άχτι για κп / κт = чезнути/прижељкивати/жудети за
 ким/чим

άχυρο, το – δεν τρώω άχυρο = не бити од јуче

Β, β (βета, вита)**βάζω**

βάζω τα δυνατά μου = дати све од себе

βάζω πλώρη = усмерити се, поћи ка

βάζω για = кандидовати се

βάζω πέρα με κт / κп = суочити се са

βάζω αφτί = прислушкивати

τα βάζω με κп για κт = кривити кога за шта, закачити се са
 неким, ухватити се у коштац са чим

τα βάζω άδικα με κп = играти на погрешну карту, безуспешно
 тежити за чим

το βάζω για = запутити се ка, поћи

δεν το βάζω κάτω = не одустајати, не посустајати

βάζω κп μπροστά = изгрдити кога

βάζω κт πάνω από κт άλλο = давати предност чему у односу
 на шта

τα βάζω κάτω = размотрити чињенице

το βάζω κάτω = попустити, попуштати

τα βάζω μαζί κλου = истресати се на кога

βάζω στην άκρη = одвајати на страну, штедети

βάζω κατά μέρος = оставити по страни

βάζω σε κπ λόγια εναντίον κπου = хушкати/подбадати кога против

βάζω ιδέες στο κεφάλι κπου = пунити коме главу

βάζω ένα χέρι σε κп = помоћи кога/коме

βάζω τη θηλιά στο λαιμό (μου) = стављати себи омчу око врата

βαίνω

πώς βαίνουν τα πράγματα; = како иду/напредују/се одвијају ствари?

βαίνω επί τα ίχνη κπου = бити на чијем трагу

βάλε (ακλ., απρος.) – και βάλε = и још приде

-Πόσο πλήρωσες το σπίτι σου; -Колико си платио кућу?

-Σαράντα χιλιάδες ευρώ και βάλε! -Четрдесет хиљада

евра и још приде!

βαπόρι, το - κάνω κп βαπόρι = увредити/наљутити/изазвати кога

βάρος, το

μου έφυγε ένα βάρος / έφυγε ένα βάρος από πάνω μου = паде ми камен са срца

τα λόγια του έχουν βάρος = речи му имају тежину

ρίχνω το βάρος σε κп = пребацити на кога кривицу, оптужити кога

ζω σε βάρος κπου = јести туђи хлеб

βαρύς (επιθ.) – είμαι βαρύς σαν ελέφαντας = бити тежак као туч/слон

βάση, η

επί τη βάσει (+ γεν.), βάσει (+ γεν.) = на основу (чега)

με βάση (+ γεν.) = засновано/у темељено на (чему)

έχω γερές βάσεις (στη γλωσσολογία) = имати добру основу (из лингвистике)

βάσει σχεδίου = према плану

(δεν) δίνω βάση σε κт = (не) обазирати се / (не) обраћати пажњу на шта

βάφτισμα, το – το βάφτισμα του πυρός = ватрено крштење

βγάζω

βγάζω τα κάστανα από τη φωτιά = вадити кестење из ватре

βγάζω το φίδι από την τρύπα = чачкати мечку у рупи, ризиковати

τα βγάζω πέρα = снаћи се, саставити крај са крајем, изаћи на крај

βγάζω την πίστη ανάποδα / τον Θεό = излућивати кога, бити досадан као стеница

βγάζω κп / κт από το μυαλό μου = избити кога/шта из главе

βγάζω την Παναγία σε κп = смарати некога на мртво име

βγάζω / βγαίνω κт στο σφυρί = отићи шта на добош/бубањ

βγάζω σπυριά = досађивати се, умирати од досаде

πόσα βγάζεις τον μήνα; = колико зарађујеш месечно?

βγάζω τα άπλυτα μου στη φόρα = изнети прљав веш на видело

βγαίνω

Ετσι μου βγήκε! = Тако ми дошло/испало!

δεν βγαίνει τίποτε με κт / κп = не вреди / нема користи од кога/чега

βγαίνω λάδι = извући се некажњен, провући се

βγαίνω από τα όρια = прећи меру/границу

μου βγαίνει από τη μύτη μου = излази ми на нос

βήμα, το

ανοίγω το βήμα = иступити, искорачати

δίνω το βήμα σε κт = утрти пут, повући ногу

δεν το κουνάω / κάνω βήμα = не померити се са места

δεν υποχωρώ βήμα = не попустити ни за длаку / не узмакнути ни за педало

ακολουθώ κп κατά βήμα = пратити кога у стопу

βήμα προς βήμα = корак по корак

βήμα προς τα εμπρός / πίσω = корак напред/назад

βήχας, ο – **κόβω το βήχα κп** = отарасити се кога / скинути кога са врата

βίδα, η

του λείπει βίδα = недостаје му даска у глави

τι βίδα τον έπιασε πάλι; (οικ.) = који ли му је сад ђаво?

αυτός είναι λιγάκι βίδα = мало је на своју руку/уврнут

αυτός δεν έχει βίδα! (υβρ.) = (он) нема мозга!

βιολί, το – **εκείνος πάντα βιολί βιολάκι** = ко о чему, баба о уштицима / он све једно те исто

βίος, ο – **βίος άβίωτος** = немогућ живот

βίτσιτα, η – **кάνω αρμενική βίτσιτα / επίσκεψη** = засести / не избијати коме из куће

βελόνα, η – γυρεύω βελόνα στα άχαρα = цепидлачити

βλάκας, ο – είναι βλάκας με δίπλωμα / περικεφαλαία / πατέντα
= глуп је као ноћ

βοηθάω / -ώ – (παρ.) Βοήθα με να σε βοηθήσω. = Рука руку
мије, образ обадвије.

βόδι, το – κάνω την μύγα βόδι = правити од комарца магарца

βόλτα, η

кάνω βόλτα = прошетати се

Πάρε τη βόλτα σου! (οικ.) = Пут под ноге!

φέρνω κп βόλτα = обрлатити кога

τα φέρνω βόλτα = успевати, полазити за руком

φέρνω / κόβω βόλτες = ићи горе-доле, глуварити/дангубити

βουλεύω – τη βουλεύω καλά = добро ићи (коме)

βουλώνω

Βούλωσέ το! (υβρ.)= Умукни! / Зачепи!

βουλώνω το στόμα κп = запушити коме уста

βουλώνω та αφτιά μου = запушити/зачепити уши

βουνό, το

παίρνω (та όρη και) та βουνά = сићи с ума, откачити

έχω τύχη βουνό = имати више среће него памети

кάνω κт βουνό = преувеличавати

βουτιά, η – κάνω την μεγάλη βουτιά = направити одлучан ко-
рак / донети чврсту одлуку

βράδυ, το – σπεύδε βραδέως = пожури полако

βράζω

βράζω από το κακό μου = κључати од беса/једа

βράζω στο ζουμί μου = спасавати самог себе, испетљавати се

όλοι σ'ένα καζάνι βράζουμε = на истом сунцу се сви печемо

βράζει το αίμα μου = крв ми се попела/ударила у главу

Βράσε τα! (οικ.) = Мани се тога ! / Пустι! / Нека!

βρακί, το

τον έχει / βάζει στο βρακί (οικ.) = вуче га за нос

την πήρε με το βρακί που φορούσε (οικ.) = узео/оженио је без
мираза

κατεβάζω та βρακιά (οικ.) = прогутати увреду

βράση, η – (παρ.) Στη βράση κολλάει το σίδηρο. = Гвождје се
кује док је вруће.

βρεγμένος (επιθ.)

είμαι βραγμένος ως το κόκκαλο = бити мокар до голе коже

θέλει το παξιμάδι βρεγμένο = жели све на готово

σαν βρεγμένη γάτα = као покисао петао

βρεγμένος και κακομοιρασμένος = као покисли миш

βρέχω

βρέχει με το τουλούμι / καρεκλοπόδαρα / κατακλυσμιαία = кишa лије као из кабла

τις βρέχω σε κт = убити, показати коме свога Бога

ό,τι βρέξει ас κατεβάσει = па како (му) буде

τον έχω μην βρέξει και μην στάξει = он ти је нити смрди нити мирише

βρέχει-ξεβρέχει = грмело-севало / секире падале

-Βρέχει-ξεβρέχει, εγώ θα πάω! = Идем ја, макар секире падале!

βρίζω – βρίζω σκαιότατα / σαν καρотσιέρης = псовати као кочијаш

βρίσκω

τα βρίσκω με κт = помирити се са ким, договорити се

αρπάζομαι / πιάνομαι από όπου та βρω = хватати се за сламку

τα βρίσκω σκούρα = тешко живети, не бити лако у животу

τα βρίσκω (όλα) στο πιάτο = добити све на тањиру

τη βρίσκω = обожавати, допадати се много

βρομοδουλειά, η

σκαρώνω βρομοδουλειά σε κт = намештати/правити/спремати коме какве псине/смицалице

μυρίζομαι / μου μυρίζεται βρομοδουλειά = нађушити/осетити што сумњиво/мутно

βρομάω / βρομώ

(παρ.) Το ψάρι βρομάει από το κεφάλι του. = Риба од главе смрди.

ώσπου να κουνήσει το ένα πόδι, βρομά το άλλο = пошаљи га

по смрт и живећеш сто година (вреди за изузетно споре

људе)

-Αν περιμένεις από αυτόν να σου κάνει δουλειά, ώσπου να κουνήσει το ένα πόδι, βρομά το άλλο. = Ако чекаш да ти заврши посао, пошаљи га по смрт и живећеш сто година.

βρόντος, ο

μιλάω στο βρόντο = причати бесмислице, претеривати

όλα πήγαν στο βρόντο = све оде до ђавола

βροχή, η

η όξινη βροχή = кисела киша

πέφτω / έρχομαι βροχή / βροχηδόν = сручити, навалити, оба-
сути

βρούβα, η – με στέλνουν / πάω για βρούβες = избегавају ме /
коне ме се / држе ме по страни

βρόχι, το

πέφτω / πιάνομαι στα βρόχια κλου = упасти у чију замку /
упецати се / насести

στήνω βρόχια για κт / κт = поставити замку/клопку коме/
чему

Γ, γ (γάμα)

γάζι, το

πάω κт ψιλό γάζι = шегачити се са ким / терати шалу/шегу

δουλεύω κт ψιλό γάζι = намагарчити кога

γάιδαρος, ο

(παρ.) Είπε ο γάιδαρος τον πετεινό κεφάλα. = Рекла сова врап-
цу да има велику главу.

σκάω γάιδαρο = имати коњске живце

(παρ.) Δύο γάιδαροι μαλώνανε σε ξενό αχυρόνα = Свадили се
врапци око туђе проје.

(παρ.) Κάποιου του χάρισαν γάιδουρο, κι αυτός τον κοίταζε στα
δόντια. = Поклоњеном коњу не гледа се у зубе.

δένω / έχω δεμένο τον γάιδαρο = бити на добром положају

δένω το γάιδαρό μου = пасти секира у мед

(παρ.) Ο γαΐδαρος και στους Αγίους Τόπους να πάει, γαΐδαρος
γυρίζει. = Магарца одведи и у Јерусалим, он ће остати мага-
рац.

(παρ.) Αλλα λογαριάζει ο γαΐδουρος και άλλα ο γαΐδουρολάτης.
= Није коме је речено, него коме је суђено.

Κατά φωνή κι ο γάιδαρος! = Ми о вуку (а вук на вратима)!

γαΐδουροκαλόκαιρο, το = михољско лето

γαΐα, η – γαΐαν έχοι ελαφράν! = лака ти (црна) земља!

γάλα, το

έχω και του πουλιού γάλα = живети као бубрег у лоју

θέλει και του πουλιού γάλα = хоће и од птице млеко

είμαστε μέλι-γάλα = бити нераздвојни / бити куван и печен са ким

φτύνω της μάνας μου το γάλα = пропитати мајчино млеко

γαλιφιά, η – είμαι όλο γαλιφιά σε κп = ласкати/улагивати се коме

γαλλικός (επιθ.) – το σκάω αλά γαλλικά = извући се кради-мице/неопажено

γαμπρός, ο – ντυμένος σαν γαμπρός = обучен тип-топ/као лутка из базара

γαμάω / γαμιέμαι

Αϊντε / τραβά και γαμήσου! (υβρ.) = Ма жеби се!

Γαμώτο! (χυδ.) = Жебига!

Γάμησέ та! (χυδ.) = Одјеби! / У пичку материну!

Δεν γαμιέται! (υβρ.) = Жебе ми се!

σάλτα και γαμήσου! (αργκό) = зајеби радњу!

-Σάλτα και γαμήσου ре φλώρε που τώρα тоλμάς να μου πεις та όλα! = Зајеби радњу, друже, што покушаваш да ми кажеш све!

γαμάω και δέρνω (αργκό) = бити тата-мата у чему

-Καλά, η Σούλα φτιάχνει ένα μουσακά να γλύφεις та δάχτυλά σου! Γενικά είναι πολύ καλή στο μαγείρεμα. Γαμάει και δέρνει στην κουζίνα σου λέω! = Дакле, Сула прави мусаку прсте да полижеш! Одлична је у кувању. Тата-мата је за кухињу, велим ти!

γαμάω το Χριστόφορο τον πούστη (αργκό) = жебем ти сунце жарко

-Γαμώ το Χριστόφορο τον πούστη, пάλι ξέχασες να πάρεις κλειδιά του αυτοκινήτου; = Да ти жебем сунце жарко, поново си заборавила да понесеш кључеве од кола!

γάντι, το – έρχεται σαν γάντι = стоји као саливено

γάτα, η

та πάνε σαν το σκυλί με τη γάτα = слажу се као пас и мачка/ као рогови у врећи

όσο πατάει η γάτα = попут мачке, веома нежно

όταν λείπει η γάτα, χορεύουν τα ποντίκια = када нема мачке, мишеви коло воде

σαν βρεγμένη γάτα = као покуњен пас/покисли петас

γέλιο, το

είναι για γέλιο = смешно/апсурдно је

πεθαίνω στα γέλια = умрети од смеха

λύνομαι στα γέλια = пући/цепати се од смеха

ξεσπάω σε (δυνατά / τρανταχτά) γέλια = прснути у смех

κρατάω την κοιλιά μου από τα γέλια = држати се за стомак од смеха

σκάω στα γέλια = прснути у смех / грохотом се смејати

βάζω τα γέλια = смејати се до суза

γελάω / γελώ

γελάω καταμούτρα σε κп = смејати се коме у брк

(κρυφο)γελάω κάτω από τα μουστάκια μου = смејати се у себи/кришом

(παρ.) Γελάει καλύτερα, όποιος γελάει τελευταίος (θα γελάσει καλά όποιος γελάσει τελευταίος). = Ко се последњи смеје, најслађе се смеје.

μου γέλασε η τύχη = срећа ми се осмехнула

γελάω σε κп κατάμουτρα = смејати се коме у брк

γελά ο μωρός καν τι μη γελοίον η = смеје се као луд на брашно

γενεά, η – περνάω κп γενεές δεκατέσσερες = изгрдити кога на пасја уста

γένεση, η – εν τη γένεση = у зачетку/корену

γεράματα, τα – δεν βλέπω γεράματα = не дочекати старост

γεροντοκόρη, η – αυτή δεν παντρεύτηκε, είναι γεροντοκόρη = није се удала, још је баба девојка

γέρνω – γέρνω το κεφάλι μου = одморити главу, спустити поглед/главу, поклонити се

γερός (επιθ.)

κρατιέμαι γερά από κάτι = држати се чега чврсто

κρατάω γερά = истрајати, издржати

είναι γερό σκαρί (οικ.) = јак је као мазга

έχω γερές πλάτες / γερό δόντι / μέσον = имати добру залеђину/везу

γη, η

κινώ γη και ουρανό = преврнути небо и земљу

δεν πατάω στη γη = бити/живети у облацима

Γιάννης, ο – όχι Γιάννης-Γιαννάκης! = није шија него врат!

γινάτι, το

έχω γινάτι σε κп = инатити се коме

το έκανε για το γινάτι μου = то ми је учинио у инат
(παρ.) Το γινάτι βγάζει μάτι. = Инат је лош занат.

γίνομαι

γίνομαι μπουρλότο / θηρίο / μπαρούτι = позеленети од једа /
разгоропадити се / побеснети

γίνομαι Λούης / καπνός = испарити, нестати у виду ластиног
решка

γίνεται της μόδας = бити у тренду/моди

γίνομαι το δικό μου = бити по моме

γίνομαι ανάγκη σε κт / κп = навући се на нешто, бити зависан
од кога

γίνομαι βαπόρι = откачити / полудети од беса / одлепити

γίνομαι Τούρκος / Λίβανος / Σαράγιεβο = разбеснети се

ο γέγονε γέγονε (= ό,τι έγινε, έγινε) = шта је било, било је
ти (μου) гинесαι; = како си (ми)?

γίνομαι / είμαι πετσί και κόκαλο = бити кост и кожа

γίνομαι άλλος άνθρωπος = постати/бити други човек

γίνομαι καλά = бити/бивати коме боље

γкреміζω – κάποιος φούρνος γкреміστηκε = чуда никад доста

γкреμός, ο – είμαι / βρίσκομαι προς γкреμός και πίσω ρεύμα =
бити/налазити се између две ватре

γκλάβα, η – (δεν) κόβει η γκλάβα του = паметан/виспрен је он

γλείφω – να γλείφεις τα δάχτυλά σου = да прсте полижеш

γленτάω / γленτώ – γленτάω τα νιάτα μου = јурити сојке

γλιτώνω / γλυτώνω

γλιτώνω τη γη = извући се, провући се

τη γλιτώνω φτηνά = јефтино проћи

τη γλιτώνω παρά τρίχα = избећи/извући се за длаку

γλιτώνω με κт = отарасити се чега

φτηνά τη γλίτωσα = јефтино сам се извукао

γλυκός (επιθ.)

κάνω τα γλυκά μάτια σε κп = удварати се коме / „ловити/
јурити/пецати“ кога

γλυκός σαν μέλι = сладак као мед

γλώσσα, η

μου δέθηκε η γλώσσα = везао ми се језик

ξύλινη γλώσσα = крут/уштогљен/дрвени језик

έχω γλώσσα φαρμάκι = имати заједљив/отрован/оштар језик

η γλώσσα μου πάει ψαλίδι = бити причљив/говорљив / причати као навијен

έχω κт στην ακρή της γλώσσας μου = имати шта на врху језика (παρ.) Η γλώσσα κόκαλα δεν έχει και κόκαλα τσακίζει. = Језик кости нема, а кости ломи.

μην προτρεχέτω η γλώσσα της διάνοιας = прво скочи, па реци хош

μου βγαίνει η γλώσσα = бити без даха/посве исцрпљен

έχω μακριά / μεγάλη γλώσσα = имати дугачак језик

η γλώσσα σου προτρέχει της διανοίας = језик ти је бржи од памети

πήρε δρόμο η γλώσσα της = развезао јој се језик

δάγκωσε τη γλώσσα σου = угризи се за језик

γνώμη, η – (παρ.) Δύο γνώμες αξίζουν περισσότερο από μία. = Две главе више знају од једне.

γνώση, η

εν γνώσει (+ γεν.) = с потпуним знањем

είμαι / τελώ εν γνώσει (+ γεν.) = бити свестан чега

γόνατο, το – είναι φτιαγμένο στο γόνατο = склепано је преко колена

γουδί, το – το γουδί το γουδοχέρι (και τον κόπανο στο χέρι) = опет Јово наново

γούνα, η

έχω ράματα για τη γούνα σου = брати кожу на шиљак

τινάζω τη γούνα κπου = истерати коме пундравце из главе/ гаћа

καίω τη γούνα κπου = показати коме

γουρούνι, το

αγοράζω γουρούνι στο σακί = купити мачку у цаку

(παρ.) Ορκίστηκε το γουρούνι να μην τρώει σκατά. = Заклела се свиња да не рије у блато (или говна).

γουρσούζης, ο - είμαι γουρσούζης = бије ме баксуз

γράφω

γράφω κп / κт στα αρχίδια μου (υβρ.) = болети кога уво за кога/шта

γράφω κп / κт στα παλιά μου παπούτσια (οικ.) = не хајати/марити ни за ког /шта

ό,τι γράφει δεν ξεγράφει = шта ће бити, биће

Γράφε το καλά στο μυαλό σου! = Утуви у главу!

Σε έγγραψα (από τη ζωή μου / το μυαλό μου...) = Избрисао сам те! (фиг. из главе, живота...)

γρήγορα (ακλ.)

στα γρήγορα = на брзину/брзу руку

φτιάχνω κт στα γρήγορα = збрзати шта

είμαι γρήγορο πιστόλι = бити брз на потезу

γρήγορος (επιθ.)

γρήγορος σαν λαγός = хитар као зец

γρήγορος σαν αστραπή = брз као муња

γρυ, το (ακλ.)

δεν καταλαβαίνω γρυ από κт = немати благе везе/појма о чему

δεν έβγαλε γρυ = није (ни) бекнуо

γυαλί, το

φοράω / βάζω τα γυαλιά σε κт = бити далеко бољи од кога, надмашити, надмудрити кога

τα κάνω γυαλιά = све уништити/упропастити

σπάει / παγίζει το γυαλί = све је свршено/готово између њих

είμαι από γυαλί = бити пекмез/од шећера

τα κάνω γυαλιά-карφιά = све разбуцати/разбити у парампарчад

γύρα, η – βγαίνω στη γύρα = мувати се, шуњати се

γυρεύω – γυρεύω τα αδύνατα = тражити да на врби роди грожђе

γυρίζω

το γυρίζω απότομα = удаљити се од теме / причати од Кулина бана

γυρίζω γύρω-γύρω από κт / κт = ићи као киша око Крагујевца

γυρίζω φύλλο = окренути лист

γυρίζω κάτι στο κεφάλι κтου = обити се коме о главу

γυρίζω το κεφάλι / τα μυαλά κтου = променити чије мишљење

γυρίζω την πλάτη μου σε κт = окренути коме леђа

γυρίζω σαν (τη) σβούρα = вртети се као чигра, бити вредан/окретан

τα γυρίζω = погазити/прекршити дату реч

γυρίζω σαν την άδικη κατάρα = беспосличарити / бити докон / мотати се докон унаоколо

γύφτικός – καμαρώνω σαν γύφτικο σκελάρνι = бусати се у груди, на сва звона

Δ, δ (делта)

δαιμόνιο(ς), το / ο

με πιάνουν τα δαιμόνια = пада ми мрак на очи / обузима ме бес

είμαι δαιμόνιος σε κт = имати жицу/вијугу за шта

δάκρυ, το

έχω τα δάκρυα στη τσέπη = бити лак на сузама

χύνω δάκρυα = лити сузе

κροκοδείλια δάκρυα = крокодилске сузе

δάσκαλος, ο

παριστάνω το δάσκαλο = поповати / придиковати, бити свезнајућ

βρίσκω το δάσκαλο = наћи слику и прилику

(παρ.) Με όποιον δάσκαλο καθίσεις, τέτοια γράμματα θα μάθεις. = Са ким си, такав си.

δάφνη, η – αναπαύομαι στις δάφνες μου = живети на ловори-кама/од старе славе

δαχτυλάκι, το

βάζω το δαχτυλάκι μου κπου / παντού = умешати своје прсте где

δεν κουνάω το δαχτυλάκι μου = не мрднути (малим) прстом

δεν φτάνω κп (δεν βγαίνω / μοιαζω σε κп) ούτε στο μικρό του

δαχτυλάκι = не бити коме ни до малог прста

παίζω κп στο μικρό δαχτυλάκι = вртети кога око малог прста

δάχτυλο, το

παίζω κт στα δάχτυλα = знати/имати у прсте

τον παίζει στα δάχτυλα = врти га око малог прста

καί(γ)ω τα δάχτυλά μου = опећи прсте

μετρίεμαι στα δάχτυλα του ενός χεριού = избројати на прсте једне руке

аркеј να κουνήσω το μικρό μου δάχτυλο = довољно је да мрднем малим прстом

δεν κουνάω ούτε το μικρό μου δάχτυλο = не мрднути (ни) малим прстом

όλα τα δάχτυλα δεν είναι ίσα = ни сви прсти на једној руци нису исти

βάζω το δάχτυλό μου = гурати/мешати прст(е) у шта

περπατάω στα δάχτυλα = ићи на прстима

μετριέται στα δάχτυλα ενός χεριού = броји се на прсте једне руке

δεδομένο, το – θεωρώ / παίρνω κт сан δεδομένο = узети шта здраво за готово

δέκα (ακλ.), δεκάρα, η

βγάζω δέκα στο πτυχίο = завршити/дипломирати са десеткама

δεν αξίζει ούτε δεκάρα (ανεπ.) = не вреди ни пишљива боба

δεν έχω δεκάρα τσακιστή (ανεπ.) = немати ни цванцика/кинте

δεν δίνω δεκάρα / δεκαράκι σε κт / κп (ανεπ.) = не давати ни

пет пара ни за шта/ни за кога

δεκάρικος, ο – βγάζω έναν δεκάρικο = одржати демагошки говор

δέκατα, та – ανεβάζω / έχω δέκατα = имати повишену температуру

δένω

δένω κп χειροπόδαρα = везати коме и руке и ноге

είμαι δεμένος με κп / κт = бити везан/привржен коме/чему

δένω κόμπο την καρδιά μου = стегнути срце

(παρ.) Τα ζώα δένουν απο τα κέρατα, τον άνθρωπο από τη γλώσσα. = Човек се веже за језик, а во за рогове.

δεξιός (επιθ.)

είναι το δεξί μου χέρι = десна ми је рука

μου έρχονται όλα δεξιά = дочекати се на ноге

δεσμά, та – σπάζω та δεσμά = скинути своје окове

δεύτερος (επιθ.)

παίζω δεύτερο ρόλο = играти споредну/другоразредну улогу

παίζω δευτερεύοντα ρόλο σε κт / κп = потчинити се чему/ коме

από δεύτερο χέρι = из друге руке

εκ δευτέρου = на другом месту

βάζω / θέτω κт / κп σε δεύτερη μοίρα = бити ко/шта девета руна на свирали

δεφτέρι, το - γράφω κп / γράφομαι στα μαύρα δεφτέρια = писати се коме лоше / бити у немилости код кога

διά (ακλ. + γεν.)

διά βραχέων = надугачко

διά άλλης οδού = другим путем/начином

διά μίας = одједном/сместа

διά μακρών = нашироко/опсежно

διά παντός = заувек

διά ζώης = изблиза

-Θα το μιλήσουμε διά ζώης. = Το ћεμο изблиза/лицем у лице.

διαβάζω

διαβάζω τα άστρα = читати/гледати у звезде

διαβάζω τις σκέψεις κπου = читати чије мисли

διαβαίνω – διαβαίνω (διέβην) τον Ρουβίκωνα = прећи Рубикон

διάβημα, το

προβαίνω στα αναγκαία διαβήματα = предузети неопходне кораке

κάνω διάβημα σε κп = прићи/приблизити се коме

διάβολος, ο

είναι του διαβόλου κάλτσα = бистар је као пчелица

είμαι διάβολος σε κт = знати шта као свој џеп

βρίσκω το διάβόλό μου = наћи/тражити овог врага

τραβάω το διάβόλό μου (να κάνω κт) = паклено се проведи (радећи шта)

πάω κατά διαβόλου = послати кога дођавола / отићи дођавола

πήγαινε στο διάβολο! = иди дођавола!

έχει το διάβολο μέσα του = има ћавола у себи

μένω στου διαβόλου την άκρη = живети где је и Бог рекао лаку ноћ

αποφεύγω κп / κт όπως ο διάβολος το λιβάνι = клонити се кога/чега као ћаво крста

πουλάω (και) την ψυχή μου στον διάβολο = продати душу ћаволу

το διάβολο έβαλε ποδάρι του = ћаво се умешао

διάθεση, η

βάζω κάτι στη διάθεση κπου = ставити се коме на располагање

(δεν) έχω διάθεση να / για... = није ми до / не бити расположен за/да...

έχω διάθεση για έναν καφέ = пије ми се кафа

δεν έχω διάθεση να σου μιλήσω = не разговара ми се са тобом

τίθεμαι / είμαι στη διάθεση κπου = бити коме на располагању

διάνα, η – πετυχαίνω / κάνω / βαρώ διάνα = погодити у длаку

διάνοια, η

έχω κατά διάνοια να = намеравати, планирати да

ούτε κατά διάνοια = не у овом/свом животу

διαξιφισμός, ο – ανταλλάζω διαξιφισμούς για κп / κт = ломити

ти копча око кога/чега

διάστημα, το

κατά το διάστημα = током/за време

κατά διαστήματα = с мене па на уштап, повремено

διεύθυνση, η – κάνω λάθος στη διεύθυνση = играти на погрешну карту

δικαιοδοσία, η

έχω δικαιοδοσία πάνω σε κп / κт = имати надлежности над ким/чим

έχω δικαιοδοσία για / να κάνω κт = бити надлежан за шта/да

υπάγομαι στη δικαιοδοσία κπου = пасти под чију надлежност

δικαίωμα, το

έχω δικαίωμα να / για... = имати право да/на...

та ανθρώπινα δικαιώματα = људска права

δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας = заштићена права (copyright)

αποκτώ / απολαμβάνω ένα δικαίωμα = уживати право

μεταβιβάζω ένα δικαίωμα = пренети право

παραπούμαι από ένα δικαίωμα = одрећи се права

δικαστήριο, το

πάω κп στο δικαστήριο για κт = извести кога пред суд

παραπέμπω κп σε δικαστήριο = дати/извести кога на суд

δίκη, η - περνάω από δίκη = бити на суђењу/суду, судити коме

δικηγόρος, ο - δεν χρειάζομαι δικηγόρο! = не треба ми дрвени адвокат!

δίκαιος (επιθ.) – έχω δίκαιο = имати право

δίκιο, το

δίνω δίκιο σε κп = дати за право

βρίσκω το δίκιο μου = наћи правду

έχω δίκιο / άδικο = имати/немати право
με το δίκιο μου να = имати ваљан разлог да
για να πούμε του στραβού το δίκιο = признати свачије заслуге
παίρνω το δίκιο κπου = држати коме страну
παίρνω το δίκιο μου πίσω = осветити се/узвратити коме
αποδίνω δίκιο σε κп = дати коме за право

δίνω

δίνω έκταση σε κт = надувавати шта
δίνω ψυχρολουσία σε κп = полити кога хладном водом / от-
резнити кога
δίνω βάρος / φασαρία σε κп = задати коме муку / бити терет
коме
δίνω σε κп να καταλάβει = ставити коме до знања
δίνω σε κп στα αυτιά = потући кога до ногу
δίνω та πανιά = дићи једра/сидро
δίνω έκταση σε κт = преувеличавати шта
та δίνω όλα = дати све од себе
Δίνε του! = Бриши! / Губи се! / Вуци се!
Μου τη δίνει! = Иде ми на нерве! / Излуђује ме!
δίνω ελπίδα = пружити наду коме
δίνω έμφαση σε κт = ставити акценат на нешто
δίνω σε κп λογαριασμό = полагаати коме рачуна
του δίνω και καταλαβαίνω = навалити / бацити се на шта
-Μου αρέσει να πίνω τη ρετσίνα και του δίνω και
καταλαβαίνω = Допада ми се да пијем рецину па се бацам на
њу.

δοκιμασία, η

είμαι υπό δοκιμασία (ή δοκιμή) = бити на проби/пробном раду
βάζω σε δοκιμασία (δοκιμή) κп / κт = искушавати кога/шта
δοκιμή, η - κάνω δοκιμή σε κт = опробати се у чему

δόντι, το

σφραγίζω ένα δόντι = пломбирати зуб
βάζω δόντι σε κт = дирати у шта
έχω δόντι σε κп = имати утицај на кога
γλιτώνω από του χάρου τα δόντια = извући се за длаку / умало
не заглавити
δείχνω τα δόντια μου σε / προς κп = показати коме зубе
λέω κт μέσα από τα δόντια μου = процедити кроз зубе

σου τα λέω / μιλάω έξω από τα δόντια = не увијати / сунути у
 фацу / отворено рећи / скресати
 τρίζω τα δόντια σε κт = испољити бес према коме / наљутити
 се на кога
 τρίζω τα δόντια μου = шкргутати зубима
 παλεύω με νύχια και με δόντια = борити се на живот и смрт
 έχω / κόβει το δόντι μου / σου = бити дуге руке / красти
 κρατάω κт με τα δόντια = обуздати/зауставити једва кога
 μιλάω μέσα στα δόντια μου = говорити/процедити кроз зубе
 χτυπούν τα δόντια μου από το κρύο = цвокоћу ми зуби од
 хладноће
 πονάει το δοντάκι μου για κт = бити у кога лудо залубљен
 σφίγγω τα δόντια = стиснути зубе
 μόνιμο δόντι = сталан зуб

δόξα, η

δόξα τω Θεώ / δόξα σοι ο Θεός / δόξα να έχει ο Θεός = слава
 Богу / Богу хвала

δόξα πατρί = посред чела / међу очи

δοσοληψία, η – δεν έχω δοσοληψίες / καμιά δοσοληψία με κт
 = немати никакве везе са ким

δουλειά, η

(δεν) είναι δική μου δουλειά = не тиче ме се / (није) јесте моја
 ствар

κάνω δουλειές με κт = пословати са ким

βρίσκομαι σε δουλειά = бити у послу

είμαι пνηγμένος στη δουλειά = бити до гуше у послу

έχω δουλειά = имати посла, бити заузет

(δεν) έχω δουλειά να / με κт (κт) = немати/имати везе са ким,
 немати/имати шта ко да тражи

στρώνομαι στη δουλειά = бацити се на посао

κοιτάζω τη δουλειά μου = гледати своја посла

κλείνω μια δουλειά = склопити посао

δουλεύω

δουλεύω κт = завитлавати/замајавати кога

δουλεύω στον τομέα μου = радити у свом делокругу/струци

δουλεύει ρολόι = иде као подмазано

ο χρόνος δουλεύει για μας = време ради за нас

δρόμος, ο

είμαι / στέκομαι στο δρόμο κт = стајати коме на путу

τραβάω το δρόμο μου = бринути се о себи, продужити/ићи својим путем

γυρίζω δρόμους = лутати улицама / глуварити

μπαίνω στον ίσιο δρόμο = окренути нови лист, вратити истом мером

παίρνω δρόμο = добити шут карту, отпустити кога, отићи / побећи

παίρνω τον δρόμο + γεν. = ићи чијим путем, следити кога

παίρνω τους δρόμους = бесциљно лутати / тумарати

παίρνω τον κακό (τον) δρόμο = кренути странпутицом, поћи лошим путем

παίρνω δρόμο = добити отказ; шмугнути / киднути

πάρε δρόμο! (υβρ.) = губи се! / чисти се!

πετάω κп στο δρόμο = избацити кога на улицу

βρίσκομαι σε καλό δρόμο = бити на добром путу

πετάω κάποιον στο δρόμο = избацити кога на улицу

ανοίγω το δρόμο σε κάποιον = отворити коме пут

κόβω / χαράζω ένα δρόμο σε κп = пресећи коме пут

κόβω δρόμο = скратити пут / ићи/поћи пречицом

δυνατός (επιθ.)

όσο είναι δυνατόν = колико је могуће

είναι δυνατόν να = да ли је могуће

εφόσον είναι δυνατό = уколико је икако могуће

μέσα στα όρια του δυνατού = у границама могућности

βάζω τα δυνατά μου = давати све од себе

δυνατός σαν λιοντάρι = моћан / снажан као лав

δουλειά, η

δουλειά του ποδαριού = узгредан/успутан посао

εσύ να κοιτάς τη δουλειά σου! = гледај своја посла!

δουλειές με φούντες = рад до изнемоглости

ράβε, ξήλωνε, δουλειά να μην σου λείπει = радио не радио, свира ти радио

δωμάτιο, το – κλείνω ένα δωμάτιο σε ξενοδοχείο = резервиса-ти собу у хотелу

δώρο, το – δώρο εξ ουρανού = поклон/дар са небеса/од Бога

Ε, ε (εПСИΛΟΝ)

εάλω (ακλ.) – εάλω η Πώλις = жали Боже труда

-Τόση εργασία και κούθραση και τώρα να μας πει εάλω η Πώλις! - Толико рада и муке и сада да нам каже жали Боже труда!

έγκριση, η

παίρω έγκριση = добити одобрење/сагласност

δίνω / χοριγώ έγκριση = дати/издати одобрење

εδώ (ακλ.)

από δω και πέρα = од сада па надаље

εδώ πέρα = баш овде

από δω = овуда, ово (за лица)

εδώ κι εκεί = ту и тамо / понекад

ως εδώ = до сада, догде, доста

εδώ και πέντε χρόνια = већ пет година

εδώ και τώρα = одмах/сместа (у политичким прокламацијама нарочито)

είδηση, η

παίρω είδηση σε κп / κт = схватити/разумети, дознати

παίρω κп είδηση = спазити/приметити кога

βγάζω είδηση = извући податак/информацију

εικόνα, η – είμαι κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν (+ γεν.) = бити чија слика и прилика

-Η κόρη τους είναι κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν του πατέρα της. = Ћерка им је права очева слика и прилика.

είμαι

είμαι άκεφος = бити безвољан/нерасположен

είμαι ικανός για κт = бити способан за шта

είμαι φαρομένος σε κт = бити навучен/“упецан“ на шта

είναι στα μέτρα μου = одговара ми

ο Γιάννης είναι φωτιά και λαύρα = Јанис је напрасит / лако се пали/прима/наседа

είμαι / κάνω το αφεντικό σε κп = наметати се, господарити ким, изигравати/бити шеф коме

είμαι κεφάλι αγύριστο = бити тврдоглав као мазга

είμαι βαλτός για (+ αιτ.) = бити плаћен/постављен за

είναι ο βράχος του σπιτιού = стуб је куће

αυτός είναι βλάκας παρικεφαλαία / με πατέντα = невиђен је
кретен / луд је скроз наскроз
είμαι θεότρελλος = бити скроз откачен/луд
δεν είμαι στα καλά μου = сићи с ума
είμαι αδέξιος σε κт = бити трапав/неспретан са чим
είμαι / φτάνω / καταλήγω σε αδιέξοδο = бити/завршити/наћи
се у ћорсокаку
είναι των αδυνάτων αδύνατο = неизводљиво је / немогуће је
είμαι Εγγλέζος στα ραντεβού μου = бити тачан као сат
τι είναι; = шта се дешава? / шта има?
τι είναι пάλι; = шта је сад?
είμαι υπό ατμόν = бити спреман као запета пушка
είμαι της γνώμης = бити мишљења
είμαι πάτσι με κп = бити квит са ким
είμαι σκιάχτρο = бити ружан као лопов
είναι τη μία έτσι και την άλλη αλλιώς = час је овако час онако
είναι μαμούχαλος (υβρ.) = (он) је папучић/папуча
είμαι (κт) της μόδας = бити (нешто) у тренду
είμαι ο ίδιος κι απарάλλαχτος με κп = бити пљунути као
(παρ.) Με όποιον είσαι ως το μεσημέρι, μ' αυτόν θα είσαι και
μετά το μεσημέρι. = Са ким си до подне, онакав си по подне.
είμαι περδίκι = бити као нов / опоравити се
-Είμαι άρρωστη εδώ και πέντε μέρες, αλλά σε λίγο θα
είμαι περδίκι. = Болесна сам већ пет дана, али брзо ћу бити
као нова.
(δεν) είναι κάποιος για κт = (не) бити за кога шта / (не) дора-
сти чему
είμαι / έρχομα πάτσι με κп = бити квит са ким
είμα (μαζί) με κп = бити на чијој страни
είναι να (απροσ.) = треба да
-είναι να τον δω αύριο = треба да га видим сутра
είναι κι αν είναι = однети победу
-αυτός δεν πήρε είδηση εύκολα, αλλά είναι κι αν είναι
= није лако укапирао, али је однео победу
εις (ακλ. + αιτ.)
εις τας ελληνικάς καλένδας = на свето никад (ad calendas
graecas)
αφήνω κп εις το έλεος του Θεού = оставити кога на милост
Божју
εις τους αιώνας των αιώνων = на вјеки вјеков

εις το χείλος (της αβύσσου, του τάφου...) = на ивици/рубју (амбиса, смрти...)

εκ (ακλ. + γεν.)

ως εκ τούτου = стога/на основу тога

εκ των πραγμάτων = de facto

εκ του προχείρου = на брзу руку

εκ πείρας / περιεργίας = из искуства/знатижеље

εκ πρώτης όψεως = на први поглед

εκ των προτέρων = унапред

εκ των υστέρων = a posteriori

εκ μέρους (+ γεν.) = у име кога

εκ βάθρων = из корена/основе

εκ νέου = изнова/поново

εκ βάθρων = из дубине душе

εκ βάθους καρδιάς = од свег срца

εκ γενετής = од рођења

εκ των νω ουκ ανεύ = без чега се не може (sine qua non)

εκ των πραγμάτων = како јесте/објективно

εκατόν (ακλ.)

εκατόν τοις εκατόν = сто посто

τοις εκατόν / στα εκατό / επί τοις εκατόν = посто(так)

εκδίκηση, η – παίρνω εκδίκηση από κп για κт = осветити се коме за шта / узвратити коме ударац

ελατήριο, το – πετάγομαι / τινάζομαι σαν ελατήριο = (по)скочити као федер/као навијен

ελαφρύς / ελαφρός (επιθ.)

έχει ελαφρύ χέρι = има лаку руку (за доктора, зубара...)

ας είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει! = нека ти је лака црна земља!

ελαφρός σαν πούπουλο = лаган као перо

εμπόδιο, το

δρόμος μετά εμποδίων = трка с препонама

θέτω εμπόδιο σε κп = поставити препреку коме

μπαίνω εμπόδιο σε κп = спречавати кога, спутавати

(ε)μπρός (ακλ.)

βγαίνω εμπρός σε κп / κт = испречити се пред ким

πηγαίνω μπρος = стартовати / уналити (аутомобил), тешко капирати

βάζω μπρος = почети, укључити (апарат, машину...)

βάζω κπ μπρος = изградити/испсовати кога
εμπρός! = напред!

εν (ακλ.)

εν ενί λόγῳ = једном речју

εν πάσῃ περιπτώσει = у сваком случају

εν συνόλῳ = уопштено

εν καιρῷ = на време / у заказани час

εν καιρῷ τῷ δέοντι = у своје време / прави тренутак

-Θα ἐρθεῖ και το θέμα αὐτό, ἀλλά εν καιρῷ τῷ δέοντι! =
И ова ће тема доћи, али у своје време!

εν ἄλλοις λόγοις = другим речима

εν αρχῆν ἦν ο Λόγος = на почетку беше Реч (тј. Христос)

εν γένει = у начелу

εν οἶδα ὅτι οὐδέν οἶδα (= ἐνα ξέρω ὅτι δεν ξέρω τίποτα) = знам
да ништа не знам

εν τούτοις = међутим, и поред свега

πιάνω κπ εν δράσει = ухватити кога на делу

ένας (μια, ένα)

ένα κι ένα = савршен, одговарајући

γίνομαι ένα με κπ = бити један са ким / дисати као један

μια ο ένας, μια ο άλλος = ко у клин, ко у плочу

το ένα μου βρωμά και το άλλο μου μυρίζει = један у клин - дру-
ги у плочу

μία σου και μία μου = танге за кукурику

-Τελικά το πήγαν μια σου και μια μου! = Коначно је
било танге за кукурику!

με μιας = из ових стопа/сместа/одмах

ένα και το αὐτό = једно те исто

τη μια ... την άλλη... = час ... час...

-Τη μια μιλάει και την άλλη κλαίει. = Час се смеје, а
час плаче.

εννέα / εννια (ακλ.)

ο μήνας έχει εννια (οικ.) = болети кога уво

-του είπα να μην κάνει πάλι φασαρίες, ἀλλά αὐτός ο
μήνας έχει εννια = рекао сам му да не чини глупости, али
њего боли уво

ενικός (επιθ.) – μιλάω / είμαι σε κп στον ενικό = обратити се
коме / бити са ким на „пер ту“

έξοδο, το – πάγια έξοδα = основни/фиксни издаци (нпр. за Инфостан, телефон, кирију...)

έξω (ακλ.) – το ρίχνω έξω = проводити се

έπακρο, το – φτάνω στο έπακρο = доћи/стићи до врхунца

επαφή, η

έρχομαι σε επαφή με κп / κт = доћи/ступити у контакт са ким/чим

χάνω επαφή με κп / κт = изгубити контакт

παίρνω επαφή με κп = успоставити контакт са ким

είμαι σε επαφή με κп / κт = бити у контакту са

επί (ακλ.)

φοιτητής επί πτυχίου = дипломирани студент

επί χρόνια = годинама

επί туркоκρατίας = за време туркократије

2 επί 3 ίσον 6 = 2 пута 3 једнако је 6

έργο, το – άμα έπος άμα έργον = речено - учињено

έρωτας, ο

κεραυνοβόλος έρωτας = љубав на први поглед

κάνω έρωτα σε κп = водити љубав

πλατωνικός έρωτας = платонска љубав

έρχομαι

μου έρχεται να... = бити расположен за.../да...

κт μου έρχεται γάντι = паше ми/стоји ми као саливено

έρχομαι στο φως = изаћи на видело/светлост дана

έρχομαι στο кέφι = бити расположен / бити у свом елементу

έρχομαι στον κόσμο = родити се / доћи на свет

μου ήρθε κεράμιδα / κόλλος / λιποθυμιά = остао сам забезекут/без текста

έρχομαι στα λογικά μου / στα σύγκαλά μου = призвати се памети

έρχομαι στον εαυτό μου = доћи себи

έρχομαι στα λόγια κпou = уверити се

όλα θα έρθουν μόνα τους μετά = све ће после доћи на своје место

ευχή, η

εκφράζω / στέλνω σε κп τις καλύτερες / θερμότητες ευχές για

κт = изразити/послати коме топле/најбоље жеље за нешто/поводом нечега

κατ' ευχήν = према очекивању

διαβάζω σε κт (μια) ευχή για κт = пренети/изразити коме
жељу за нечим/поводом нечега

εχθρός, ο – (παρ.) Ο πρώτος εχθρός σου είναι ο εαυτός σου. =
Сам под собом дрво подсеца.

έχω

έχω στο νου / στο μυαλό = имати на уму

έχω та μέσα = имати везу, држати се

σε έχω για φίλο = сматрам/држим те за пријатеља

έχει ο Θεός! = даће Бог!

τα έχω καλά με κт = слагати се са ким, бити са ким у вези /
спанђати се са ким

έχει καιρό να = прошло је доста времена од када

τα έχω με κт = бити љут на кога, излазити/забављати се са
ким, швалерисати се

έχω πλάκα / γούστο = бити забаван/смешан

έχω τραβήγματα = имати неприлике/фрку

έχω προηγούμενα με κт = имати шта од раније са ким

έχω τυφλή εμπιστοσύνη σε κт = веровати коме слепо

τον έχω περί πολλού = скинути коме капу / свака част!

τον έχω / κρατάω στο χέρι = имати/држати кога у шасти

έχω σχέση με κт = имати везу са ким

έχω та προσόντα μου για = бити квалификован за шта

έχω ακεφίες = бити лоше воље / бити безвољан

έχω ανάμειξη σε κт = умешати прсте / умешати се у шта

έχω την ελπίδα = имати наду

έχουμε και λέμε = да видимо/дакле

τον έχω σαν αδελφό μου = сматрам га својим братом

είχε δεν είχε = овако или онако / како било

έχω τυφλή εμπιστοσύνη σε κт = слепо веровати коме

έχω τραβήγματα με κт / κт = имати фрку/неприлику са ким/
чим

έχω την έγνοια κт = бринути се о коме / мислити на кога

την έχω άσχημα = бити позван на одговорност

Z, ζ (зета, зита)

ζαλίζω – ζαλίζω τα αυτιά κλου = бити досадан као мува/зубна болест/стеница

ζάφτι, το – κάνω ζάφτι κп = укротити/средити/обуздати кога (фиг.)

ζάχαρη, η

όλο ζάχαρη είναι στο στόμα της = сва је слаткоречива

βρέχει, αλλά δεν είσαι από ζάχαρη, έλα δω! = Пада киша, али ниси од шећера, дођи овамо!

τα πάμε ζάχαρη = живети безбрижно

ζαχαρένιος (επιθ.) – δεν χαλάω τη ζαχαρένια μου για κп / κт = не наљутити се на кога/шта лако

ζεστός (επιθ.)

παίρνω κт στα ζεστά = учинити све што се може

καταπιάνομαι ζεστά με κт = прионути на шта свим силама

ζητάω

(παρ.) Οποιος ζητάει τα πολλά, χάνει και τα λίγα. = Ко хоће веће изгуби и оно из вреће.

ζητά και του πουλιού γάλα = тражи и од птице млеко

ζήτημα, το

γεννάται (το) ζήτημα / είναι ζήτημα (+ γεν.) = то је питање/ ствар чега

είναι ζήτημα κλου = то је (чија) ствар

κάνω κт ζήτημα = направити питање од чега

ζήτω, το (ακλ.) – δεν κάνει ούτε για το ζήτω = не вреди ни кишљива боба/по луле дувана

ζόρι, το – (κάνω κт) με το ζόρι = (учинити шта) на силу

ζοχάδες, οι – έχω τις ζοχάδες μου / είμαι στις ζοχάδες μου = бити лоше расположен

ζουμί, το

βράζω στο ζουμί μου = сносити властите последице

με παίρνουν τα ζουμιά = проплакати

ζούρλα, η – έχω ζούρλα = бити несносан

ζω

ζω σαν πασάς / μπεις = живети као бубрег у лоју

ζω στα σύννεφα = живети/бити у облацима

ζω κт από κοντά = познавати кога добро / бити близак са ким

να ζήσετε! = живели! / срећно! (упућено младицима)

ζω από τον αέρα = живети од луфта/ваздуха

ζωή, η

κάνω μεγάλη ζωή = живети на високој ноzi

κάνω τη ζωή κтου δύσκολη = отежавати

κάνω τη ζωή μαύρη σε κт = загорча(ва)ти коме живот

δίνω τη ζωή μου για κт / κт = дати живот за кога/шта

δίνω τη ζωή μου σε κт / κт = посветити живот коме/чему

στη ζωή μου! = кунем се својим животом!

ζωή σε λόγου σας! = моје искрено саучешће!

ζωνάρι, το

σφίγγω το ζωνάρι μου = стезати каиш

το ζωνάρι της καλογυριάς = Млечни пут

το ζωνάρι της Παναγιάς = дуга

Η (ета, ита)

ήθος, το – γυναίκα ελευθερίων ηθών = жена слободног морала

ήλιος, ο

(παρ.) Σπίτι που δεν το βλέπει ο ήλιος, το βλέπει ο γιατρός. =

Ко се од сунца крије, боље да га није.

ουδέν καινόν υπό τον ήλιον = ништа ново под милим Богом /

ништа ново под сунцем

ημέρα, η

(παρ.) Δεν είναι κάθε μέρα τ' Αϊ-Βασίλη / Γιαννιού. = Није сваки дан Божић.

(παρ.) Η καλή μέρα από το πρωί φαίνεται. = По јутру се дан познаје.

η μέρα με τη νύχτα = као дан и ноћ

είναι η μέρα μου = данас је мој дан

τη σήμερον ημέρα = ових дана

φτιάχνω την ημέρα κтου = улепшати коме дан

είναι σαν την ημέρα με τη νύχτα = као Бог и шеширџија су

βλέπω το φως της ημέρας (για παιδί) = доћи на светлост дана

/ родити се

εντός των ημερών = за неколико дана

ήξεις – αφίξεις (ακλ.) = ово и оно, и овако и онако

-Αυτά τα ήξεις-αφήξεις που μας λες δεν περвоούν σε μας. = Ово твоје овако и онако што нам говориш не пролази код нас.

Ησαΐου το ανάγνωσμα = од Кулина бана

-Όταν μιλάει, πάντα αρχίζει Ησαΐου το ανάγνωσμα. = Када прича, увек почиње од Кулина бана.

Θ (ΤΙΤΑ, ΤΧΕΤΑ)

θάλασσα, η

δέρνω τη θάλασσα = орати друмове

ρίχνω τα μισά στη θάλασσα = бацити пола у воду

-Απ' όσα σου λέει, ρίξε τα μισά στη θάλασσα. = Баци у воду пола од оног што каже.

τα κάνω θάλασσα = развапарити/разбуцати ствари

έχει θάλασσα = море је немирно

θάρρος, το

δίνω θάρρος σε κп = охрабрити/осоколити кога

παίρνω θάρρος να... = осмелити се / скупити храброст, бити слободан да...

παίρνω το θάρρος να... = узети слободу да...

θαύμα, το – (παρ.) Κάθε θαύμα τρεις μέρες, το μεγάλο τέσσερις. = Свако чудо за три дана.

θέλω

(είναι) Θεού θέλοντος = Божја (је) воља

θέλοντας και μην = хтео не хтео

θες δεν θες = хоћеш - нећеш

χωρίς να το θέλω = ненамерно / не својом вољом

θέμα, το – δημιουργώ θέμα = направити проблем / дићи фрку/панику

Θεός, ο

ο Θεός μαζί σου! = Бог с тобом! / благословен био!

για όνομα του Θεού / για τον Θεό = за име Бога (μιλοга)

έχει ο Θεός! = даће Бог!

έχω κп σαν Θεό μου = гледати кога као у Бога

Θεός φυλάξοι! = Боже сачувај!

μάρτυς μου ο Θεός! = тако ми Бога!

(παρ.) Λέγε πάντα την αλήθεια, να έχεις το Θεό βοήθεια. = Ко

право збори, Бога хвали.

αφήνω κπ εις το έλεος του Θεού = оставити кога на милост
Богу

ανάστα ο Θεός / Κύριος! = зло и наопако!

Προς Θεού! = Забога!

Ο Θεός να μην το δώσει! = не дај Боже!

από μηχανής Θεός = Deus ex macchina

Θεού θέλοντος (και καιρού επιτρέποντος) = ако Бог да (и вре-
ме дозволи)

ένας Θεός ξέρει = сâм Бог зна / Бог свети зна

-Ενας Θεός ξέρει τι έλαθε στη ζωή του. = Сâм Бог зна
шта је пропатио у животу.

θερίζω – (παρ.) Οπως σπέρνεις έτσι θα θερίσεις. = Како
посејеш тако ћеш и пожњети.

θερμοκέφαλο, το – είμαι / γίνομαι θερμοκέφαλο = бити/по-
стати усијана глава

θέση, η

κουνήσου από τη θέση σου! = помери се с места!

διαχωρίζω τη θέση μου από κп / κт = оградити се од кога/чега
ан ήμουν στη θέση σου... = да сам на твојем месту...

δεν είμαι στη θέση να... = не бити у стању да...

βάζω κάποιον στη θέση του = очитати коме буквицу, показати
коме место

κρατάω τις θέσεις μου = бити/стајати чврсто на чему

θόρυβος, ο – πολύς θόρυβος για το τίποτε = много буке ни
око чега

θράσος, το

έχω το θράσος να... = имати петље/смелости да...

τι θράσος! = каква дрскост!

θύμα, το

πέφτω θύμα (+ γεν.) = постати жртва

είμαι / κάνω κάποιον / γίνομαι εξιλαστήριο θύμα = бити/поста-
ти жртвеним јарцем

θυσία, η

επί θυσία / με θυσία = по цену

-Πέτυχε αλλά επί θυσία της υγείας του. = Успео је, али по цену
здравља.

кάνω θυσίες = жртвовати се (за неког)

πάση θυσία = по сваку цену

Ι, ι (jota)

ιδέα, η

δεν έχω ιδέα! = појма немам!

δεν έχω ιδέα από κт = немати појма о чему

μου περνάει η ιδέα να... = пада ми на памет да...

(μου) καρφώνεται η ιδέα να... = увртети у главу да...

έμμονη ιδέα = фикс-идеја, опсесија

βάζω ιδέες σε κт για κт = пушити коме главу чим

ίδιος (επιθ.)

αναμασώ τα ίδια και τα ίδια = певати као Шваба тра-ла-ла /
прежвакавати једно те исто

είμαι ο ίδιος κι απaráλλαχτος με κт = бити права слика и при-
лика коме

καταλήγει στο ίδιο πράγμα = долази на исто

κάνω τα ίδια με κт = пратити/следити кога у стопу

το ίδιο κάνει = потпуно је исто / нема никакве разлике

μου κάνει το ίδιο = све ми је једно

ιδού (ακλ.) – ιδού η Ρόδος ιδού και το πήδημα! = hic Rodos hic
salta!

ιδρώνω - ιδρώσε για να βγάλει πέρα = намучио се да успе /
намучио се да постигне шта

ιδρώτας, ο

τον περνούσε κρύος ιδρώτας = обузе га хладан зној

είμαι μούσκεμα στον ιδρώτα = бити гола вода

με ιδρώτα και αίμα = властитим снагама

με τον ιδρώτα του το έφτιαξε το σπíti του = својим знојем/му-
ком подигао је кућу

με έχει κόψει / περιλούσει κρύος ιδρώτας = облио ме хладан
зној

εν ιδρώτι του προσώπου μου = у зноју лица свога

ιερός (πειθ.)

σε ό,τι έχω ιερό! = тако ми свега најсветијег!

δεν έχω ούτε ιερό ούτε όσιο = не бити коме ни род ни помоз' Бог

Ιούδας, ο – το φιλί του Ιούδα = Јудин пољубац

ίππος, ο – δούρειος ίππος = изговор, монета за
поткусуривање

ιστορία, η

κάνω ιστορίες = правити халабуку/сцену

δημιουργώ ιστορίες σε κπ = запасти у невоље / усосити се
αυτό είναι άλλη ιστορία = то је нешто сасвим друго

ισχυρός (επιθ.) – το δίκαιο του ισχυρότερου = право јачег

ιχθύς, η – τηρώ σιγήν ιχθύος = ћугати као риба/заливен

Ιώβ, ο (ακλ.) – έχω / περνάω τα πάθη του Ιώβ = имати/проћи
јобовска искушења

ιώβειος (επιθ.) – έχω ιώβεια υπομονή = бити стрпљиви Јоб

Κ, κ (καπα)

καβγάς, ο

έχω λυτό / λύνω το ζωνάρι μου για καβγά = бити спреман за
кавгу/свађу

ζητάω αφορμή για καβγά = тражити повода за свађу

στήνω καβγά = дигнути халабуку/дреку / заподенути кавгу

βρίσκω αφορμή για καβγά με κп = заметнути кавгу са ким

κάβος, ο – παίρνω κάβο = осветити се / опаметити се / доћи
памети

καβούκι, το

βγαίνω από το καβούκι μου = (фиг.) изаћи из своје љуштуре

κλείνομαι / μαζεύομαι / χώνομαι στο καβούκι μου = повући се у
себе / зачаурити се / завући се у мишију рупу

μπαίνω στο καβούκι μου = бити мањи од макова зрна

κάβουρας, ο – πάω σαν τον κάβουρα = вући се/ићи као пуж

καζάνι, το – όλοι στο ίδιο καζάνι βραζούμε = на истом сунцу
се печемо

καθένας (ανт.) – καθένας με τον πόνο του κι ο μυλωνάς το

αυλάκι = свако гледа себе и своје интересе / свакога његова
мука највише пече

καθήκον, το

όταν καλεί το καθήκον = када дужност зове

τα καθήκοντα του πολίτη = права грађанина

ανατίθεμαι το καθήκον να... = добити/запасти дужност коме
да...

το θεωρώ καθήκον μου = то је моја обавеза/дужност

κάθομαι

κάθομαι στο στομάχι σε κп = не подносити/варити кога, се-
дети на врату

κάθομαι πάνω στο κεφάλι κпou = седети на глави

κάτσε στα αυγά σου! = гледај своја посла! / не мешај се!

κάτσε ήσυχα! = буди миран! / буди пристοјан!

κάθομαι με τα χέρια σταυρωμένα = седети скрштених руку

καίγομαι – (παρ.) Οποιος κάηκε στο κουρκούνι, φυσάει και το
γιαούρτι. = Кога је змија ујела и гуштера се плаши.

καιρός, ο

έχει καιρό να... = има доста/прилично времена да...

από καιρό εις καιρόν = с времена на време

κατά καιρούς = каткада

με τον καιρό = временом/с протоком времена

η κοπέλα είναι στον καιρό της = девојка је стасала

(παρ.) Κάθε πράγμα στον καιρό του. = Дође све у своје време.

(παρ.) Ο καιρός είναι γιατρός. = Време лечи све.

καίσαρ (ακλ.) – та του καίσαρος τω καίσαρι = рећи попу поп,
а бобу боб (Λουκα, Κ,25)

κακό, το

κάνω κακό σε κп / κт = чинити/причињавати штету/лоше
коме/чему

από το κακό στο χειρότερο = од зла на још горе

και τα καλά και τα κακά δεχόμενα = поднети/примити зло и
добро

κάνω το κακό στον εαυτό μου από πείσμα = у срџби/бесу на-
шкодити самом себи/властитом интересу

(παρ.) Ουδέν κακόν αμιγές καλού. = У сваком злу има и неког
добра.

(παρ.) Ενός κακού μύρια έπονται. = Несрећа никад не долази
сама.

πηγαίνω από το κακό στο χειρότερο = ићи од немила до не-
драга

καλά (ακλ.)

καλά τον έχει / κρατάει = влада/управља ким

πάω καλά σε κт = напредовати

καλά του (της...) κάνει κт = добро коме шта учинити

τον κάνω καλά = излечити кога, држати у шаџи кога

θυμώνω για καλά = љутити се веома

για (τα) καλά = веома, изузетно

-Με χτύπησε για τα καλά. = Јако ме је ударио.

καλάμι, το – καβαλάω το καλάμι = дићи нос

-Μόλις πήρε το βραβείο, αμέσως καβάλησε το καλάμι.
= Чим је добио награду, дигао је нос.

καλαμιά, η = είμαι / γίνομαι σαν την καλαμιά στον κάμπο =
бити потпуно сâм/сâм самцит/као лист на ветру

καλό, το

παίρνω με το καλό κт = примити/прихватити шта мирно

Στο καλό! = Уздравље! / Све најбоље!

είμαι στα καλά (μου) = бити у свом елементу

σε καλό να (μου, σου...) βγει! = да (ми, ти...) се на добро дâ/
изађе!

ντύνομαι τα καλά μου = лепо се обући (у оно најлепше што се
има)

καλός / κάλλιο (επιθ.)

είμαι στις καλές μου = бити лоше расположен

Πες μου, τον ξέρεις από την καλή; = Реци ми, знаш ли га добро?

του та είπα από την καλή = то сам му рекао из најбоље наме-
ре / то сам му рекао директно

(παρ.) Κάλλιο γαϊδουρόδενη παρά γαϊδουρογύρευε. = Боље
спречити него лечити.

(παρ.) Κάλλια έχω να με βλαστήσουν, παρά να με λυπούνται. =
Боље поштено умрети него срамотно живети.

(παρ.) Κάλλιο πέντε και στο χέρι παρά δέκα και καρτέρι = Боље
вராбац у руци него голуб на грани.

καμπούρα, η - έχω στην καμπούρα μου κт/κт = имати кога/
шта на грбачи

κανακάρης, ο – είναι ο κανακάρης της μητέρας = мамина је
маза / бити пекмез/размаженко

κάνω

κάνω παλαβομάρες = изводити бесне глieste / глупирати се

κάνω κουρέλι κт = обрисати под ким

κάνω κύκλο = кружити, заобилазити

κάνω λογαριασμό χωρίς τον ξενοδόχο = правити рачун без
крчмара

κάνω το πρώτο βήμα = учинити први корак

κάνω μούτρα = бечити се / правити фаце

- κάνω το κομμάτι μου = правити се важан / дувати се / изводити своје
 μου κάνει την καρδιά περιβόλι (σε κп / κт) = игра ми срце од среће, лепо приредити коме шта
 κάνω τα γλυκά μάτια = бацати фарове на кога / кибицовати кога
 κάνω οικονομία = (у)штедети
 κάνω μάθημα = држати час
 κάνω αστεία = нашалити се / извалити шалу
 κάνω αστεία σε κп = исмејати кога
 κάνω καβγά με κп = свађати се/гложити се са ким
 κάνω κп αρνάκι = обуздати кога / довести кога у ред
 κάνω αγάπη με κп = помирити се са ким
 κάνω αηδίες = глумирати се
 κάνω ακριτομύθια = изланути се
 κάνω κт άνω-κάτω = направити русвај / развашарити шта
 κάνω τα μικρά μεγάλα = преувеличавати
 (παρ.) Κάνε το καλό και ρίχνε το στο γιαλό. = Чини добро, па и у воду баци.
 κάνω τον караγκιόζη = изводити бесне глисте
 κάνω του κεφαλιού μου = терати по своме
 τα παπούτσια αυτά δεν μου κάνουν = не пристају ти те ципеле
 δεν κάνει να μιλάς όταν τρώς = не доличи да причаш пуним устима
 κάνω τον άρρωστο = изигравати / бити хипохондар
 του έκανα χατήρι = учинио сам му услугу/добро дело
 δεν κάνει με την μητέρα της = не слаже се са њеном мајком
 τα έκαναν καπάκια = закопали су ратне секире, помирили су се
 κάνω το κέφι μου = терати по свом
 κάνω οικονομία = штедети, шпарати
 κάνω κάτι άψε-σβήσε = урадити/учинити шта збрда-здола
το κάνω με κп (οικ.) = кресати/шевити се са ким
την κάνω (αρυκό) – извући се
 -Αν συνεχίσει τα ίδια, θα του την κάνω! = Ако једнако настави, оставићу га на цедилу / извући ћу се.
 καπέλο, το – βυάζω καπέλο μου σε κп = скинути коме капу
 караμέλα, η – πιπιλίζω σαν караμέλα = бити завијен као верга

καρδιά, η

δεν έχει καρδιά = нема срца

από καρδιάς = срдачно

κάνω καρδιά = бити стрпљив

(παρ.) Καρδιά γερή, κόμμενα γόνατα. = Срце хоће, тело κλοκοће.

έχω κπ στην καρδιά μου = имати кога у/на/при срцу

κλέβω την καρδιά κπου = украсти коме/чије срце

κάρβουνο, το – κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα = бити/седе-ти на жеравици

καρότο, το – κυβερνάω με μαστίγιο (ή ραβδί) και καρότο = владати штапом и шаргарепом

καρφί, το

είμαι καρφί = бити тужибаба

είμαι καρφί στο μάτι σε κп = бити тпн у оку коме

μια στο καρφί και μια στο πέταλο = један у клин, други у плочу

κάθομαι στα καρφιά = седети на жеравици

κόβω (τα) καρφιά = дрхтати од хладноће/зиме

τα κάνω γυαλιά-καρφιά = све разбуцати/уништити

καρφί δεν του καίγεται = равно му је све до Косова

καρφώνω - καρφώνω κп = оцинкарити/издати кога

κάστανο, το – δεν χαρίζω κάστανα σε κп = не остати коме дужан

καταβολή, η – από καταβολής κόσμου = од памтивека/од стварања света

καταπίνω – τα καταπίνω = гутати / трпети у себи

κατάρα, η – γυρίζει σαν την άδικη κατάρα = врти се као да има пундравце у гаћама

-Δεν έχει ποτέ του ανησυχία, γυρίζει σαν την άδικη κατάρα. = Никада нема мира, врти се као да има пундравце у гаћама.

καταφέρνω

τα καταφέρνω = поћи за руком / успети

τα καταφέρνω θαύμα κт = урадити шта сјајно

κάτω (ακλ.)

το βάζω κάτω από κп / κт = дићи руке од кога/чега

Κάτω τα χέρια / δάχτυλα από κп / κт! = Даље руке/прсте од кога/чега!

στο κάτω-κάτω / της γραφής / = на крају крајева / напoкoн
κατώφλι, το – δεν έχω περάσει / διαβεί το κατώφλι κπου = не
прећи чији праг / не крочити коме у кућу

καφές, ο

λέω τον καφέ = гледати у шоуу

σκέτος / μέτριος / γλυκός καφές = горка/средња/слатка кафа

ελληνικός καφές = турска кафа

γαλλικός καφές = филтер-кафа

καφές-φαρμάκι = чемер-кафа/чемеруша

κάνω / φτιάχνω καφέ = скувати кафу

κενό, το

έχω ένα κενό, να βρεθούμε τώρα; = имам прозор/паузу, да се
нађемо сада?

πέφτω στο κενό = пуцати у празно

έχει κενά στις γνώσεις του = има рупе у знању

κερδίζω – κερδίζω κт με το σπαθί μου = стећи/постићи
својим прстима

κερί, το

είμαι κίτρινος σαν κερί = бити жут као лимун

ψάχνω κп / κт με το κερί = тражити свећом неког/нешто

κεφάλι, το

παίρνω το κεφάλι μου = одрубити главу, дробити над главом

σπάω το κεφάλι μου = (фиг.) лупати главом / разбијати главу

σκύβω το κεφάλι μου = погнути главу

σηκώνω κεφάλι = дићи / подигнути главу

έχω το κεφάλι μου ήσυχο = имати мирну главу

μου μπαίνει κάτι στο κεφάλι μου = улази ми нешто у главу

έχω κт / κп πάνω από το κεφάλι μου = имати кога/шта над
главом

στέκομαι / κάθομαι πάνω από το κεφάλι κπου = стајати коме
над главом

βάζω το κεφάλι μου στον ντορβά = ставити живот на коцку

έχω / φέρνω το κεφάλι μου στο σακκούλι = имати/носити гла-
ву у торби

τα κεφάλια μέσα! = у колотечину! / памет у главу!

κεφαλή, η – ζητάω την κεφαλή κπου επί πίνακι = (за)тражити
чију главу на тањиру

κέφι, το - έχω κέφι να = ћеф ми је да / по вољи ми је да

κινέζος, ο – κινέζος με πούστη (στην στρατιωτική αργκό) = сплачине (војнички жаргон)

-Εχουμε σήμερα καλαμάρια μεμανιτάρια α λα κρεμ (ΠΛΑΦ!), πάλι κινέζο με πούστη να πούμε. = Данас имамо лигије у сосу са печуркама (бљак), опет сплачине.

κινέζικος (επιθ.) – όλα αυτά είναι κινέζικα για μενα! = то су за мене шпанска села!

κινώ

κινώ γη και ουρανό / θεούς και δαίμονες = преврнути небо и земљу

κινώ τα νήματα = потезати конце/везе и везице

κλαίω

κλαίω τη μοίρα μου = плакати над својом судбином

κλαυ' τα Χαράλαμπε! = оде маст у пропаст! / пиши кући пропало!

κλασομπανιέρας, ο (αργκό) – είναι ένας κλασομπανιέρας! = прави је сероња!

κλαψομούνης, ο (αργκό) – Ο Τάκης είναι ένας μεγάλος κλαψομούνης, δεν θα πάω με αυτόν πουθενά! = Такис је прави пичкоплач, ма не идем с њим нигде!

κλέφτης, ο – (παρ.) Φωνάζει ο κλέφτης, να φοβηθεί ο νοικοκύρης. = Мати ћерку кара, снахи приговара.

κλωθαγυρίζω – τα κλωθαγυρίζω = ићи као кишпа око Крагујевца

κλοτσία, η – τρώω κλοτσία = добити шут-карту/корпу/педалу

κλουβί, το – είμαι / γίνομαι σαν θηρίο στο κλουβί = бити/постати као звер/лав у кавезу

κόβω

κόβω τον δρόμο = ићи пречицом

κόβω τον δρόμο σε κп = препречити/стати коме на пут

είμαι κομμένος και ραμμένος για κт = бити Богом дан/рођен/створен за шта

το κόβω σε κп = пресећи сасећи кога

κόβω την κουβέντα = скратити причу

κόβει το μάτι μου = имати оштро око

κόβω λάσπη = испарити/изгубити се/шмугнути

μου κόπηκε η ανάσα μου = пресекао ми се дах

κόβω λάσπη = ишчезнути/нестати/изгубити се

κόβω τον αέρα σε κп = понизити кога

κοιμάμαι – κοιμάμαι όρθιος = беспосличарити / продавати зјаала

κοιτάζω

κοίταζω τη δουλειά μου = гледати своја посла

κοιτάζω κп από την κορυφή ως τα νύχια = посматрати/гледати кога од главе до пете

κοιτάζω κп από υψηλού / με μισό μάτι = гледати кога са висине/подозриво

κοιτάζω κп κατάματα / στα μάτια κп = гледати кога у очи

κοιτάζω κп άγρια = презриво/подозриво гледати на кога (για) κοίτα να δεις! = замисли!

κόκαλο, το

Κοίτα / Κοίταξε να δεις! = Пази овамо! / Види! / Гледај! / Слушај!

είμαι βρεγμένος / παγωμένος ως το κόκαλο = покиснути/смрзнати се до кости

ως το κόκαλο = до сржи/даске

είμαι πετσί και κόκαλο = бити кост и кожа

κόκορας, ο

έχω κοκόρου γνώση = имати пилећу/сврачију памет

τα φωртώνω στον κόκορα από κп / κт = бити/осећати се поражен, дићи руке

κόκκινος (επιθ.) – είμαι / γίνομαι κόκκινος σαν τη φωτιά = бити/постати црвен као рак

κόλλος, ο

μου ήρθε κόλλος όταν το άκουσα! = срчко/шлог/кап ме стрефио(-ла) када сам то чуо!

θερμαίνω όφιν εις τους κόλλους (μου, σου...) = носити гују/змију у недрима

κομίζω – κομίζω γλαύκα εις Αθήνας = бацати со у море (радити сувишан посао)

κομμάτι, το

κάνω κομμάτια κп / κт = раскомадати/разбуцати кога/шта

κάνω το κομμάτι μου = правити се важан / дувати се

κόμπος, ο

έχω έναν κόμπο στο λαμό μου = кнедла ми је у глау

εδώ είναι / βρίσκεται ο κόμπος = у том грму лежи зец
έφτασέ του ο κόμπος στο χτένι = догурало му је до ноката

κοπανάω / -ώ

την κοπανάω = шмугнути, киднути

τα κοπανάω = локати, наливати се

κόπος, ο

βάζω σε κп κόπο = проузроковати коме бригу / оптерећивати
кога

βυάζω κп από τον κόπο (να κάνει κт) = спасити кога од муке
(да шта уради)

κάνω τον κόπο / μπαίνω στον κόπο να = поштено се намучити
χαμένος / τζάμπα κόπος! = узалудан/непотребан рад / цаба
труда!

άδικος (ο) κόπος = за цаба све!

κόρη, η – ως κόρη οφθαλμού = као зеницу оца свога

κοριός / κορέος, ο – θα πιάσουμε κοριούς = јести један друго-
ме уши (када на једном месту има много људи)

κορόϊδο, το

κάνω το κορόϊδο = вући за нос, правити се блесавим

πιάνω κп κορόϊδο = намагарчити/насамарити кога

πιάνομαι κορόϊδο με κт = бити изигран, упецати се / насести
на шта

κορόμηλο, το – τρέχει το δάκρυ κορόμηλο = лије крокодилске
сузе

κόρφος, ο – έχω / ζεσταίνω φίδι στον κόρφο = имати/крити
гују у недрима

κόσκινο, το – περνάω κп / κт από ψιλό κόσκινο = проћи кроз
сито и решето

κόσμος, ο

μικρός που είναι ο κόσμος! = што је мали свет!

χάλασα / σήκωσα τον κόσμο = подигао сам свет на ноге

έχει κόσμο = има света / гужва је

έρχομαι στον κόσμο = доћи на свет / родити се

όλος ο κόσμος = сви/свако

ο κόσμος του θεάματος = свет естраде/шоу-бизниса

κότα, η

κοιμάμαι με τις κότες = ићи у кревет са кокошкама/веома
рано

βρίσκω την κότα με το χρυσό αυγό = наћи златну коку
περνάω ζωή και κότα = живети као бубрег у лоју

κότσι, το – έχω κότσια = имати петљу

κουβάρι, το

ξετυλίγω το κουβάρι = одмотати/одмрсити клубко (и фиг.)
γίνομαι куβάρι από (τον πόνο / την αρρώστεια) = преполовити се од (бола/болести)

κουβέντα, η

πιάνω (μια) ψιλή κουβέντα με κп = потанко са ким причати
πιάνω / ανοίγω κουβέντα με κп = започети/заподенути разговор са ким

πετάω μια κουβέντα σε κп = дати коме миг

κάνω κουβέντα για κт = покренути разговор/питање о чему

κούκος, ο – (παρ.) Ενας κούκος δεν φέρνει την άνοιξη. = Једна ласта не чини пролеће.

κουκουλώνω – τα κουκουλώνω = заташкати

κουμπί, το – βρίσκω το κουμπί κпου = наћи коме слабу тачку

κουρέλι, το – κάνω κп куурέλι = бацати на кога дрвље и камење

κουνάω / -ώ

δεν κουνάω το δαχτυλάκι μου = не мрднути малим прстом

Κουνήσου από τη θέση σου! = Помери се с места!

κουτάλι, το

γλυκό κουταλιού = домаће (кувано) слатко

έχω φάει κт με το κουταλάκι του γλυκού = обићи уздуж и попречно

-Την Сερβία την έχω φάει με το κουταλάκι του γλυκού.

= Обишао сам Србију уздуж и попречно.

τρώω με χρυσά κουτάλια = јести великом кашиком

κουτί, το

ντύνομαι του κουτιού = скоцкати се / лепо се обући

του κουτιού = нов новцијат / неношен / некоришћен

-κοστούμι του κουτιού = ново новцијато одело

ανοίγω του κουτί тής Πανδώρας = отворити Пандорину кутију

κουτί παραπόνων = кутија за жалбе

(μου) έρχεται / πέφτει κουτί = добро доћи коме

-Το Σαββατοκύριακο αυτό τα μου έρθει του κουτιού. =
Овај викенд ће ми баш добро доћи.

κουφός (επιθ.) – (παρ.) Στου κουφού την πόρτα όσο θέλεις
βρόντα. = Глyвoмe шaпyћи, ћoρaвoм нaмигyј.

κρασί, το

βαφτίζω το κρασί = крстити (разблaжити) вино

βάζω νερό στο κρασί μου = yблaжити/смирити тoн

στο κρασί η αλήθεια = y винy je истинa (in vino veritas)

(παρ.) Η αυλή σου αν διψά, το νερό μην χύνεις έξω. = Штo кyћи
вaлa, (ни) y црквy ce нe дaјe.

κρατάω

κρατάω τσίλιες = извиривати/прoвиривати / држати стражу

κρατάω κп σε αγωνία = држати кога y неизвесности

та κρατάω μέσα μου = држати y себи / пoвyћи ce

κρατάω κάτι στο ράφι = држати пo стpани штa

креμμύδι, το – είναι ντυμένη σαν το креμμύδι = патронгана je

крéμομαι / κρεμιέμαι – κρέμομαι από μια κλωστή = висити o
кoнцy

κρύος (επιθ.) – είμαι κρύος = бити неумесан

κύκλος, ο

είμαι / βρίσκομαι σε φαύλο κύκλο = бити/нaлaзити ce y зaчa-
рaнoм кpyгy

тетраγωνίζω τον κύκλο = испpавити кpивy Дpинy

κύρης, ο – (παρ.) Κατά μάνα, κατά κύρη, κατά γιο και θυγατέρα
= Кaкaв oтaц, тaкaв κлин, кaквa мaјкa, тaкaв син.

κώλος, ο – είμαι κώλος και βρακί με κп (αрукó) = бити кyвaн и
печeн сa ким

Λ, λ (ламда)

λαβή, η – δίνω λαβή για κт = дaти пoвoдa зa нeштo

λάδι, το

βυάζω σε κп λάδι / το λάδι κпou = вaдити кoмe мaст

βάζω λάδι σε κп = крстити кога

λαϊμός, ο

παίρνω κп στον λαϊμό = ухвaтити кога зa гyшy

είμαι πνιγμένος ως τον λαμό μου = бити у невољи до гуше
κρατάω κп από το λαμό = зграбити/дохватити кога за гушу

λάκκος, ο

σκάβω / ανοίγω τον λάκκο κпου = поткопавати/миширати
кога / копати коме јаму / правити коме смицалицу

(παρ.) Οποιος σκάβει τον λάκκο τ' αλλουνού πέφτει ο ίδιος
μέσα = Ко другоме јаму копа, сам у њу пада.

ο λάκκος με τα φίδια = змијско/осиње гнездо

λαλώ

(παρ.) Οπου λαλούν πολλοί κοκόροι, αργεί να ξημερώσει! =
Много бабица, килаво дете!

(παρ.) Τρεις λαλούν και δύο χορεύουν! = Ја у клин, ти у плочу!

λάμπω – ό,τι λάμπει δεν είναι χρυσός = није злато све што сија

λάχανο, το

σπουδαία / σιγά τα λάχανα = тресла се гора, родио се миш

(παρ.) Ο όμοιος ρον όμοιο κι η κοπριά τα λάχανα. = Сличан
сличноме годи.

(παρ.) Οποιος έχει πολύ πιπέρι βάζει και στα λάχανα. = Бес-
последен поп и јариће крети.

λαχείο, το – την κάνω λαχείο = убости премију

λέ(γ)ω / είπα

λέω τρίχες = лупетати као Максим по дивизији

εδώ που τα λέμε = кад смо већ код тога

τα λέω με κп = озбиљно поразговарати са ким

τα λέω ένα χεράκι με κп = очитати буквицу коме

Та λέμε! = Видимо се!

λέω κт νεράκι = одверглати

λέω με μισό στόμα = процедити кроз зубе

πού να στα λέω! = чик погоди! / реци драгичка!

άλλα λέει κι άλλα εννοεί = једно мисли, друго ради

λέω κт καθαρά και ξάστερα = рећи јасно и гласно

λέω σε κп τα όλα κατάμουτρα = рећи коме све у лице/фацу

Ακου λέει! = Ма хајде! Ма немој!

το ούτως ειπείν = такозвани/назови

-Ελα, θα λύσουμε το σου ούτως ειπείν πρόβλημα! =

Хајде да решимо тај твој такозвани проблем!

λέξη, η

κατά λέξιν / λέξη = буквално/дословно

λέξη προς λέξη = реч по реч

με μια λέξη = једном речју

μην πεις λέξη! = ни речи више!

δεν παίρνω λέξη από το στόμα κλου = вадити коме речи из уста клештима

λεπτομέρεια, η

μπαίνω σε λεπτομέρειες = ући у појединости

κολλάω σε λεπτομέρειες = држати се небитног/мање важног

λερώνω – **λερώνω** τα χέρια μου = упрљати руке (и фиг.)

λεφτά, τα

βγάζω λεφτά με ουρά = имати пара као плеве

κάνω λεφτά = обогатити се

πετάω / σκορπίζω λεφτά στον αέρα = бацати новац у ветар

λιανός (επιθ.) – **κάνω** κт **λιανά** = изнети шта на чистац

λιβάνι, το - **αποφεύγω** κт / **κп** όπως ο διάβολος το **λιβάνι** = бежати/клонити се као ђаво од крста

λίγος (επιθ.)

και το λίγο της γριάς καλό της κάνει = веће су ти очи него стомак

(παρ.) Οποιος θέλει τα πολλά χάνει και τα λίγα. = Ко хоће веће, изгуби и оно из вреће.

κάθε λίγο = сваки час/трен

λινάρι, το – **τραβάω** του λιναριού τα πάθη / **βάσανα** =

проплаувати мајчино млеко / проћи кроз Танталове муке

λίρα, η – τα μυαλά σου και μια λίρα και του μπουγιατζή ο

κόπανος! = не снашла кмета штета!

λογαριάζω – **λογαριάζω** χωρίς τον ξενοδόχο = правити рачун без крчмара

λογαριασμός, ο

ξεκαθαρίζω λογαριασμούς με κп = рашчистити рачуне са ким

(παρ.) Οι καλοί λογαριασμοί κάνουν τους καλούς φίλους. =

Чист рачун, дуга љубав.

για λογαριασμό κλου = за чији рачун

κт είναι δικός μου λογαριασμός = то је само моја ствар/проблем / то се тебе не тиче

δίνω σε κп λογαριασμό = положити/поднети коме рачун

-Μα τι θέλεις από μένα; Τι σε νοιάζει, λογαριασμό να σου δώσω μήπως;! = Μα шта хоћеш од мене? Шта те брига, да ти још и рачун положим?!

Λόγια, τα

δεν παίρνω από λόγια = не наседати, остати доследан/чврст

ме δύο λόγια = у две речи/укратко

λόγια του αέρα = празне речи

κτ μένει στα λόγια = остаје шта само на речима

Λόγος, ο

ο εν λόγω = назначени/именовани/ο коме је реч

-οι εν λόγω ηθοποιοί = глумци о којима се говори

γίνεται λόγος για κт / κт = реч је о коме/чему

λόγου χάριν (λ.χ.) = на пример

λόγω (+ γεν.) = због/услед кога/чега

-Αργησε πολύ λόγω της κακοκαιρίας. = Закаснила је прилично због лошег времена.

δίνω λόγο σε κт = дати коме реч

Λόγος του Θεού (θεολ.) = Исус Христос

Ο Λόγος του Θεού (εκкл.) = Божја реч/Библија

ανεύ λόγου κι αιτίας = без икаквог разлога и повода

λυγάω – μπορεί να λυγήσει και τα σίδηρα (οικ. και ανεπ.) = може и коњу реп да ишчупа

Λύκος, ο

πεινάω σαν λύκος = бити гладан као вук

τρώω σαν λύκος = јести као мењава

γλυτώνω από του λύκου τα δόντια = провући се кроз иглене уши

(παρ.) Θρέψε λύκο τον χειμώνα, να σε φάει το καλοκαίρι. = Храни псето да те уједе.

(παρ.) Ο λύκος κι αν εγέρασε κι άλλαξε το μαλλί του, μήτε τη γνώμη άλλαξε, μήτε την κεφλάλη του. = Вук длаку мења, али њуд своју никада.

(παρ.) Ο λύκος στην αναμπουμούλα χαίρεται. = Док се двоје свађају, трећи се користи.

Λύνω

λύνω και δένω = жарити и палити / бити Бог и батина

λύνω τα χέρια κт = везати коме руке

λύπη, η – προς μεγάλη μου λύπη / με λύπη μου / μετά λύπης μου = на моју велику жалост

λύση, η - σολομώντειος λύσις = соломонско (мудро) решење

λυτός (επιθ.) – βάζω λυτούς και δεμένους = повући све везе и везице

Μ, μ (ΜΙ)

μαγαζί, το – βολτάρω στα μαγαζιά = обилазити радње

μαζεύω - μαζεύεται η σάρα και η μάρα = скупља се са копча и копоица

Μάης, ο – (παρ.) Ζήσε Μάη μου να φας τριφύλλι. = Не лишни магарче до зелене траве.

μαλακός (επιθ.) – μαλακός σαν βαμβάκι = мекан као памук

μαλλί, το

τραβάω τα μαλλιά μου = чупати косе

(παρ.) Ο πνιγμένος από τα μαλλιά του πιάνεται. = Дављеник се и за сламку хвата.

πληρώνω / χρωστάω τα μαλλιά της κεφαλής μου = плаћати/ бити дужан као Грчка

μαλλί της γριάς = шећерна вуна

αρπάζω μια ευκαιρία από τα μαλλιά = зграбити згодну прилику

μάννα, η - είμαι μάννα / μανούλα σε κт = бити тата-мата у чему

μάννα, η – μου έπεσε η πρόσκληση αυτή σαν μάννα εξ

ουρανού = упао ми овај позив као секира у мед

μάρα, η – λέω άρες-μάρες-κουκουνάρες = тргљати будалаштине/којештарије / тандара мандара бροћ

μαρτύριο, το – κάνω τη ζωή μαρτύριο σε κт = загорчати коме живот

μάρτυς, μαρτυρός, ο

μάρτυς μου ο Θεός = Бог ми је сведок / тако ми Бога

μασάω

τα μασάω = насести/примити се

τα μασάω κт τέτοια = бити мачји кашаљ

-Δεν είναι δύσκολο το τεστ, τα μασάω κάτι τέτοια. =

Тест није тежак, то је мачји кашаљ.

μάστορας, ο

είμαι μάστορας σε κт = бити (прави) мајстор у чему

βρίσκω τον μάστορά μου = (про)наћи себи равног

μάτι, το

με γυμνό μάτι = голим оком

Χάσου από τα μάτια μου! = Вуци ми се с очију!

κλείνω τα μάτια μου = склопити очи/умрети / затворити очи пред чим

κλείνω το μάτι (μου) σε κп = коме намигнути / дати знак

κλείνω τα μάτια μου σε κт = затварати очи пред чим

κλείνω τα μάτια σε κп με κт = бацати коме прашину у очи / мазати кога чим

κάνω τα γλυκά μάτια σε κп = флертовати са ким

κάνω τα στραβά μάτια / κλείνω τα μάτια = скретати поглед / затварати очи пред чим/ким

βγάζω τα μάτια μου = избечити очи

(пар.) Αλλά τα μάτια του λαγού κι άλλα της κουκουβάγιας. = Није коме је речено, него коме је суђено.

δεν έχω τα μάτια να δω κп = не могу да видим кога

δεν πιστεύω στα μάτια μου = не веровати својим очима

με το μάτι = одока

έχω στο μάτι κп / κт = бити три у оку

έχω τα μάτια μου δεκατέσσερα = отворити четворе очи

προσέχω κп σαν τα μάτια μου = назити кога као очи у глави

(пар.) Κόρακας κοράκου μάτι δεν βγάζει. = Врана врани очи не вади.

(пар.) Ματάκια που δεν βλέπονται, γρήγορα λησμονιούνται. = Далеко од очију, далеко од срца.

θόλωσε το μάτι (ή το μυαλό) μου = пао ми мрак на очи / замутило ми се у глави / помрачила ми се свест

μαύρος (επιθ.)

είμαι μαύρο πρόβατο = бити црна овца

ρίχνω μαύρο σε κп = оцрнити / поразити кога

та βλέπω (όλα) μαύρα = гледати све црно

είμαι στις μαύρες μου = бити лоше воље / натмурен

μαύρη αγορά = црно тржиште

μαύρο χιούмор = црни хумор

μαχαίρι, το

κόβω κт με το μαχαίρι = пресећи шта / престати са чим нагло

(пар.) Οποιος έχει μαχαίρι, τρώει πελόμι. = Ко има знање томе и имање.

είμαι / έρχομαι στα μαχαίρια με κп = бити/налазити се на ратној ноzi са ким

έφτασε το μαχαίρι στο κόκκαλο = дотерало је цара до дувара

τραβάω μαχαίρι σε κп = дочекати кога на нож

-Δε θέλω να ακούσω για το όνομά της, σου τραβάω
μαχαίρι! = Не желим да чујем њено име, дочекаћу те на нож!
βάζω μαζαίρι στον λαμό κπου = ставити коме нож под τραο /
притиснути кога

μελάни, το / μελάνη, η – αμολάω / ρίχνω μελάни σε κт = заму-
тити воду, замрсити/запетљати шта

μελάτος (επιθ.) – αυγό μελάто = ровито јаје

μέλι, το

τα πάμε μέλι-γάλα = бити мед и млеко са ким
το ταξίδι του μέλιτος = медени месец

μέλλει (ουδєт., ακλ.) – (παρ.) Οποίου του μέλλει να πνιγεί,
ποτέ του δεν πεθαίνει. = Коме је века, томе је и лека.

μένω

μένω στους πέντε δρόμους = остати/бити без кровα над гла-
вом/игде ичега

μένω στα κρύα του λουτρού = оставити кога на цедилу

μεράκι, το – έχω μεράκι για / να = имати мерак за/да...

μέρος, το

είμαι με το μέρος κπου = држати / бити на чијој страни

εν μέρους κπου = у име кога

εν μέρει = делимично

κατά μέρος = по страни, у четири ока

έχω κατά μέρος κт = имати на страни

μέρος του λόγου = врста речи

από μέρος μου = са моје стране / по мом мишљењу

παίρνω / λαβαίνω μέρος σε κт = узети учешћа

παίρνω το μέρος / πηγαίνω με το μέρος κπου = држати чију
страну

μεσάνυχτα, τα – έχω μεσάνυχτα σε κт = немати благе везе/
појма о чему

μεταξύ (акл.)

εν τω μεταξύ / στο μεταξύ = у међувремену

μεταξύ Σκύλλας και Χάρυβδης = између Сциле и Харибде

είμαι μεταξύ θανάτου και ζωής = бити између живота и смрти

είμαι μεταξύ δύο πυρών = бити између две ватре

μεταξύ άλλων = између осталог

μεταξύ δύο κακών, το μη χείρον βέλτιστον = од два зла изабра-
ти мање

μετράω / -ώ - (παρ.) Πέντε μέτρα, κι ένα κόβει! = Три пута мери, једном сеци!

μέτωπο, το

έχω καθαρό μέτωπο / το μέτωπο ψηλά = имати чист образ / ићи усправно

σπάω το μέτωπο = пробити чело (војни речник)

μέτωπο δεξιά / αριστερά! = на десно/лево круг!

μηδείς – μηδενός / μηδεμιάς εξαιρουμένου / εξαιρουμένης =
без изузетка

μήλο, το

το μήλο του Αδάμ = Адамова јабучица

(παρ.) Το μήλο πέφτει κάτω από τη μηλιά. = Ивер не пада далеко од кладе.

μήλο της έριδος = јабука раздора

μήνας, ο

μήνας μπάνει, μήνας βγαίνει = радио не радио, свира ти радио

βρίσκω τον μήνα που τρέφει τους έντεκα = пасти коме секира у меџ

μικρός (επιθ.)

δεν τον φτάνω ούτε στο μικρό του δαχτυλάκι = не доћи/бити ни до малог прста на руци

ταινία μικρού / μεγάλου μήκους = краткометражни/дугοметражни филм

μιλάω

ούτε μιλά, ούτε λαλά = нит' збори нит' ромори

μιλάω τσάτρα-πάτρα = натуцати

μιλώ με το ``σεις`` = персирати / обраћати се коме са ви

μνήμη, η

αιώνια (του) η μνήμη! = вечна му слава!

εις μνήμην (+ γεν.) = у спомен (коме)

μοιράζω – δεν μπορεί να μοιράσει δύο γαϊδουριών άχυρα = не може да чува ни две овце

μουλάρι, το – είμαι πεισματάρης σαν μουλάρι = бити тврдоглав као мазга

μουνί, το

κάνω κп μουνί καπέλο (αργκό) = упропастити / сјεбати кога

-Η σερβιτόρα παραπάτησε και μου φερε το δίσκο στο

κεφάλι και μ' έκανε μουνί καπέλο! = Конобарица се саплела и сручила ми на главу послужавник, па ме скроз сјебала!
είμαι σαν μουνί καλλιγραφία (αρχικό) = унаказити се

-Αν δεις πως είναι ο αδελφός μου τώρα που ξύρισε το μούσι, θα πάθεις, είναι σα μουνί καλλιγραφία. = Да видиш како је мој брат обријао браду, изненадићеш се, унаказио се.

είναι σαν κλαμμένο μουνί (άθλια κατάσταση) / υβρ. / = бити као пропала пичка / пичка на вашару

τα κάνω μουνί (κτ / κπ) / γίνομαι μουνί (ανεπ.) = направити пичвајз / распичкарати кога / шта

μουστάκι, το

γέλω κάτω από τα μουστάκια μου = смејати се испод брка

θα φάμε τα μουστάκια μας = (фиг.) закрвићемо се /

докачићемо се

γελάνε και τα μουστάκια κλου = скакати од радости / бити ван себе од среће

μούτρα, τα – πέφτω με τα μούτρα = упињати се из петних жила

μπαίνω

μπαίνω στη μέση = умешати се / прекинути шта

μπαίνω σε ξένα χωράφια = гледати туђа посла

μπαίνω στον κόπο = (по)трудити се

μπαίνω στο νόημα = схватити

μπαίνω στο αρχείο = ставити ad acta

μπαταρία, η – γεμίζω τις μπαταρίες = напунити батерије / оснажити се

μπελάς, ο

βάζω μπελά στο κεφάλι μου = натоварити беду/белај себи на врат

βρίσκω τον μπελά μου = наћи/тражити белај

κακός μπελάς που με βρήκε! = снађе ме белај!

μπίλια, η – γίνομαι μπίλιες με κп (αρχικό) = посвађати се са ким на мртво име / испичкарати се са ким

μплέκω - τα μплέκω = смувати се / спанђати се са ким / бити у вези

μπογιαλάκι, το – μαζεύω / παίρνω τα μπογιαλάκια μου = покупити своје прње

μπόρα, η

με παίρνει η μπόρα = обузима ме бес

μπόρα είναι και θα περάσει = и сутра је нови дан / након олује
сунце поново сија / све буде па прође

μπούκα, η – έχω κп στην μπούκα του κακониού = узети/имати
кога на зуб(у)

μπουκιά, η

δεν βάζω μουκιά στο στόμα μου = не убацити ништа у уста/
кљун

κάνω κт μια μπουκιά = појести шта у једном залoгају / смазати

μπουρλότο, το

γίνομαι μπουρλότο = побеснети / разбеснети се

βάζω μπουρλότο σε κп = избацити кога из такта / разбеснети
кога

μπρίκι, το - μπρίκια κολλάμε (тώρα); = зар сам ти ја од јуче?

μυαλό, το

Μα πού έχεις το μυαλό σου; = Где ти је памет?

βγάζω από το μυαλό μου κт = осмислити шта / извући из
малог мозга

φεύγω се κп από το μυαλό του = сметнути с ума

έχω κт στο μυαλό μου = имати шта на уму

χάνω το μυαλό μου = изгубити главу / полудети / излудети

μου έρχεται στο μυαλό κп / κт = пада ми на памет

κпс είναι μεγάλο / δυνατό μυαλό = он је велики/бpиљантан ум

δεν έχει κουκούτσι μυαλό = нема ни мало памети

(παρ.) Οποιος δεν έχει μυαλό, έχει πόδια. = Ко нема у глави,
има у ногама.

μύγα, η

χάφτω μύγες = продавати зјала

βαράω μύγες = хватати зјале / бесносличарити

κολλάω σαν τη μύγα στο μέλι = јурити/ићи као мува на лепак

ξεχωρίζω / είμαι σαν τη μύγα μεс στο γάλα = штрчати / исти-
цати се

μύτη, η

χώνω / βάζω τη μύτη μου παντού = гурати свој нос свуда

δεν βλέπω πέρα από τη μύτη μου = не видети даље од носа

δεν βλέπω ούτε τη μύτη μου = не видети ни прст пред носом
(ншр. услед магле)

κάτι μου βγαίνει από τη μύτη μου = излази ми на нос шта

είμαι / βρίσκομαι κάτω από τη μύτη μου = бити пред носом /
налазити се испред носа

έχω καλή μύτη για κάτι = имати добар нос за шта

σκάω μύτη = промолити нос

σέρνω / τραβάω κп από τη μύτη = вући кога за нос

σηκώνω μύτη = дићи нос

μπαίνω στη μύτη κп = ићи коме на јетру/живце

Μωάμεθ, ο – Όταν δεν πάει ο Μωάμεθ στο βουνό, πάει το
βουνό στον Μωάμεθ. = Ако неће Мухамед брегу, брег ће Му-
хамеду.

N, v (НИ)

νάζи, το – κάνω νάζиα = правити фрку / изводити керефеке

Ναθанаήλ, ο – βρήκε ο Φίλιππος τον Ναθанаήλ = нашла
врећа закрпу

ναφθαλίνη, η – βάζω κп στη ναφθαλίνη = држати кога у на-
фталину

νερό / νεράκι, το

θολώνω τα νερά = мутити воду, закукуљити шта

είμαι έξω από τα νερά μου / χάνω τα νερά μου = бити ван себе
/ искочити из шина

πάω με τα νερά κп = ићи низ длаку коме

ξέρω κт νεράκι = знати као воду

φέρνω κп / κт στα νερά μου = вући кога/шта на своју воду
(воденицу)

(μέσα) στο νερό = веома лако / без сумње / сигурно

πουλιέται σαν νερό = продаје се као алва

σαν ψάρι έξω από το νερό = као риба на сувом

είμαι / νιώθω / βγαίνω έξω από τα νερά μου = бити ван себе

βάζω νερό στο κρασί μου = смањити доживљај / охладити се

κουβαλάω νερό με τη σήτα = мустι јарца у решето

πηγαίνουν / πάνε όλα νεράκι = све иде као подмазано

νεύρο, το

(κάτι / κάποιος) μου δίνει / χτυπάει στα νεύρα = иде ми на
живце ко/шта

кάνω τα νεύρα κп кп кп кп / ретάλια = растрести чије не-
рве / тамбурати по чијим живцима

σπάω τα νεύρα κп = изнервирати кога

νεφρό, το - μου κόπηκαν / έπεσαν τα νεφρά από τη δουλειά =
отпадоше ми леђа од посла

νήμα, το - η ζωή του κρεμιέται από ένα νήμα = живот му виси
о концу

νίβω - (παρ.) Το ένα χέρι νίβει το άλλο και τα δύο το πρόσωπο.
= Рука руку мије, а образ обадије.

νίκη, η

η Πύρρεια νίκη = Пирова победа

οδηγώ κт στη νίκη = повести кога у победу

κερδίζω νίκη εναντίον κтου = освојити победу над ким / по-
бедити кога

νιώθω

νιώθω άλλος άνθρωπος = осећати се, бити други човек

νιώθω ένα βάρος = имати/осећати тежину у себи

νοικοκύρης, ο - (παρ.) Αγαπάει ο Θεός τον κλέφτη, αγαπάει
και τον νοικοκύρη. - Правда је спора, али достижна.

νόημα, το

βγάζω νόημα από κт = пронаћи смисаο

χωρίς νόημα = без смисла/значења

κάνω νόημα σε κт = дати коме знак / климнути главом

κοιτάζω κт με νόημα = погледати кога значајно

η γλώσσα των νοημάτων = језик знакова

δεν έχει νόημα να = нема смисла да

νους, ο

νους υγιής εν σώματι υγιεί = у здравом телу здрав дух

έχε στο νου σου! = буди опрезан! / пази!

ξεκαθαρίζω κт στο νου (μου) = рашчистити шта у глави

ντύνω

καλύτερα να τον ντύνεις παρά να τον ταΐζεις = боље да га пре-
скочиш него да га заобиђеш (за особу која једе претерано
или која је сувише дебела)

ντύνω στην τρίχα / στην πένα = удесити се / скоцкати се /
лепо се обући

νύφη, η - (παρ.) Τα λέω στην πεθερά για να та ακούσει η νύφη.
= Мајка ћерку кара, снахи приговара.

νύχτα, η - πεταλούδα της νύχτας = ноћна птица

Ξ, Ξ (КСИ)

ξεγελάω / -ώ – ξεγελάω την πείνα μου = заварати/утажити
глад

ξεθεώνω

ξεθεώνω κп στον ποδαρόδρομο = муштрати/терати кога до
изнемоглости / спасти с ногу (радећи)

ξεθεώνω κп στην πάρλα / κουβέντα = замарати кога на мртво
име причом

ξεκαρδίζομαι – ξεκαρδίζομαι στα γέλια = пуцати од смеха

ξεκινώ – ξεκινάω από το τίποτα = почети од нуле

ξεκόβω – то ξεκόβω σε κп = бити директан према коме

ξεκουμπίδια, та – Στα ξεκουμπίδια! (υβρ.) = Марш напоље! /
Сиктер!

ξελογιασμένος (επιθ.) - είμαι ξελογιασμένος με κп / κт =бити
залуђен чим

ξαναρίχνω – та ξαναρίχνω σε κп (αρκό) = напаствовати кога
/ навалити на кога

ξένος (επιθ.) – (παρ.) Το ξένο είναι πιο γλυκό. = Tyђе je (увек)
слађе.

ξέρω

ξέρω κп / κт απέξω κι ανακατωτά = знати кога/шта као свој
цеп/у прсте

δεν ξέρω ούτε το άλφα = не знати бекнути, бити неупуђен

Αυτό το ξέρει κι η κουτή Μαρία! = Το знају и врапци на грани!

ξεσπάω / ξεσπώ

ξεσπάω σε γέλια = праснути у смех

ξεσπάω σε κλάματα = бризнути у плач

ξεσπάω σε κп / κт = истрести се на кога/шта

ξεχωρίζω - ξεχωρίζω τη μέρα από τη νύχτα = раздвојити црно
од белог

ξεφτέρι, το – είμαι ξεφτέρι σε κт = бити вичан/вешт/умешан
у чему

ξινίζω – κάνω ξινισμένα μούτρα = правити кисело лице/фацу

ξίφος, ο – διασταυρώνω το ξίφος με κп = укрстити мач са ким

ξύλο, το

(παρ.) Το ξύλο βγήκε από το παράδεισο. = Батина је из раја изашла.

τρώ(γ)ω ξύλο = (по)пити батине

τρώω το ξύλο της χρονιάς = избити кога на мртво име

χτύπα ξύλο! = куцни у дрво!

κόβω / ρίχνω ξύλο σε κт = измаатити кога

κάνω κт μαύρο από το ξύλο = убити Бога у коме од батина

πέφτει ξύλο! (οικ.) = туча!

σαπίζω / ρημάζω κт στο ξύλο = истрести кога из гаћа / истрести коме пундравце из гаћа

ξύλον απελέκητον = тешка сировина (вели се за човека и његов карактер)

Ο, ο (ομικρον)

οδηγώ – όλοι οι δρόμοι οδηγούν στη Ρώμη = сви путеви воде у Рим

όζον, το

τρύπα του όζοντος = озонска рупа

στρώμα του όζοντος = озонски омотач

οίκος, ο

ο Λευκός Οίκος = Бела кућа

περιορισμός κατ' οίκον = кућни притвор

όμοιος (επιθ.) – όμοιος ομοίω αεί πελάζει = сличан се сличном радује

όνειρο, το – μου βγαίνει το όνειρο = остварује ми се сан

όνομα, το

για όνομα του Θεού = за име Бога

εν ονόματι (+ γεν.) = у име кога/чега

-Σταμάτησε εν ονόματι του νόμου! = У име закона, стани!

εξ ονόματος (+ γεν.) = у име/од стране кога / за чији рачун

-Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω εξ ονόματος όλων των παρόντων. = Желео бих да вам се захвалим у име свих присутних.

επί ονόματι (+ γεν.) = у чије име

-Σας τηλεφωνώ επί ονόματι του φίλου μου. = Телефонирам вам у име мог пријатеља.

αφήνω ὄνομα γιά κт = прочути / прославити се

με τ' ὄνομα = по имену

με / υπό το ὄνομα = под називом/именом

βγάζω ὄνομα = изградити име / прославити се / изаћи на глас

λέω та πράγματα με τ' ὄνομά τους = назвати ствари правим именом

(παρ.) Κάλλιο να σου βγει το μάτι παρά τ' ὄνομα. = Боље ти је изгубити главу, него своју огрешити душу.

(παρ.) Άλλος έχει τ' ὄνομα κι άλλος έχει τη χάρη. = Једнога називало, а другога издирало.

ὄρεξη, η - (παρ.) Περί ορέξεως ουδείς λόγος. = О укусима се не расправља.

ὄριο, το – θέτω / βάζω ένα ὄριο σε κт = поставити границу чему

ὄσος (επιθ.)

ὄσο γιά (μένα) = што се тиче (мене)

ὄσον αναφορά σε κт = у вези са чим

ουδέν (ακλ.) – ουδέν κρυπτόν υπό τον ήλιο = нема више никакве(-их) тајне(-и)

ουράνιο, το – εμπλουτισμένο / απλουστευμένο ουράνιο = обогатен/осиромашен уранијум

ουράνια, та

ανεβάζω κт στα ουράνια = ковати кога у звезде / дизати кога у небеса

οι τιμές ανέβηκαν στα ουράνια = цене су отишле небу под облаке

ουρανός, ο

(παρ.) Καθαρός ουρανός ασπρόπτες δεν φοβάται. = Неће гром у коприве.

βλέπω τον ουρανό σφοντύλι = видети/пребројати све звезде

είμαι στον έβδομο ουρανό = бити на седмом небу

πέφτω σε κт από τον ουρανό = бити коме од Бога послато/дато

-Αυτό το λαχείο μου έπεσε από τον ουρανό! = Ова срећка као да ми је од Бога послата!

ου (ακλ.) – (παρ.) Ουκ εν τω πολλώ το ευ. = Не тражи хлеба преко погаче.

ουσία, η – κατ' ουσίαν / στην ουσία = у суштини/бити

όψη, η

εκ πρώτης όψεως = на први поглед

εξ όψεως / κατ' όψιν = из виђења / по виђењу

έχω υπ' όψιν (μου) = имати на уму

υπ' όψιν κπου = на руке (коме)

λαμβάνω υπ' όψιν = примити на знање, подразумевати, не заборавити

Π, π (πι)**πάγος, ο**

σπάω τον πάγο = пробити лед

βάζω σε κп πάγο = изрибати/изгрдити кога

βάζω / φυλάω κп στον πάγο = ставити/држати кога на лед(у)

παγίδα, η – πέφτω σε παγίδα = (у)пасти у замку/заседу

παγώνι, το – φουσκώνω σαν (то) παγώνι = шепурити се као паун / бити пун себе

παζάρι, το - (παρ.) Κίνησε ο Εβραίος να πάει στο παζάρι κι ήτανε Σάββατο. = Не тоји се прасе уочи Божића.

πάθημα, το – το πάθημά μου γίνεται μάθημα = извучи поуку, на грешкама се учи

πάθος, το - έχω / περνάω του Χριστού τα πάθη = имати/проћи Танталове муке

παίζω

παίζω διπλό παιχνίδι = играти дуплу/двоструку игру

та παίζω όλα για όλα = ризиковати / ићи на ризик

παίζω με κп όπως η γάτα με το ποντίκι = играти се (поступати) с ким као мачка с мишем

παίζω με τη φωτιά = играти се ватром

παίζω με τα νεύρα κπου = играти се чијим живцима / нервирати кога

παίζει το μάτι μου = игра ми око

-Είναι παντρεμένος, αλλά παίζει το μάτι του. =

Ожењен је, али мерка/гледа испод ока.

та παίζω = следити / скаменити се, не моћи више даље, рикнути/црћи (машина, направа)

-Όταν οι κλέφτες είδαν την αστυνομία, та έπαιξαν. =

Када су лопови спазили полицију, скаменили су се.

-Δεν αντέχω άλλο, та έχω παίζει! = Не могу више,

цркох!

-Το πλυντήριο της λειτουργούσε αδιάκοπα για μέρες, και στο τέλος τα έπαιξε. = Веш-машина јој је данима радила па је црка.

-Τι ταινία παίζει στον κινηματογράφο; = Који се филм даје у биоскопу?

παίξε-γέλασε = иди ми - дођи ми

-Τι νομίζεις – οι εξετάσεις σου να είναι παίξε-γέλασε!; Θέλουν διάβασμα! = Шта ти мислиш – да су ти испити иди ми - дођи ми?! Захтевају учење!

παίρνω

παίρνω το μέρος κπου = подржати кога / држати чију страну

πάρε-δώσε = узимала - давала

παίρνω το βάπτισμα (χρίσμα) του πυρός = имати ватрено крштење

το παίρνω απόφαση = чврсто одлучити

παίρνω απόφαση = одлучити, донети одлуку

παίρνω είδηση κп / κт = дознати / схватити шта

παίρνω κп είδηση = приметити/спазити кога, привући чију пажњу

το παίρνω (ε)πάνω μου = свалити на себе

παίρνω (ε)πάνω μου = преузети кривицу на себе

(τον) παίρνω τηλέφωνο = позвати кога телефоном

με παίρνει ο καιρός = у временском сам шкрипцу (стисци)

το παίρνω κατάκαρδα = примати к срцу

παίρνω τον κατήφορο = кренути лошим путем/низбрдо

παίρνω πόδι = избацити кога / показати коме врата

παίρνω κп στο λαϊμό = гњавити/(у)давити кога

δεν παίρνω από λόγια = бити недоказан

παίρνω από το στόμα = узети из уста

παίρνω τα μέτρα κπου = узети коме меру (за шивење)

παίρνω / λαμβάνω τα μέτρα μου = предузети (све) мере

παίρνω τα λόγια με την τανάλια = вадити речи клештима

παίρνω από πίσω = бити за петама / следити кога

παίρνω κάτι στα αστεία = сматрати шалом шта

παίρνω τα αυτιά κπου = бити досадан као стеница

παίρνω ανάσα = предахнути / узети даха

παίρνω μυρωδιά = пробати/окусити

παίρνω τον ανθόν = извући највећу добит/корист

παίρνω κп / κт αβίζο = укаширати, схватити кога/шта

παίρνω δρόμο = збрисати/побећи/киднути

παίρνω κп χαμπάρι = приметити некога

παίρνω χαμπάρι = схватити

та παίρνω = бити подмитлив / примати мито

та παίρνω στο κρανίο με κт / κп (οικ.) = докурчити коме шта

του παίρνω (οικ.) = креснути се

παίρνω πίσω το αίμα μου σε κп = бити квит / изравнати рачу-
не, осветити се

(παρ.) Πάρε τον έναν και χτύπα τον άλλον! = Нашла слика
прилику!

παίρνω υπ` όψη κт = примити шта на знање

παίρνω τον αφρό = скинути/обрати кајмак

παίρνω ανάσα = доћи до даха / узети дах

πακέτο, το

πάω πακέτο με κп (οικ.) = бити са ким слизан/нераздвојан

έφαγα πακέτο (αργκό) = нагρбусио/надрљао сам / појео сам
лајну

πανί, το

γίνομαι άσπρος σαν το πανί = бити блед као крпа

κάνω πανιά = дићи једра / одјездити

πάντα (ακλ.)

για πάντα = заувек

άπαξ δια παντός = једном за свагда

παπάς, ο

(παρ.) Ο παπάς πρώτα τα γένια του βλουάει. = Бог је прво себи
браду створио.

(παρ.) Τα ράσα δεν κάνουν τον παπά. = Одело не чини човека.

παπί, το – γίνομα παπί στον ιδρώτα = бити гола вода од зноја

πάπια, η – κάνω την πάπια = правити се Енглезом

παπούτσι, το

δίνω σε κп τα παπούτσια στο χέρι = избацити кога из куће

βγάζω γλώσσα παπούτσι = лајати (метаф.)

γράφω κт / κп στα παλιά μου παπούτσια = бринути као за
лањски снег

(παρ.) Παπούτσι από τον τόπο σου κι аς είναι και мпλωμένο. =
Ко ће кога, него свој свога.

παρά (ακλ.)

παρά τρίχα (να...) = за длаку (да...)

παρά λίγο = замало

στο παρά πέντε = у пет до дванаест

παράς, ο - έχω παράδες με ουρά = имати новца као плеве

πατίни, το - κάνω τη ζωή κάποιου πατίни = загорчати коме живот

πατόκορφα (ακλ.) - βρίζω / περιλούζω κт πατόκορφα = (ис) псовати кога на пасја уста

πατάω / πατώ

πατάω όρκο = погазити чију реч

πατάω πόδι = κрочити / ступити

το πατάω = пожурити / нагазити

την πατάω με κт = затрескати се у кога

την πατάω σε κт = запањити чим

την πατάω = осрамотити се / обрукати се

πατάω την πεπονόφλουδα = упасти наглавачке/директно у замку

παχύς (επιθ.) - παχύς σαν ιππολόταμος = дебео као свиња

πείσμα, το

σε πείσμα κтου = у инат коме / из ината

το βάζω πείσμα να... = бити упоран / инсистирати / навалџивати да...

πεντάρα, η

δεν έχω πεντάρα τσακιστή = немати ни пребијене паре

δεν δίνω πεντάρα τσακιστή = не давати ни пет пара

δεν αξίζει πεντάρα = не вреди ни по луле дувана

πέντε (ακλ.) - στους πέντε δρόμους = наглавачке / наврат - нанос

πεπρωμένο, το - το πεπρωμένο φυγείν αδύνατον = од судбине се не може побећи

περασμένος (επιθ.) - περασμένα-ξεχασμένα = било па прошло

περαστικός (επιθ.) - εύχομαι περαστικά σε κт = пожелети коме (брз) опоравак (од болести)

περί (ακλ.)

έχω κάποιον περί πολλού = скинути коме капу / ценити кога веома

μιλάω περί ανέμων και υδάτων = говорити о свему и свачему

περί ορέξεως υοδείς λόγος = ο укусима се не расправља
 ο περί ου λόγος / η περί ης ο λόγος = онај/она ο κομε/ο κοјοј
 је реч

περίδρομος, ο – τρώω τον περίδρομο = набокати се / нажде-
 раги се

περίπατος, ο

(κάτι) πάει περίπατο = оде (шта) у пропаст

κάνω περίπατο = прошетати се, уснети без имало муке

διά περιπάτου = с лакоћом

περιπέτεια, η – βάζω κп σε περιπέτειες = увалити кога у
 бегај/беду

περίπτωση, η

σε περίπτωση (+ γεν.) = у случају

εν πάση περιπτώσει / σε κάθε περίπτωση = у крајњем случају /
 напокон

περνάω / -ώ

(παρ.) Ο έρωτας περνάει από το στομάχι. = Љубав иде преко
 стомака.

κάτι περνάει από το χέρι κпυ = зависи шта од кога

μου περνάει κάτι από το μυαλό / τον νου = пролази ми кроз
 главу

μου περνάει η ιδέα / η σκέψη = пада ми на памет идеја/помисаο

μου περνάει το δικό μου = терати по свом

αυτά δεν περνάνε εδώ / σε μένα = то код мене не пролази /
 неће моћи ове ноћи

περνάει ακόμη η μπουγιά μου = бити/изгледати и даље
 непромењен/исти

τι το πέρασες (εδώ); = који ти је? / шта, бρε, замишљаш?

πεσκέσι, το

είμαι του διαβόλου πεσκέσι = бити премазан свим бојама

(μου) έρχεται κт πεσκέσι = уβολο (ме) / изненадан добитак,
 увалити некоме шта

-Μου ήρθε αυτή η δουλειά πεσκέσι! = Ал' сам убо од-
 личан посаο!

-Μόλις να φύγω σπíti, μου ήρθε η δουλειά πεσκέσι από
 τον διευθυντή. = Таман да кренем кући, кад ми директор ува-
 ли овај посаο.

πέταλο, το – μια στο καρφί και μια στο πέταλο = један у клин,
 други у плочу

πεταχτός (επιθ.) – στα πεταχτά = на брзу руку

πέτρα, η

ρίχνω μαύρη πέτρα πίσω μου = отрести пращину с ногу, отићи једном за свагда (да се никада више не вратим)

παίρνω κλ με τις πέτρες = отерати/избацити кога

δεν έμεινε πέτρα πάνω στην πέτρα = није остао ни камен на камену

(παρ.) Πέτρα που κυλάει, μαλλί δεν πιάνει. = Много хтео, много започео (ништа не окончао).

πετσί, το

γίνομαι / μένω πετσί και κόκαλο = бити/постати кост и кожа

μπαίνω στο πετσί (ενός ρόλου) = саживети се (с улогом)

γνωρίζω / νιώθω κт στο πετσί μου = осетити шта на својој кожи

πετάω

πετάω από τη χαρά μου = летети од среће

πέταξε το πουλάκι! = нестаде/оде све!

πετάω στα σύννεφα = летети / бити у облацима

πέφτω

πέσε πίτα να σε φάω = лези `лебу да те једем

πέφτω από τα σύννεφα = бити погођен као громом

πέφτουν κεφάλια = падају главе (букв. и метаф.)

πέφτουν βροχή (οι προτάσεις) = пљуште/падају као киша (предлози)

πέφτει η ματιά μου σε κλ / κт = пада ми у очи

το βάζο έπεσε φαρδύς-πλατύς = база се разбила у парампарчад

πέφτω στην παγίδα = пасти у замку

πέφτω με αλεξίπτωτο = спустити се падобраном

πηγαίνω

(μου) πάει τριάντα μιά = бити мањи од макова зрна

-Όταν ήρθε η μάνα του, του πήγε τριάντα μιά! = Када му је мајка дошла, био је мањи од макова зрна!

ροδάνι πάει η γλώσσα κπου = дробити над главом

πήγε σαν στο σκυλί στο αμπέλι = прошао је као бос по трњу

(πήγαινε) στο καλό / στην ευχή της Παναγίας! = срећан ти пут !/ срећно!

πάω για μαλλί και βγαίνω κουρεμένος = олешити кога од батина

πιάνω / πιάνομαι

πιάνω κп στο στόμα μου = узети кога у уста

πιάνω την κουβέντα = заподенути разговор

με πιάνει ο πόνος για κт = боли ме уво за шта (метаф. и ирон.)

πιάνομαι στο ακίστρι = навући се / упецати се / прогутати
мамац

πιάνομαι μαλλί με μαλλί με κп (ανεπ.) = почупати се (жене) /
погући се

αυτός δεν πιάνεται από πουθενά = не можеш га ухватити ни
за главу ни за реп

πικρός (επιθ.) - πικρός σαν δηλητήριο = горак као пелин/πε-
лен/чемер

πίνω

πίνω σαν σφουγγάρα = пити као смук

πίνω το αίμα κпου = пити коме крв

πιπιλίζω – πιπιλίζω το μυαλό κпου με κт = пробити коме гла-
ву/уши чим, дробити над главом

πιρούни, το – είμαι γερό πιρούни = бити изелица

πίστη, η

μου βγαίνει η πίστη ανάποδα = муку мучити

βγάζω την πίστη ανάποδα κпου = излућивати кога / довести
кога до беснила/лудила

Μα την πίστη μου! = Тако ми Бога!/вере!

σύμβολο της πίστεως = Символ вере

αλλάζω την πίστη κпου = оплавити кога (од батина)

πιστός (επιθ.) - πιστός σαν σκυλί = веран као пас

πίσω (ακλ.) – (παρ.) Πίσω έχει η αχλάδα την ουρά. = На крају
ђаво дође по своје.

πίτα, η – (παρ.) Και την πίτα ολόκληρη και τον σκύλο χορτάτο.
= И вук сит и све овце на броју.

πλάκα, η

για πλάκα = вица/шале ради

έχω πλάκα = бити забаван/смешан

σπάζω πλάκα = завитлавати се / зафркавати се

κάνω πλάκα (σε κп) = шегачити се (са ким) / завитлавати се,
испричати виц

το ρίχνω στη πλάκα = ударити у шалу

Μπήκε μέσα και μου λέει „ληστεία“ και του λέω... πλάκα με

κάνεις; (αργκό) = Уће и каже ми: „(То је) крађа“, а ја му велим:
... „ти ме то зајебаваш“?

πλακάκι, το – τα κάνω πλακάκια με κп = бити слизан са ким /
дувати у исту тикву

πλάτη, η

γυρίζω την πλάτη σε κп = окренути леђа коме

πίσω από την πλάτη κпου = иза чијих леђа

έχω στην πλάτη μου κт / κп = имати на леђима/плећима кога/
шта

πλέκω – πλέκω το εγκώνιο = ласкати коме

πληρώνω – πληρώνω το τίμημα = платити данак/цех

πνεύμα, το

το Αγιο Πνεύμα (εκκλ.) = Свети Дух

μπαίνω στο πνεύμα (+ γεν.) = ући у дух/шгос чега

кάνω / πουλάω πνεύμα = правити се духовитим (када не треба)

πόδι, το

είμαι με το ένα πόδι στον τάφο = бити једном ногом у гробу

δίνω πόδι σε κп = дати коме ногу / избацити кога

είμαι / βρίσκομαι στο πόδι = бити на ногама/у покрету

кάνω κт στο πόδι = урадити шта с ногу/офрље

то βάζω στα πόδια = дати петама ветар / дати се у бег

απλώνω τα πόδια (μου) όσο φτάνει το πάπλωμα (μου) = рас-

прострти се колики (ми) је губер

(παρ.) Μέχρι να σηκώσει το ένα πόδι, βρομάει το άλλο. =

Лењем човеку ни Бог не помаже.

πολυέλαιος, ο – σιγά τον πολυέλειο! (οικ.) = није него! / врло
важно!

πόντος, ο

μου φεύγει ο πόντος (οικ.) = иде ми жица (на чарали)

του ρίχνει πόντους = расте као из воде

πόρτα, η

από πόρτα σε πόρτα = од врата до врата

κλείνω την πόρτα κατάμουτρα σε κп = залупити коме врата

пред носом

χτυπάω λάθος πόρτα = куцати на погрешна врата

ποτάμι, το

είμαι σιγανό ποτάμι = бити лукав/препремен

παίρνει κт το ποτάμι = оде шта доврага

ποτέ (ακλ.)

ποτέ των ποτών! = на куково лето!

κάθε πότε = колико често (само у упитним реченицама)

-Κάθε πότε ταξιδεύετε προς την Ελλάδα; = Колико често путујете за Грчку?

πουκάμισο, το – δίνω και το τελευταίο πουκάμισο σε κπ = (по) делити са ким кору/корицу хлеба

πουλάω / πουλώ

πουλάω το παραμύθι σε κп = продавати маглу / причати причу

άλλου να τα πουλάς αυτά = другоме ти то

πουλιέται σα νερό = продаје се / иде као алва

σε πουλάει και σε αγοράζει = превести жедног преко воде

πουлерικό, το – η γρίπη των πουλιερικών = птичји грип

πουτσαρία, η – φέρνω κп μέσα στην πουτσαρία (ανεπ.) = одвести кога у пичковац

πράσιнос (επιθ.) – δίνω / ανάβω το πράσινο φως σε κп = дати коме зелено светло

πράσο, το – πιάνω / τσακώνω κп στα πράσα = ухватити кога на делу

πρόβατο, το

(παρ.) Το πρόβατο που ξεκόβει από το κοπάδι, το τρώει ο λύκος. = Ко се овцом учини, курјаци га изједу.

(είμαι) σαν πρόβατο επί σφαγήν / στη φαγή = као овца на клању

μαύρο πρόβατο = црна овца

πηγαίνουν σαν τα πρόβατα = иду као овце

πρόβατο του Θεού = наиван/лаковераи човек

απολωλός πρόβατο = заблудела овчица

(παρ.) Βάλαμε τον λύκο να φυλάει τα πρόβατα = вук у јагњећој кожи

προηγούμενος (επιθ.) – έχω προηγούμενα με κп = имати са ким од раније шта

προσωπείο, το – έπεσε το προσωпείο κп = пала је чија маска (све се разоткрило)

πρόσωπο, το

δεν έχω πρόσωπο να... (п.χ. αντικρίσω κп) = немати образа да (нпр. се суочим са ким)

με τον ιδρώτα του προσώπου μου = у зноју лица свого
χάνομαι / εξαφανίζομαι από προσώπου της = нестати са лица
земље

πρότερος (επιθ.) – εκ των προτέρων = унапред

πρόχειρος (επιθ.)

έχω κάτι πρόχειρο = имати шта при руци

εκ του προχείρου = на брзу руку / офрље

πτέρνα, η – Αχιλλειος πτέρνα = Αχιлова πεγα / слаба/болна
тачка

πτώμα, το

είμαι πτώμα = бити мртав уморан

πατάω πάνω σε πτώματα = газити/ићи преко мртвих

θα περάσεις πάνω από το πτώμα μου! = (прећи ћеш) само пре-
ко мене мртвог!

πύρ, πυρός, ο

βάπτισμα του πυρός = ватрено крштење

διά πυρός και σιδήρου = огњем и мачем

είμαι / βρίσκομαι μεταξύ δύο πυρών = бити/налазити се
између две ватре

αιώνιο πύρ = вечни пламен

γραμμή του πυρός = ватрена линија

(βρίσκομαι) μεταξύ δύο πυρών = (налазити се) између две ва-
тре

ανοίγω πύρ = отворити ватру

πύργος, ο

σαν χάρτινος πύργος = као кула од карата

ο πύργος της Βαβέλ = Βαβυλωνска кула

φτιάχνω πύργους στην άμμο = градити куле у облацима

Ρ, ρ (ρο)

ράβδος, ο – (παρ.) Οπου δεν πίπτει λόγος, πίπτει ράβδος. =
Тамо где речима нема места, бати́на наступа.

ρανίδα, η – μέχρι τελευταίας ρανίδος (του αίματος) = до
последње капи (крви)

ράβω – Ράψε το! (υβρ.) = Завежи! / Зачепи!

ράμμα, το – έχω ράμμα για την γούνα σου = спремити шибу
за чију грбачу

ραγιάς, ο – δουλεύω σαν ραγιάς = (на)радити (се) као коњ/
мазга

ραγίζω – ραγίζω την καρδιά κλου = сломити коме срце

ραντεβού, το (ακλ.)

βγαίνω ραντεβού με κп = излазити са ким / отићи/ићи на са-
станак са ким

κανονίζω ένα / το ραντεβού = уговорити састанак

κλείνω ένα ραντεβού = договорити/удесити састанак

ράσο, το – βάζω ράσα / φοράω (τα) ράσα = закалућерити се /
обући мантију

ράτσα, η – είναι ράτσα (οικ.) = бити бистар као пчелица

ράφι, το

μένω στο ράφι (οικ.) = остати вечити младожења/уседелица

κρατάω / βάζω στο ράφι = предузети

ράχη, η

γυρίζω τη ράχη σε κп = окренути коме леђа

έχω στη ράχη μου κт / κп = имати/носити на леђима шта/кога
τον трώει η ράχη του = сврбе га леђа

ρεκόρ, το (ακλ.)

καταρρίπτω / εκμηδενίζω ένα ρεκόρ = оборити/потући рекорд

κατέχω ένα ρεκόρ σε κт = држати рекорд у чему

ρέμα, το - με παίρνει το ρέμα = носи ме струја/ток

ρέστο, το – θέλω / ζητάω και τα ρέστα = чикати/изазивати
судбину/срећу

ρέστος (επιθ.)

μένω ρέστος = остати изван свега/тока догађаја

μένω ρέστος από κάτι = бити ускраћен

реферές, ο

πάω реферé με κάτι σε κп = платити свако за себе

κάνω реферé = удружити се

ρημάδι, το

Κλείσε το ρημάδι σου! (υβρ.) = Завежи губицу!

μαζεύω τα ρημάδια (μου) και φεύφω = покупити се/отићи

ρίγανη, η – κολοκύθια με τη ρίγανη! (οικ.) = роткве ти струга-
не!

ρίζα, η

πιάνω ρίζα = пустити корен / укоренити се

φτάνω στη ρίζα ενός προβλήματος = доћи до сржи/суштине неке ствари

κόβω κп / κт από την ρίζα = сасећи кога/шта у корену

ρίχνω

με ρίχνει = обрлатити кога

ρίχνω το βάρος σε κп = свалити кривицу на кога

ρίχνω όλο το βάρος μου σε κт = уложити све напоре у шта

ρίχνω λάσπη σε κп = блатити кога

ρίχνω μια ματιά σε = бацити поглед на

ρίχνω μια ιδέα = изнети предлог/идеју

ρίχνομαι με τα μούτρα μου σε μια δουλειά = прионути/бацити се на посао

ρίχνω κп έξω = довести кога до банкрутства

ρίχνω λάδι στη φωτιά = долиги/сипати уље на ватру

ρίχνω πίσω = одлагати / одложити

ρίχνω μαύρη πέτρα πίσω μου = отрести прашину са ногу

ρίχνω στάχτη στα μάτια κп = бацити коме прашину у очи

ρίχνω τα χαρτιά = погледати у карте

ρίχνει με το τουλούμι / кареклоπόδαρα = лије као из кабла

то ρίχνω σε κάτι = одати се чему

ρίχνομαι στη φωτιά για κп = бацити се/ићи у ватру ради/због кога

ρίχνω ένα βλέμμα σε κп = гледати кога умилно

ρόδιнос (επιθ.) – τα βλέπω όλα ρόδινα = гледати/посматрати све ружичасто

ροδάνι, το – η γλώσσα της πάει ροδάνι (οικ.) = брбља као чав-ка/папагај/навијени федер

ρολό(γ)и, το

γυρίζω πίσω το ρολόι = вратити време

όλα πηγαίνουν ρολόι = све иде као по лоју

ροπή, η – έχω ροπή προς κάτι = имати склоност ка чему / бити склон чему

ρουθούνι, το – μπαίνω στο ρουθούνι κпου = ићи коме на јетру

ρούχο, το

(παρ.) Οποιος φυλάει τα ρούχα του, έχει τα μισά. = Крпеж кућу чува.

έχω τα ρούχα μου = имати период (за жене)

τρώγομαι με τα ρούχα μου = нашкодити самоме себи/власти-том интересу / учинити себи медвеђу услугу

Σ, σ, ς (СИΓΜΑ)

Σ – με το νι και με το σίγμα = до у детаљу

σάϊτα, η – σαν σάϊτα = као метак/муња

σακί, το

βάζω κп στο σακί = насамарити кога

βάζω κп στο ίδιο σακί με άλλους = триати кога у исти кош/цак са другима

παίρνω γουρούνι στο σακί = купити мачку у цаку

σακούλα, η – (παρ.) Φασούλι φασούλι γέμισε / γεμίζει το σακούλι. = Зрно по Зрно погача, камен по камен палача.

σαλάτα, η – та κανω σαλάτα = направити хаос/гужву

σαλεύω – Σάλεψε (Обично кουνήσου) από τη θέση σου! (οικ.) = мрдни се (помери се) с места!

σάλιο, το – μου τρέχουν τα σάλια = иде ми вода на уста

σάλτσα, η – βάζω πολλή σάλτσα σε κп = грубо ласкати коме / претерано хвалити кога

σανίδα, η – σανίδα σωτηρίας = последња нада / спас у последњи час

σαράκι, το

το σαράκι της συνειδήσεως = црв сумње / грижа савести

με τρώει το σαράκι = изједа ме црв / једем се од муке

σαρδέλα, η

στριγωμένοι σαν σαρδέλες = набијени/стишњени као сардине

πήρε τις σαρδέλες του λοχία (οικ.) = добио је «чварке» (чин) наредника

σάρκα, η

με σάρκα κι οστά = главом и брадом

παίρνω σάρκα κι οστά = остварити се / реализовати / обистинити се

σβέλτος (επιθ.)

Κάνε σβέλτα! (οικ.) = Скрати (причу)! / Буди кратак!

φτιάχνω / τελειώνω κάποιον στα σβέλτα = збрзати шта / урадити навраг - нанос

σβέρκος, ο

κόβω το σβέρκο να... = разбијати / лупати главу да...

κάθομαι στο σβέρκο κλου = седети коме над главом / досађивати коме

τινάζω κп / κт από το σβέρκο μου = скинути кога/шта с врата

σβήνω – το έκανε στο άψε-σβήσε = урадио је то збрда - здола

σέβας, το

με όλο μου το σέβας = уз дужно поштовање

τα σέβη μου στην οικογένειά σου! = поздрави твојој породици!

υποβάλλω τα σέβη σε κп = указати/одати коме поштовање

έχω σέβας σε κп = имати поштовања према коме

από σέβας σε κп = из поштовања према коме

σειρά, η

έχω σειρά για = бити на реду за

κάνω κάτι με τη σειρά / εκτός σειράς = чинити шта по реду/

преко реда

σειρά σου και σειρά μου = свакоме се срећна једном насмеје

όλα με τη σειρά τους = све по реду

σεργούνι, το – κάνω κп σεργούνι = направити кога будалом/

идиотом / намагарчити кога

σέρνω

Σύρε στο καλό! = Уздравље! / Збогом!

τα σέρνω σε κп = казнити кога / показати коме, грдити /

прекоревати

σέρνω κп από τη μύτη του = вући кога за нос

σέρνω κп μαζί μου = вући кога за собом

σέσουλα, η

κάνω / έχω λεφτά με τη σέσουλα = пливати у новцу

ξοδεύω με τη σέσουλα = разбацивати се новцем

σηκώνω

σηκώνω χέρι σε κп = дићи руку на кога

σηκώνω τα χέρια από κт / κп = дићи руке од чега/кога

δεν σηκώνω το κεφάλι = не дићи главу

σηκώνω τον κόσμο στο πόδι = дићи свет на ноге / преврнути

σηκώνω τα μυαλά κλου = завртети коме главу / залудети кога

δεν τα σηκώνω εγώ αυτά! = не пролази то код мене!

τα σηκώνει η τσέπη μου = могу то себи приуштити

σημάδι, το – βάζω κп στο σημάδι = кињити кога / узети на

зуб кога

σημασία, η

δίνω (μεγάλη) σημασία σε κт / κп = (при)дати (велики) значај чему/коме

μειώνω τη σημασία = умањити значај

σημείο, το

φτάνω σε κρίσιμο / ευαίσθητο / αδύνατο σημείο = доћи до критичне/осетљиве/слабе тачке/

φτάνω σε σημείο = бити на рубу/ивици

φτάνω στο σημείο να... = доћи до тога да...

σημείωση, η – κρατάω σημειώσεις = хватати/правити белешке

σήμερα (ακλ.)

σήμερα-αύριο = данас - сутра

σήμερα ζούμε, αύριο πεθαίνουμε = данас јесмо, сутра нисмо

από σήμερα και στο εξής = од сада па надаље/убудуће

σαν σήμερα πέντε = пре пет дана / за пет дана

σιγά (ακλ.)

Σιγά, ρε! (οικ.) = Λακше мало!

Σιγά та λάχανα! (ανεπ.) = Кога је брига!

σιγανός (επιθ.) – από σιγανό ποτάμι να φοβάσαι = тиха вода брег рони

σιγή, η – η σιγή κόσμον φέρει = ћутање је злато

σιγοψήνω – σιγοψήνω ένα κορίτσι = мувати/“барити“ рибу

σίγουρος (επιθ.) – та πάω / παίζω στα σίγουρα = ићи/играти на сигурно

σίδερο, το

είμαι για τα σίδερα = одлепити, откачити (фиг.)

(παρ.) Στη βράση κολλάει το σίδερο. = Гвожђе се кује док је вруће.

τρώω τα σίδερα = преокренути небо и земљу

σιδηρούς, -ά, -όν (επιθ.) – κυβερνιέμαι με σιδηρά πυγμή = владати гвоздемом песницом/руком

σκάζω / σκάω

σκάζω από υγεία = пуцати од здравља

σκάζω μύτη = промолити нос

σκάζω στα γέλια = умрети од смеха

σκάζω από δίψα / ζέστη / περιέργεια = умрети од жеђи/врућине/знатижеље

σκάζω από ζηλεία = пући/црћи од зависти/љубоморе

σκάζω το παραμύθι σε κτ = сервирати/изнети коме причу

σκάσε! = куш! / завежи!

τα σκάζω = плахати

το σκάζω = шмугнути / збрисати / киднути

τη σκάζω σε κτ = намагарчити кога / направити кога магар-
цем

σκάλα, η – είμαι σκάλες ανώτερος από κτ = далеко надмаши-
вати кога (фиг.)

σκαμνί, το – καθίζω κτ στο σκαμνί = тражити од кога рачун /
позвати кога на одговорност

σκαμπάζω – δεν σκαμπάζω γρυ από κτ = немати благе везе/
појма о чему

σκασίλα, η

Είχα μια σκασίλα! (οικ.) = Заболе ме баш!

Μα σκασίλα μου! (οικ.) = Брига ме! / Боли ме уво!

σκασμός, ο

Βγάλε τον σκασμό! (υβρ.) = Зачепи губицу!

Σκασμός! (οικ.) = Умукни!

τρώω του σκασμού = јести до пуцања

σκατό, το

τα κάνω σκατά (οικ.) = зајебати/засрати ствар

σκατά! = срање!

Σκατά και απόσκατα! (οικ.) = Срање невиђено!

σκεπή, η – παίρνω κт υπό σκεπή μου = држати кога под
својим кровом

σκέψη, η

βάζω κт σε σκέψεις = бацити кога у мисли

κατόπιν σκέψεως = добро промисливши

διαβάζω τις σκέψεις κт = читати чије мисли

кάνω σκέψεις για κт = размотрити / разматрати

μπαίνω σε σκέψεις για κт = утонути у мисли о чему /
размишљати о чему

σκηνή, η – κάνω σκηνή σε κт = приредити коме сцену

σκιά, η

γίνομαι η σκιά κт = бити/постати чија сенка

ρίχνω σκιά σε κт = бацити сенку на кога

σκλαβός, ο – δουλεύω σαν σκλαβός = радити као црнац

σκληρός (επιθ.)

ακολουθώ σκληρή γραμμή = следити/пратити чврсту линију

είμαι σκληρό καρύδι = бити тврда орах

μιλάω σκληρά για / σε κт = грубо говорити о коме

σκληρός σαν πέτρα = чврст као стена

σκόνη, η

κάνω κт σκόνη = испрашити кога

κάνω σκόνη ένα ρέкор = премашити/поставити нови рекорд

ρίχνω σκόνη / στάχτη στα μάτια κтου = бацати прашицу коме у очи

σκοπός, ο

εξυπηρετώ ένα σκοπό = послужити сврси

πραγματοποιώ τους σκοπούς μου = остварити своје циљеве

ο σκοπός αγιάζει τα μέσα = циљ оправдава средство

σκορπίζω– σκορπίζω τα λεφτά μου με τα δύο χέρια = трошити и шаком и капом

σκοτάδι, το

έχω μαυρά σκοτάδια / είμαι στο σκοτάδι = не знати ништа, не бити обавештен о чему

κρατάω κт στο σκοτάδι = држати кога у незнању

σκοτίζω / σκοτίζομαι

Σκοτίστηκα! (οικ.) = Заболе ме!

σκοτίστηκε ο νους μου = замрачило ми се / ухватила ме кратка несвестица

σκοτούρα, η

Διώξε τις σκοτούρες! = Удри бригу на весеље!

έχω άλλες σκοτούρες = имати важнијег посла/бриге

έχω σκοτούρες με κт / κт = имати неприлике са ким/чим

σκοτούρα του! (οικ.) = брига њега!

σκοτωμός, ο – αυτή η δουλειά είναι σκοτωμός = права је смарачина овај посао/рад

σκοτώνω / σκοτώνομαι

σκοτώνομαι στη δουλειά = убијати се од посла/на послу

μην σκοτώνεσαι! (οικ.) = о'лади мало!

σκοτώνω μύγες = беспосличарити / цабалелебарити

σκοτώνω με ένα σμπάρο δύο τρυγόνια = убити једним ударцем две муве

σκουλήκι, το – λυώνω κт сав σκουλήκι = згазити кога као црва

σκούπα, η – λέω όσα μαζεύει η σκούπα σε κт = рећи коме оно што пас с маслом појео не би

σκουπίδι, το – ρίχνω κт στα σκουπίδια = бацити шта у старо гвожђе

σκούρος (επιθ.)– τα βλέπω σκούρα = гледати све црно

σκυλί, το

γίνομαι σκυλί = бити као разјарен бик / побенавити / побеснети

παίρνω το αίμα μου πίσω = узвратити истом мером / осветити се

σκυλιάζω – σκυλιάζω από το κακό μου = пушити се од једа/ беса

σκύλος, ο

τα πάω σαν το σκύλο με τη γάτα = слагати се као рогови у врећи/као пас и мачка

(παρ.) Σκύλος που γαβδίζει δεν δαγκώνει. = Пас који лаје не уједа.

δεν γνωρίζει ο σκύλος τον αφεντή του = не зна се ни ко пије ни ко плаћа

σουρώνω – σουρώσαμε για καλά (οικ.) = напили смо се на мртво

σούσουρο, το – γίνομαι σούσουρο της πόλης = бити главна тема разговора

σπάζω

Σπάσε! (χυδ.) = Вуци се! / Одјеби!

σπάζω στο ξύλο κт = одрати кога од батина

σπάζω πλάκα = шалити се / изваљити шалу

σπάζω τον πάγο = пробити лед

σπάζω τα νεύρα κт = изнервирати кога

τα σπάζω = узбунити град пијаном дреком/лармом

σπαθί, το – φαίνομαι σπαθί = имати сретан/повољан исход / неочекивано добро испасти

σπάθη, η – η Δαμόκλεια Σπάθη = Дамоклов мач

σπάργανα, τα – είμαι / βρίσκομαι στα σπάργανα = бити/налазити се у зачетку/повоју

σπαρτιάτικος (επιθ.) – **τη βγάζω σπαρτιάτικα** = тешко се пробијати / живети без удобности

σπουδαίος (επιθ.) – **κάνω τον σπουδαίο** = правити се важним / дувати се

σταγόνα, η

είναι σταγόνα στον ωκεανό = то је кап у мору

ήταν η σταγόνα που έκανε το ποτήρι να ξεχειλίσει = дара је превршила меру / кап је прелила чашу

μοιάζουν σαν δύο σταγόνες νερό = слични су као јаје јајету

στανιό, το – **με το στανιό** = силом / на силу

σταυρός, ο

Κάνε το σταυρό σου! (οικ.) = Држи (ми) палчеве!

ο Ερυθρός Σταυρός = Црвени крст

στάχτη, η

ρίχνω στάχτη στα μάτια κλου = бацати коме прашину у очи

όλα έγιναν στάχτη = оде све у ветар/пропаст/дим

κάποιος / κάτι είναι στάχτη στα μάτια του κόσμου = бити велика превара/подвала

στέκομαι

στέκομαι καλά = бити добро (здравље) / стајати добро (финансије)

στέκομαι με τα χέρια σταυρομένα = бити/седети скрштених руку

στέκομαι πλάι κλου = бити уз/поред неког/кога

στέκομαι στα πόδια μου = стати на своје ноге

στέκομαι στο ύψος των περιστάσεων = дорастι ситуацији

στέλνω

στέλνω δύο λέξεις σε κп = написати коме који редак

στέλνω κп στο διάβολο = послати кога дођавола

στέλνω κп από εκεί ήρθε = послати кога тамо одакле је дошао / отерати

στέλνω κп στον τάφο = отерати кога у гроб

στεφάνι, το

ζω χωρίς στεφάνι = живети невенчано

βάζω στεφάνι σε μια γυναίκα = учинити жену часном / венчати

στιγμή, η

δεν είναι της στιγμής να... = није сад тренутак / згодно да...

μου ήρθε η δική μου στιγμή = дошло је и мојих пет минута

στήθος, το

στήθος με στήθος = образ уз образ

μαθαίνω κτ από στήθους = научити шта напамет/наизуст

στήνω

στήνω μηχανή σε κπ = подвалити коме

στήνω καβγά = заподенути кавгу

στήνω αυτί σε κπ = саслушати кога

τα στήνω = замандалити се / затворити се

στήνω στα έξι μέτρα = покопати/οιφрнети кога

του την έχω στημένη = вратити мило за драго/истом мером

τη στήνω σε κπ = сместити коме

στηρίζω – στηρίζω τις ελπίδες μου σε κπ / κт = гајити/полагати наде у кога/шта

στολίζω – στολίζω κп για καλά = позвати кога на одговорност / тражити рачун од кога

στόμα, το

ανοίγω το στόμα = отворити уста / прозборити

με ένα στόμα = једногласно

παίρνω τις λέξεις από το στόμα κпou = узети речи из чијих уста

βάζω λόγια στο στόμα κпou = ставити речи у чија уста

γλυτώνω από το στόμα του λύκου = провући се кроз иглене уши / провући се за длаку

στέλνω κп στο στόμα του λύκου = послати кога у осиње гнездо

μένω με ανοιχτό το στόμα = остати отворених уста / бити/остати забезекнут

κλείνω το στόμα κпou = затворити/запушити коме уста

το έχω στο στόμα μου = бити на врху језика

Μάζεψε το στόμα σου! (οικ.) = Умукни!

Ράψε το στόμα σου! (υβρ.) = Зачепи! / Завежи!

στομάχι, το

(μου) ανακατώνει / γυρίζει το στομάχι = окреће ми се стомак/желудак

έχω κп στο στομάχι = не варити/подносити кога

στόχος, ο

πετυχαίνω το κέντρο του στόχου = направити случајно потез са добрим резултатом

επιτυχαίνω στον στόχο μου = постићи свој циљ

(το) βάζω στόχο να... = намеравати да ...

θέτω / βάζω στόχο = одредити/поставити циљ

γίνομαι στόχο = постати мета

στραβός (επιθ.)

Ανοιξε τα στραβά σου! (οικ.) = Отвори очи!

είμαι θεόστραβος = бити слеп као слепи миш

ρίχνω κт στραβά = почети шта наопако

για να πούμε του στραβού το δίκιο = признаги свакоме оно што јесте

κάνει τα στραβά μάτια = прави се као да се не види шта

στα στραβά = на слепо/невиђено

τα βρίσκω όλα στραβά σε κт = проналазити коме само мане

παίρνω κт / κт στραβά = узети коме шта за зло / замерити коме

κούτσα-στραβά = како-тако / некако

στραγγίζω – Στραγγίστε τα ποτήριά σας! = Наискап чаше!

στρατιωτικός (επιθ.) – κηρύσσω το στρατιωτικό νόμο = прогласити ванредно стање

στράφι, το – πηγαίνω / πάω στράφι = отићи у пропаст

στρίβω

στρίβω τσιγάρο = завити дуван/цигарету

στρίβω αλά γαλλικά = извући се крадимице/неопажено из друштва (без опроштаја)

(μου) στρίβει / έστριψε (οικ.) = лудим, одленио сам

Стρίβε / στρίψε! (υβρ.) = Губи се! / Одлази! / Чисти се!

Μην τα στρίβεις! (οικ.) = Не врдај!/ Не мењај тему!

στριφογυρίζω

στριφογυρίζω κт στο μυαλό μου = пребирати/сабирати шта по/у глави

στριφογυρίζω κт / κт = дангубити са ким/чим / задржавати се због кога/чега

στρώνω – (παρ.) Οπως στρώσεις, έτσι θα κοιμηθείς. = Како простреш, онако ћеш и лежати.

στυλώνω – στυλώνω τα μάτια μου σε κт / κт = фиксирати кога/шта погледом

σύγκαλα, τα – είμαι / έρχομαι στα σύγκαλά μου = бити при чистој свести / бити сав свој

συγκαταβατικός (επιθ.) – φέρνωμαι συγκαταβατικά σε κт = поновати/придиковати коме

συγκεντρώνω

συγκετρώνω το θάρρος μου = скупити снагу / осмелити се

συγκεντρώνω τα μυαλά μου = сабрати се

σύγκριση, η

σε σύγκριση με κт / κп = у поређењу са / у односу на

κάνω σύγκριση μεταξύ (+ γεν.) = направити паралелу/

поређење између

συγχωρώ – то συγχωρώ σε κп = прогледати коме кроз прсте / попустити

συζήτηση, η

λαβαίνω μέρος στη συζήτηση = укључити се у разговор

Δεν θέλω συζητήσεις! = Нема разговора/расправе!

арχίζω / πιάνω συζήτηση με κп για κт = заподенути разговор са ким о чему

έχω συζήτηση με κп = имати реч/разговор са ким / (по)разговарати са ким

χωρίς συζήτηση = без даљњег / нема грешке

βροχιάζω από τη συζήτηση = промукнути од говора

αλλάζω τη συζήτηση = променити тему разговора

Είναι εκτός συζητήσεως! = Нема говора! / Не долази у обзир!

Τέρμα η συζήτηση! = Тачка! / Крај разговора!

Να λείπουν οι συζητήσεις! = Без коментара/расправе!

συζήτηση στρογγύλης τραπέζης = разговор за округлим столом

σύκο, το – λέω τα σύκα σύκα και η σκάφη σκάφη = рећи ни по бабу ни по стричевима

συκώτι, το

βγάζω τα συκώτια μου (οικ.) = душу избљувати/исповраћати

πρήζω το συκώτι σε κп = јести коме цигерицу / досађивати

коме на мртво име

χαλάω το συκώτι μου για κп / κт = појести своју цигерицу

због кога/чега

συλληπητήρια, τα

στέλνω σε κп τα συλληπητήριά μου για (+ αιτ.) = изразити коме саучешће због

δέχομαι τα συλληπητήρια = примити саучешће

συμβαίνω

Τι σου συμβαίνει; = Шта ти је? / Шта је са тобом?

Συμβαίνει τίποτα; = Игра ли мечка? / Шта је?

Τι συμβαίνει; = Шта се дешава?

συμβουλή, η

δίνω συμβουλή (-ές) σε κт = дати савет(-е) коме / посаветовати кога

ζητάω / παίρνω τη συμβουλή κтου = затражити/добити савет од кога

συμβούλιο, το

Διοικητικό συμβούλιο = управни/школски одбор

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο = Европско веће

Συμβούλιο Ασφάλειας του ΟΗΕ = Веће безбедности УН

Συμβούλιο της Ευρώπης / Ευρωπαϊκής Ένωσης = Савет Европске уније

Συμβούλιο των Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης = Савет министара Европске уније

πειθαρχικό συμβούλιο = дисциплинска комисија

συμβούλιο εφετών = жалбено веће

συμμαζεύω / συμμαζεύομαι

Συμμαζέψου! = Засуци рукаве!

Συμμάζεψε τη γλώσσα σου! = Скрати језик!

Συμμάζεψε τα νεύρα σου! = Смири живце!

συμπάθεια, η

κερδίζω τη συμπάθεια κтου = задобити/стећи чије разумевање/благонаклоност

έχω τη συμπάθεια κтου = бити у чијој милости

τρέφω / έχω συμπάθεια σε κт / κт = веома волети неког/нешто

βλέπω / αντιμετωπίζω με συμπάθεια κт = гледати кога са

симпатијом / суочити се са ким са разумевањем

συμπάθιο, το – με το συμπάθιο (οικ.) = уз дужно поштовање / с допуштењем

συμπέρασμα, το

βγάζω συμπέρασμα = извести закључак

βγάζω τα συμπεράσματά μου = повезати/спојити два и два

σπεύδω να βγάλω συμπεράσματα = донети закључке на прецац

καταλήγω σε συμπέρασμα = доћи до закључка

συμφορά, η – Συμφορά σου! (οικ.) = Тешко теби!

συμφωνία, η

κλείνω μια συμφωνία = закључити споразум/договор

δια κοινής συμφωνίας = по договору/споразуму

η συμφωνία είναι συμφωνία! = договор је договор!

κάνω συμφωνία = направити/склопити споразум/договор

φτάνω σε συμφωνία = постићи договор/споразум

παραβιάζω / αθετώ μια συμφωνία = прекршити/повредити договор

τηρώ συμφωνία = држати се договора

συμφωνία κυρίων = џентаменски договор

σύμφωνος (επιθ.)

Σύμφωνοι! = Договорено!

σύμφωνα με (+ αιτ.) = у складу са

είμαι σύμφωνος με κп σε κт = бити сагласан са ким о чему

ενεργώ από συμφώνου με κп = деловати у чију корист

συν (ακλ.)

Συν Θεώ! = Уз Божју помоћ!

συν γυναίξει και τέκνοις = породично

συν τοισ άλλοις = између осталог / штавише

συν τω χρονω = временом

συν τω νονω = према закону / у складу са законом

συν, το – та συν και τα πλην = за и против (pro et contra)

συναγερμός, ο

είμαι / βάζω κп συναγερμό = алармирати кога

σημαίνω συναγερμό = дићи узбуну

συναγερμός για αεροπορική επίθεση = знак/узбуна за ваздушну опасност

συναίνεση, η

κοινή συναίνεσει = обостраним пристанком

κοινωνική / εθνική συναίνεση = друштвени/национални консензус

συνάπτω

συνάπτω συνθήκη / ειρήνη / γάμο = постигнути споразум/примирје / склопити брак

συνάπτω διπλωματικές σχέσεις = успоставити дипломатске односе

συνάπτω γνωριμία με κп = упознати кога , споразумети се са ким

συνάχι, το

έχω / κολλάω συνάχι = прехладити се

με πιάνει συνάχι = хвата ме прехлада

*συνείδηση, η

έχω συνείδηση (+ γεν.) = бити свестан чега

έχω τύψεις συνειδήσεως = имати грижу савести

έχω κт βάρος στη συνείδησή μου = имати какав терет на савести/души

κοιμάμαι / έχω ήσυχη τη συνείδησή μου = снавати мирно / имати мирну савест

βαραινω τη συνείδηση κλου = оптеретити чију савест

συνέντευξη, η

δίνω συνέντευξη σε κт = дати интервју коме

παίρνω συνέντευξη από κт = интервјуисати кога

συνέντευξη τύπου = конференција за штампу

συνέπεια, η

κατά συνέπεια = следствено

υφίσταμαι τις συνέπειες = поднети/сносити последице

έχω συνέπεια = бити од поверења/поуздаи

συνέχεια, η

η συνέχεια στο προσεχές (τεύχος) = наставак у следећем (броју)

εν συνεχεία / στη συνέχεια = у наставку/продужетку

σύννεφο, το – πέφτω από τα σύννεφα = спустити се на земљу / остати/бити скамењен/затечен

-Επεσε από τα σύννεφα λίγο μετά το γάμο της. = Спустила се на земљу одмах по удаји.

-Επεσα από τα σύννεφα όταν την είδα μπροστά μου εκεί. = Остао сам скамењен када сам је тамо видео.

πετάω στα σύννεφα = летети до облака

περπατάω στα σύννεφα = ходати по облацима

σύρνω – Σύρ' τα-φέρ' τα! (οικ.) = Иди ми - дођи ми!

συρμός, ο – είμαι του συρμού = бити у тренду/модеран

σφάλμα, το – ρίχνω το σφάλμα σε κт = пребацити кривицу на кога

σφίγγω / σφίγγομαι

σφίγγω τα λουριά σε κт = стегнути каиш, притегнути кога

σφίγγω τα μέτρα = појачати мере

μου σφίγγεται η καρδιά / λαϊμός να βλέπω τόση δυστυχία = стеже ми се срце/у грлу када видим толико неправде

σφυγμός, ο – πιάνω / βρίσκω το σφυγμό κλου = ухватити/пронаћи праву жицу/нит (фиг.)

σφηκοφωλιά, η - ρίχνω πάνω μου ολόκληρη σφηκοφωλιά =
дирнути у осинье гнездо / изложити се општој критици

σχέδιο, το – ανατρέπω τα σχέδια κλου = подметати ногу коме
/ бацати клипове под ноге

σχέση, η

κόβω τις σχέσεις με κπ = прекинути односе са ким

αποκαθιστώ / διακόπτω διπλωματικές σχέσεις = успоставити/
прекинути дипломатске односе

σε σχέση με κт / κп = у вези са ким/чим

έχω σχέση με κп = бити у вези са ким

σχόλιο, το

Ουδέν σχόλιον! = Без коментара!

κάνω σχόλιο για κт / κп = дати коментар о коме/чему

σώζω

σώζω το κεφάλι μου = спасити живу главу

μη σώσει και = ма ђавола/врага

-Μου λέει πως θα με βοηθήσει. - Μη σώσει και θα
σε βοηθήσει! = -Каже да ће ми помоћи. - Ма ђавола ће ти
помоћи!

σώμα, το – το σώμα του εκλήματος = corpus delicti

σωτήριος (επιθ.) – εν σωτηρίω έτει = лета Господњег

Τ, τ (тау, таф)

τάβλα, η – γίνομαι τάβλα = бити мртав пијан

τάζω (παρ.) Μην τάξεις σ' άγιο κερι και σε παιδι κουλούρι /
παιχνίδι. = Обећање лудом радовање .

ταίζω – τα ταίζω σκουλήκια = бити под ледином

ταίρι, το – δεν έχω ταίρι σε κп = немати себи равна

τακτική, η – (παρ.) Η τιμιότητα είναι η καλύτερη τακτική. =
Поштење се увек исплати.

ταμπέλα, η – κολλάω σε κп την ταμπέλα (+ γεν.) = пришити
коме ппта

-Του κόλλησαν την ταμπέλα του κλέφτη. = Пришили
су му / декларисали су га да је лопов

ταμπουράς, ο – η κοιλιά μου παίζει ταμπουρά = крчи ми сто-
мак

τάξη, η

βάζω σε τάξη = довести у ред / средити

πάλη των τάξεων = класна борба / борба класа

η δημόσια τάξη = јавни ред/поредак

κρατάω την τάξη = одржавати/чувати ред

αποκαθιστώ την τάξη = успоставити ред

ανακαλώ στην τάξη = позвати на ред (у скупштини, на митинзима...)

άρχουσα τάξις = владајућа класа/слој

Εντάξει! = У реду!

ταράζω

ταράζω τα νερά = узбуркати/мутити воду / дићи прашину

Μην μου τους κύκλους τάραττε! = Не дирај лава док спава!

(Αρχιμεδoва чувена изрека – „Не дирајте ми кругове!“)

ταράζω κп στο ξύλο = одрати кога од батина

ταράτσα, η – την κάνω ταράτσα = јести у сласт шта

τάραχος (επιθ.) – τραβάω των παθών μου τον τάραχο = проћи као бос по трњу

τάση, η – έχω τάση προς / να... = имати склоност према / бити склон да...

τάτσι-μίτσι-κότσι (ακλ.) - είμαι τάτσι-μίτσι-κότσι με κп = бити куван и печен са ким

τάχει (ακλ.) – εν τάχει = убрзо / ускоро

τάφος, ο

σιωπηλός / μυστικός σαν τάφος = ћути као заливен/мула

ανοίγω μονάχος τον τάφο μου = саплести самога себе / подметнути самом себи ногу

πιστός ως τον τάφο = веран до гроба

βρίσκομαι στο χείλος του τάφου = налазити се на ивици смрти

από την κουνιά ώ τον τάφο = од колевке па до гроба

ταψί, το

γλυκό του ταψιού = колач из тепсије (попут баклава, тулумби)

χορεύω κп στο ταψί / κάνω κп να χορέψει στο ταψί = држати кога у шаци

τέζα (ακλ.)

είμαι τέζα στο μεθύσι = бити пијан као летва

είμαι τέζα από κούραση = бити мртав уморан

μένω τέζα = бити на крају снага

τέκνο, το – Και 'σύ, τέκνον Βρούτε; = Зар и ти, сине Бруте?

τελεία, η

βάζω τελεία σε κт = ставити једном за свагда тачку на шта

Τελεία και παύλα! = Тачка! / Нема више збора!

τελευταίος (επιθ.)

τελευταία κατοικία = вечна кућа

είμαι στα τελευταία μου = бити при крају/на издисају

έχω την τελευταία λέξη = имати завршну/коначну реч

την τελευταία στιγμή = у последњи трен

τέλος, το

τέλος πάντων = на крају крајева / коначно

τέλος καλό, όλα καλά! = све је добро што се добро сврши!

βάζω τέλος σε κт = окончати нешто / привести крају шта

δίνω τέλος σε κт = довести до краја

παίρνω τέλος = приближити се крају

στο τέλος = напoкoн / на крају

ώς το τέλος / μέχρι τέλους = до самог краја

τενεκές, ο – είμαι тeneкeс ξεγάνωτος = бити табула раза/не-зналица

τέντζερης, ο. – (παρ.) Κύλισε ο τέντζερης και βρήκε το καπάκι.
= Нашла врећа закрпу.

τεντώνω

τεντώνω το σχοινί = затегнути ствар / отићи у другу крајност

τεντώνω τα αυτιά κт = извући коме уши

τέρας, το – είμαι τέρας ασχήμιας = бити ружан као лoпoв

τέρμα, το

είναι / βρίκεται тeрмa Θεού = бити/налазити се Богу иза леђа

είναι тeрмa τα δίφραγκα! = то је врашки мучно!

πετυχαίνω / σημειώνω / βάζω тeрмa = постићи гол

φτάνω ώς το тeрмa = доћи до самог краја

θέτω / βάζω тeрмa στις ελπίδες κт = смрсити/помрсити

коме конце

τέρμινο, το – σε τρία тeрμiнa = кад на врби роди грожђе

τέσσερα, τέσσερις (επιθ.)

δεν ξέρω / νιώθω πού μου πάνε τα τέσσερα = не знати две

унакрст / немати две чисте

πάω με τα τέσσερα = ићи/ходати четвороношке

τέτοιος (επιθ.) – Τέτοιες ώρες, τέτοια λόγια! = касно Марко на Косово стиже

τέφρα, η – αναγεννώμαι εκ της τέφρας μου / ξαναγεννιέμαι από την τέφρα μου = поново се појавити / родити се из пепела

τέχνη, η - (παρ.) Μάθε τέχνη κι άσε τήνε, κι αν πεινάσεις πιάσε τήνε! = Занат је у невољи храна!

τζάμπα (ακλ.)

τζάμπα πράμα! = Цаба било! / Пусти то!

τζάμπα και βερεσές! = Пиши пропало! / Све је узалуд!

τζίτζικας, ο – σκάει ο τζίτζικας = гори земља (од врућине)

τίκτω – ώδινεν όρος και έτεκε μυς! = Τресла се гора, родио се миш!

τιμή, η – (παρ.) Θέλεις πλούτη και τιμή, μην κοιμάσαι την αυγή! = Ко рано рани, две среће граби!

τίποτε (ακλ.)

δεν κάνει τίποτε! = нема на чему!

δεν τρέχει τίποτε = без бриге / све је у реду

για / με το τίποτα = ничим / ни због чега

ξεκινάω από το τίποτα = почети од нуле

τινάζω – τινάζω τα μυαλά σε κп στον αέρα (οικ.) = просути коме мозак

τοίχος, ο

χτυπάω το κεφάλι μου στον τοίχο = лупити главом о зид

ζω μέσα στους τέσσερις τοίχους = живети унутар четири зида

κολλάω κп στον τοίχο = притегнути кога / дотерати цара до дувара

τόκος, ο – ανταποδίδω κп με τόκο κт (οικ.) = вратити коме са каматом шта

τομάρι, το

πουλάω ακριβά τον τομάρι μου = скупо дати свој живот

νοιάζομαι μόνο για το τομάρι μου (οικ.) = гледати само своју бригу/себе

τον τρώει το τομάρι του (οικ.) = тражи врага/батине / сврби га нос

σώζω το τομάρι μου = гледати себе / спасити своју

кожуτόπος, ο

επί τόπου = на лицу места

πιάνω τόπο = бити од користи/вајде

δεν πιάνω τόπο = протраћити

μένω στον τόπο = отићи Богу на истину

δεν με χωράει ο τόπος = не држи ме место

κάνω τόπο σε κп = направити коме место

αφήνω κп στον τόπο = убити кога на лицу места

δίνω τόπο στην οργή = суздржати се/обуздати свој бес

τουλούμι, το

βρέχει με το τουλούμι = пљушти као из кабла

κάνω κп τουλούμι στο ξύλο = пребити кога као мачку

τούμπανο, το – ο κόσμος το έχει τούμπανο (κι εμείς το κρυφό σαμάρι) = то је јавна тајна

τουπέ (ακλ.) – έχω το τουπέ να ... = имати петљу/живце да ...

Τούρκος, ο – γίνομαι Τούρκος = побеснети

τραβάω

τραβάω κάτι σε μάκρος = одужити се шта у недоглед

τραβάω την προσοχή κп = привући чију пажњу

τραβάω όπλο εναντίον κп = дићи/уперити оружје на кога

δεν με τραβάει πια το διάβασμα = не привлачи ме више читање

τραβάω μια ταινία / φωτογραφία = снимити филм/

фотографију

τραβάω μια στο μάτι σε κп = завалити коме шљиву по оку

τραβάω μια ρουφιξιά = потегнути (из боце)

τραβάω τα μαλλιά μου = чупати косу

τραβάω ένα μπράτσο / μια γροθιά σε κп = одаламити/звизнути кога

τράγος, ο – είμαι αποδιοπομπαίος τράγος = бити жртвени јарац

τραγούδι, το – αλλάζω το τραγούδι = певати другу песму / променити плочу

τραπέζι, το

βάζω / στρώνω το τραπέζι = поставити сто

σηκώνω το τραπέζι = поспремити сто

κάνω κп στο τραπέζι = позвати кога на вечеру

έχω κп στο τραπέζι = имати кога на вечери

κάνω σε κп το τραπέζι = приредити вечеру за кога

κάνω τραπέζι σε κп = угостити кога

τρεις

τρεις κι ο κούκκος = шака јада

-Πόσοι ήρθαν στη παράσταση εκείνη; - Τρεις κι ο κούκος. = Колико је дошло на ту представу? – Само шака јада.

τρία πουλάκια κάθονταν = ушло му на једно уво, изашло на друго / гледати бело

-Τον συμβούλεψα ως τον αδελφό μου, κι αυτός τρία πουλάκια κάθονταν = Ја га саветовао као брата, а њему на једно уво ушло на друго изашло / он ме бело гледао.

κάθε τρεις και λίγο = све време

τρέλα, η

Είσαι τρέλα με το καπελάκι αυτό! = Супер ти је/стоји тај качкет!

έχω τρέλα με κт = бити луд за / опседнут чим

περνάω τρέλα = лепо/лудо се проводи

κάνω τις τρέλες μου = лудорисати се

(παρ.) Η τρέλα δεν πάει στα βουνά. = О Богу луд, а о ђаволу мудар.

τρελός (επιθ.)

είμαι τρελός και παλαβός για κп / κт = бити луд/откачен за чим

κάνω τον τρελό = правити се блесавим/лудим

τρελή, η

το ρίχνω στην τρελή = искочити из шина (фиг.) / побеснети

σαν της τρελής τα μαλλιά = у општем хаосу/метежу

τρέχω

τι τρέχει; = шта се дешава?

τρέχω σαν αστραπή = трчати/јурити као зец

τρέχα-γύρευε = повуци – потегни / наврат-нанос

κάτι τρέχει στα γύφτικα = много буке/галаме ни због чега

τρέχάτε ποδαράκια μου! = бежите пете!

τρέχει όσο βαστάν τα πόδια του = трчи колико га ноге носе

τρίβω – τρίβω τα αυτιά κпou = завалити/дати коме ћушку/заушницу

τρισευτυχισμένος (επιθ.) – είμαι / νιώθω τρισευτυχισμένος με κт / κп = бити ван себе од среће/радости због чега/кога

τρίτος (επιθ.) – μου πάει τρίτη και τετάρτη = (за)пренасти се

τρίχα, η

παρά τρίχα = за длаку

τα πράγματά της είναι / βρίσκονται στην τρίχα = ствари су јој под конац

τρόμος, ο – είναι ο φόβος κι ο τρόμος = страх је и трепет

τροπάρι, το

αλλάζω τροπάρι = променити плочу

όλο το ίδιο τροπάρι ψέλνω = причати/говорити све једно те исто / певати исту песму

τροχιά, η

παίρνω την τροχιά = поћи својим путем

βάζω σε τροχιά = лансирати / послати у орбиту

τροχός, ο

ο τροχός γυρίζει = коло/точак (среће) се окреће

είμαι ο τελευταίος τροχός της αμάξης = бити последња рупа на свирали

τρύπα, η

το διαμέρισμά της είναι μια τρύπα! = стан јој је рупа!

κάνω μια τρύπα στο νερό = бавити се јаловим послом / млатити празну сламу

τρώ(γ)ω / τρώγομαι

τρώω σαν λύκος = јести као ала

τρώω στο πόδι = јести с ногу

τρώω κп με τα μάτια = гутати кога очима

τρώω κλωτσιά / φύσημα = добити шут-карту/отказ

τρώω τα μούτρα μου = љоснути / доживети неуспех / подбацити

τρώω τα λόγια μου = опозвати/полизати/порећи своје речи

(δεν) τρώγεται = (не) пролази/иде

δεν τρώγεται με τίποτα = неподношљив си

τρώγομαι για κт = изгарати од жеље да / нестриљиво очекивати шта

τρώει τον περίδρομο = и камен би појео

τρώω κουτόχορτο = продавати маглу, насести, подвалити

κομε

τρώω σε κп τα αυτιά = пробити коме уши / бити досадан као стеница

αυτά που λέει μην τα τρώς! = не наседај на оно што ти говори!

τρώω το κεφάλι κпυ = самом себи одмоћи

τσακίδι, το – Τσακίδια! (υβρ.) = Вуци се! / Чисти се!

τσακώνω – τσακώνω κп στα πράσα = бити ухваћен на делу

τσέπη, η

βάζω το χέρι στην τσέπη κпου = завући руку у чији џеп

έχω κп στην τσέπη μου = имати/држати кога у џепу

τσουβάλι, το

βάζω κп στο ίδιο τσουβάλι με (+ αιτ.) = трпати кога у исти лонац

είμαστε όλοι στο ίδιο τσουβάλι = у истом смо лонцу/сосу

τσουγκρίζω – τα τσουγκρίζω με κп = не слагати се са ким

τυλίγω – τυλίγω μια κοπέλα (αργκό) = смувати девојку

τυραννία, η – κάνω σε κп τυραννία = правити коме смицалице/зврчке

τυφλός (επιθ.) – είμαι τύφλα το μεθύσι = бити мртав пијан

τυχερός (επιθ.) – (παρ.) Κάλλιο τυχερός παρά πλούσιος. = Срећнији си него паметнији.

τύχη, η

δεν αφήνω τίποτα στην τύχη = не препунштати ништа срећи

δοκιμάζω την τύχη κпου = искушавати чију срећу

η τύχη μου χαμογέλασε = срећа ми се осмехнула

κατά τύχη = случајно

λέω σε κп την τύχη του = прорећи коме судбину

η τύχη σε ευνοεί = срећа те прати/гледа

Υ, υ (ИПСИΛΟΝ)

υπαινιγμός, ο – πετώ / κάνω έναν υπαινιγμό για κт = наговестити/алудирати

ύπαρ, το – μου κόπηκαν τα ύπατα = срце ми сишло у пете

υπέρ (ακλ.)

τα υπέρ και τα κατά = за и против

ζυγίζω τα υπέρ και τα κατά (ενός σχεδίου) = одмерити за и против (неког плана)

υπηρεσία, η

προσφέρω υπηρεσία σε κп = понудити коме услугу

είμαι στην υπηρεσία κпου = бити у чијој служби

ικανός προς υπηρεσία = способан за службу (војску)

είμαι στην ενεργό υπηρεσία = бити у активној служби

αναλαμβάνω υπηρεσία = преузети дужност

προσφέρω τις καλές μου υπηρεσίες = понудити своје услуге

υπηρέτης, ο – δεν κάνω τον υπηρέστη σε κπ = не бити чији слуга

ύπνος, ο

πάω για ύπνο = ићи на спавање

πιάνω κάποιον στον ύπνο = ухватити кога на спавању

κοιμάμαι τον ύπνο του δικαίου = спавати сном праведника

υπόληψη, η – δεν θα σου πέσει η υπόληψη = неће ти пасти круна са главе

υπομονή, η

οπλίζομαι με υπομονή = наоружати се стрпљењем

κάνω υπομονή = бити стрпљив

βάζω σε δοκιμασία την υπομονή κπου = искушавати чије стрпљење

υπόσχεση, η

αθετώ μια υπόσχεση = не испунити/прекршити обећање

δίνω σε κп μια υπόσχεση = дати коме обећање

κρατάω / τηρώ μια υπόσχεση = испунити обећање

υπόψη, η

έχω υπόψη μου (να / για κάτι) = имати виђење/на уму о/да

λαβαίνω υπόψη μου = узети у обзир

ύφος, το - παίρνω ύφος = дувати се / правити се важан

υψηλός (επιθ.) - βλέπω κп αφ` υψηλού = гледати кога са висине

ύψος, το

κατεβαίνω από τα ύψη μου = сићи на земљу

φτάνω στα ύψη = достићи плафон/максимум

υκρεμίζω κп από τα ύψη του = спустити кога на земљу

βρίσκομαι στο ύψος της θέσεως = дорасти месту/положају

Φ, φ (φι)

φαινόμενο, το – το φαινόμενο του θερμοκηπίου = ефекат стаклене баште

φάκα, η – πιάνομαι στην ίδια μου φάκα = упасти у сопственоу замку/јаму

φανάρι, το

είνα φως φανάρι = јасно је као дан

ψάχνω κп / κт με το φανάρι / κερι = тражити кога/шта свећом

φανερώνω – φανερώνω το παιχνίδι μου = показати карте / играти отвореним картама

φάντης, ο – σαν φάντης μπαστούνι = из ведроγ неба

φάρα, η – είμαι από την ίδια φάρα με κп = бити истоγ кова са ким

φαρμάκι, το

πίνω το φαρμάκι ως την τελευταία σταγόνα = испити до последње капи

έχει πει πολλά φαρμάκια στη ζωή της = много је горчине ис- капила у своме животу

φεγγάρι, το

κατεβάζω σε κп φεγγάρι = скинути коме и звезду с неба

ανάλογα με τα φεγγάρια (μου, σου...) = према расположењу/ ђефу

-Ανάλογα με τα φεγγάρια του θα σου απαντήσει ή ευγενικά ή αυστηρά. = Одговориће ти према расположењу, или љубазно или грубо.

φέσι, το

βάζω φέσι σε κп = бити дужан као Грчка / бити задужен до гуше

είμαι / γίνομαι φέσι = бити пијан као летва/мајка/земља

φέρνω

φέρνω κп βόλτα = обрлатити кога

тп φέρνω σε κп = преварити/изманипулисати кога / пагова- рати кога

та φέρνω βόλτα (ανεπ.) = провући се / снаћи се / везивати крај са крајем

φέρνω σε κп ως το λαιμό = доћи коме до грла/гуше

φέρνω στο φως = изнети на видело

φέρνω (πάντα) τον κατακλισμό = гледати све црно

φέρνω κп στα νερά μου = вући воду на своју воденицу / при- добити кога

φέρνω κп στα λογικά του = призвати/дозвати кога свести

άγω και φέρνω κп = господарити ким

(παρ.) Οσα φέρνει η ώρα δεν τα φέρνει ο χρόνος! = Прво скочи на реци хоп!

φεύγω – όπου φύγει-φύγει = спасавај се ко може, бити брз као стрела/муња

-Οι γονείς της μπήκαν στο δωμάτιο και τους είδαν να κάνουν έρωτα και ο γκομενάκης της όπου φύγει-φύγει! = Ушли јој родитељи у собу и видели их да воде љубав, а њен ти швалер тад спасавај се ко може!

φίδι, το

(με) ζώνουν τα φίδια = спопасти кога мука

-Όταν η Άννα δεν παρουσιάστηκε, ανησύχησα πολύ κια με ζώσανε τα φίδια. = Када се Ана није појавила, забрињено сам се и одмах ме спопала мука.

ζεσταίνω φίδι στον κορφό κλου = крити гују у недрима

βγάζω φίδι από την τρύπα = гурати руку у ватру

έχω φίδι στον κορφό μου = хранити врану да очи вади

είμαι νερόφιδο = бити испичутура

αυτή είναι φίδι κολοβό = она је аспида (љута гуја/змија опака)

μαύρο φίδι που (με, σε...) έφαγε! = брати кожу на шилак

-Αν δεν με υπακούσεις αμέσως, μαύρι φίδι που σε έφαγε! = Ако ме сместа не послушаш, бери кожу на шилак!

Φίδι διπρόσωπο! (υβρ.) = Лицемеру! / Ђубре дволично!

φιλία, η

πιάνω φιλίες με κп = спријатељити се са ким

νιώθω / έχω φιλίες για κп = осећати/имати симпатије према коме

φίλος, ο – (παρ.) Ο καλός φίλος στην ανάγκη φαίνεται. = На муци се познају јунаци.

φλιτζάνι, το – λέω το φλιτζάνι = гледати у шолу

φόρα, η

κόβω σε κп φόρα = одбијати/обесхрабривати кога (метаф.)

παίρνω φόρα = осмелити се (метаф.), узети залет (и спорт)

βγαίνω στη φόρα = изнети на видело / обелоданити

φορτικός (επιθ.) – γίνομαι / είμαι φορτικός = бити навален-тан/напоран

φουγάρο, το – καπνίζω σαν φουγάρο = пушити као Турчин

φούρνος, ο – κάποιος φούρνος θα γκρεμίστηκε = нечија ће мачка црћи / чудима никада краја

φούχτα, η – μοιράζω / δίνω με τη φούχτα κт = давати шта шаком и капом

φράγκο, το

δεν έχω φράγκο = немати ни филера/пару

δεν αξίζει φράγκο = не вреди ни пару

δεν δίνω φράγκο σε κт = не марити/хајати за шта

φράγμα, το – σπάζω το φράγμα ενός προβλήματος = пробити лед / прећи границу

φρένες, οι

είμαι / γίνομαι έξω φρενών = бити ван себе

έχω σώας τας φρένας = бити здраве памети

φρένο, το

βάζω φρένο σε κт = окончати нешто / ставити тачку на нешто

πατάω φρένο = притиснути/нагазити на кочницу

та φρένα δεν έπιασαν = кочнице нису реаговале / кочнице су се поквариле

φτάνω

φτάνει ο κόμπος στο χτένι = превршити меру / дотерати цара до дувара

φτάνω στα αυτιά μου = бити преко главе

φτάνω ως το λαιμό μου = доћи до гуше

φτάνω στα άκρα = ићи у крајност

φτάνω στα όριά μου = доћи до крајње границе/крајњих граница

φτερό, το

δίνω φτερά σε κт = дати коме крила

στο φτερό = сместа / одмах

κάνω φτερά από = нестати / испарити из

φτιάχνω – та φτιάχνω με κт = изгладити ствар са ким

φτωχός (επιθ.)

φτωχός σαν το διάβολο = убог као црквени миш

(пар.) Οπου φτωχός κι η μοίρα του. = Сиротињо, и Богу си тепшка.

φύκι, το – πουλάω φύκια για μεταξωτές κορδέλες = продавати нешто као да је вредније него што јесте

φύλλο, το

γυρίζω το φύλλο = окренути (нови) лист

τρέμω σαν το φύλλο = дрхтати као лист/прут

φύρδην-μίγδην (ακλ.) – трέχω φύρδην-μίγδην = трчати као без главе

φυσάω – (παρ.) Οποιος καεί με το χυλό φυσάει και το γιαούρτι.
= Кога је змија ујела и гуштера се плаши.

φύση, η – (παρ.) Η έξη είναι δεύτερη φύση. = Што дикла то навикла.

φωλιά, η – αντιμετωπίζω κп μέσα στη φωλιά του = доћи мечки на рупу

φωνή, η

βάζω τις φωνές μου = галамити / дићи дреку

με μια φωνή = једногласно

φωτιά, η

ρίχνω λάδι στη φωτιά = доливати уље на ватру

ανάβω φωτιά σε κт = дићи прашину

παίζω με τη φωτιά = играти се ватром

βάζω φωτιά = избити варница/кавга/свађа

αρπάζω φωτιά = пасти у ватру / загрејати се / напалити се

βάζω το χέρι μου στη φωτιά για κп = ставити/гурнути руку у ватру за кога

βγάζω τα κάστανα από τη φωτιά για κп = vadити кестење из ватре због кога

φως, το

βλέπω το φως = угледати дан/светлост / родити се

αλλάζω τα φώτα σε κп = измучити кога / променити боју

Χ, χ (χι)

χαλάλι, το – Χαλάλι σου! (οικ.) = Алла ти вера!

χαλάω

χαλάει ο κόσμος! = пропаст/смак/крај света!

χαλάω τον κόσμο = правити/дићи буку/фрку

ο κόσμος να χαλάσει! = ма секире падале!

τα χαλάω με κп = разићи се са ким (обично брак, веза...)

(παρ.) Τον Αράπη κι αν τον πλένεις, το σαπούνι σου χαλας! =

Вук длаку мења, ћуд никада!

χαλί, το – γίνομαι χαλί (να με πατήσεις) = бити/постати чији отирач

χαλκάς, ο – περνάω σε κп χαλκά στη μύτη του = правити кога магарцем / вући кога за нос

χάνω / χάνομαι / χαμένος

χαμένο κορμί = изгубљен случај / пробисвет / ветропир

χάνω την ώρα μου = изгубити време

τα χάνω = бити смотан/везана врећа

χάνω τα νεύρα μου = (из)губити живце/нерве

χάθηκε από προσώπου γης = нестало је / изгубио се са лица земље

Χάσου! = Губи се!

πάω / είναι χαμένος = бити у страшној невољи

πηγαίνω στα χαμένα = протраћити / изјаловити се

τα έχω χαμένα = бити забезекнут/запањен, бити ван памети

χαμένος κόπος = узалудан/протраћен труд

χαρά, η

Χαρά σε σένα! = Срећан/весело/радостан био!

είμαι / γίνομαι μια χαρά = бити/постати одлично/супер

μετά χαράς = са великим задовољством

κάνω χαρές σε κт = исказати радост коме

Στις χαρές σου! = Посрећило ти се! (обично неочекиваном/неудатој)

χάρη, η

κάνω χάρη σε κт = учинити коме услугу

χάρη / χάρις σε κт / κт = захваљујући коме/чему

παραδείγματος / λόγου χάριν (п.χ.; λ.χ.) = на пример

για χάρη προς κт = због кога

χάρος, ο

βλέπω τον χάρο με τα μάτια μου = гледати смрти у очи

βλέπω κт σαν τον χάρο = бојати се кога као ђаво крста

χαρτί, το

παίζω με ανοιχτά χαρτιά = играти отвореним картама

παίζω το τελευταίο μου χαρτί = играти на последњу карту

ρίχνω τα χαρτιά = гледати у карте

κόβω τα χαρτιά = пресећи карте (у дељењу) / прекинути партију

ανοίγω τα χαρτιά μου = отворити све карте / изнети све на сто

χάρτινος (επιθ.) – σαν χάρτινος πύργος = као кула од карата

χάση, η – στη χάση και στη φέξη = с мене па на уштап

χατίρι, το – χαλάω το χατίρι κт = угађати коме

χάφτω - το / τα χάφτω = насести / бити лаковеран

χέζω / χέζομαι

Αἰ χέσε, ρε! (υβρ.) = Μορε, одјеби!

Χέστηκα! (υβρ.) = Заболе ме!

Χέσε τον! = Гони га!

χείλι, το - (παρ.) Από χείλι σε χείλι το μαθαίνουν χίλιοι! = За-
клела се земља рају да се тајне све дознају!

χείλος, το - βυάζω κт από τα χείλη (μου) = превалити шта
преко усана

χείρα, η

ζητάω τη χείρα κάποιας από κт = затражити руку неке девојке
/ испросити

τείνω χείρα βοήθειας = пружити руку/помоћ

νίβω / νίπτω τας χείρας μου (μεταφ.) = прати руке (и метаф.)

(παρ.) Συν Αθηνά και χείρα κίνει. = Ко се чува и Бог га чува.

χέρι, το

βάζω χέρι σε κт / κт = завући руку / опљачкати

βάζω κт στο χέρι = шчепати/зграбити кога

είναι το δεξί μου χέρι = десна ми је рука

είμαι του χεριού μου / τον έχω του χεριού μου = имати/држати
кога у шаци

μένω / κάθομαι με σταυρωμένα χέρια = бити/седети скрште-
них руку

έρχομαι / πιάνομαι στα χέρια με κт = доћи/пасти коме у руке/
шаке

σηκώνω τα χέρια (ψηλά) = дићи руке

από πρώτο / δεύτερο χέρι = из прве/друге руке

παίρνω κт από το χέρι (και μεταφ.) = водити кога за руку (и
μεταφ.)

μετρούνται στα δάχτυλα του ενός χεριού = може се избројати
на прсте једне руке

είναι στο χέρι (κт) = зависи од (кога)

δίνω το χέρι σε κт = пружити руку коме

δένω τα χέρια κт = везати коме руке

βάζω / δίνω ένα χέρι σε κт = понудити помоћ

απλώνω χέρι = пружити руку

(η μουσική) μου περνάει από το χέρι μου = (музика) ми иде од
руке

τρίβω τα χέρια μου = трљати руке

λερώνω τα χέρια μου (με αίμα) = упрљати руке (шпр. крвљу)

αυτός είναι δεξί μου χέρι = он ми је десна рука

έχω / κρατάω κάτι στο χέρι = имати/држати кога у шаци

πέφτω στα χέρια κтου = допасти чијих шака

είμαι / βρίσκομαι σε καλά χέρια = бити/налазити се у добрим рукама

έχω μακρύ / βαρύ / ελαφρύ χέρι = имати дугу/тешку/лаку руку
(παρ.) Χέρι που δεν μπορείς να το δαγκώσεις, φίλα το! = Ако их не можеш победити, придружи им се!

χιόνι, το – (παρ.) Μαθημένα τα βουνά από τα χιόνια. = Док је леђа, биће и самара.

Χιώτης, ο – πάνε (δύο-δύο) σαν τους Χιώτες = иду као Пат и Паташон

χλώρος (επιθ.) – δεν αφήνω κт σε χλωρό κλαδί = не дати коме мира

χορεύω

τον χορεύω στο ταψί = вратити мило за драго

(παρ.) Οπως του παίζουμε, χορεύει! = Како господар свира, онако млађи игра.

(παρ.) Νηστικό αρκούδι δεν χορεύει. = Сиромах човек и од глади спава.

χορτάτος (επιθ.) – (παρ.) Ο χορτάτος του νηστικού δεν πιστεύει. = Сит гладном не верује.

χρήμα, το - (παρ.) Το χρήμα κάνει το παν. = Новци су трговци.

χρυσός, ο - (παρ.) Δεν είναι χρυσός ό,τι λάμπει. = Није злато све што сија.

χτένι, το – (παρ.) Οποιος έχει γένια, έχει και τα χτένια. = Ко има знање, има и имање.

χυλός, ο – (παρ.) Οποιος καεί με τον / στον χυλό, φυσάει και το γιαούρτι. = Ко се једанпут ожеже, и на хладно дува.

χύμα, το – та λέω σε κт χύμα (και τσουβαλάτα) = рећи/казати коме без увијања/рукавица

χώνω – χώνω / χώνομαι την μύτη / ουρά μου παντού = гурати/забадати свуда свој нос

χρώμα, το

αλλάζω χρώμα από = променити боју / позеленети од

χάνω το χρώμα μου = пожутети / пребледети

χτυπάω / -ώ

χτυπάω πόρτες = лупати на врата / тражити помоћ

χτυπάω κπ εκεί που τον πονάει = ударити неког где га највише боли

χτυπάω στο κεφάλι (για ποτό) = хватати / ударати у главу (за пиће)

χωνεύω – δεν χωνεύω κп (οικ.) = не варити/подносити кога

χώρα, η - λαβαίνω χώρα = десити се / догодити се

χωριάτης, ο – δώσε θάρρος στον χωριάτη και θα ανέβει στο κρεβάτι = дај му мали прст, узеће ти целу руку

Ψ, ψ (ПСИ)

ψάθα, η – μένω στην ψάθα = бити шворц

ψαλίδα, η – έχω ψαλίδα = имати подељено мишљење / подељене стране

ψαλμός, ο – κοντός ψαλμός αλληλούια = све ће брзо изаћи на видео

ψάρι, το

είμαι / μοιάζω σαν το ψάρι εξώ από το νερό = бити као риба на сувом

ψήνω σε κп το ψάρι στα χείλη = загорчати живот коме / давити кога као змија жабу

τρέμω σαν το ψάρι = дрхтати као прут

(παρ.) Το ψάρι βρομά από το κεφάλι. = Риба од главе смрди.

το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό = велика риба једе малу рибу

είμαι ψάρι = бити „гуштер“ (у војсци)

ψαχνό, το – έρχομαι στο ψαχνό = прећи на ствар

ψάχνω

ψάχνω κп με το керί = тражити кога свећом

ψάχνω ψύλλους στα άχера = тражити иглу у пласту сена

ψειρίζω – ψειρίζω τη μαϊμού = цепидлачити

ψέλνω

τα ψέλνω σε κп = опрати коме уши / изгрдити кога

ψέλνω σε κп τα εξ αμάξης = на пасја кола кога изгрдити

ψέμα, το

Κακά τα ψέματα! = Манимо се! / Не завитлавајмо се!

τρώω ψέματα = лако насести, прогутати жваку/мамац

με τα ψέματα = ни из чега / без напора / олако / без припреме
τέλεισαν / σώθηκαν τα ψέματα = време је да се бацимо на по-
сао / доста са цабалебареем

ψεύτης, ο

(παρ.) Ο ψεύτης και ο κλέφτης τον πρώτο χρόνο χαίρονται. = У
лажи су кратке ноге.

(παρ.) Ο κλέφτης είδε τον ψεύτη κι έφυγε (έστριψε). = Бола је и
празна торба него враг у њој.

βγάζω κп ψεύτη = изневерити кога

ψηλός (επιθ.) – από τα ψηλά στα χαμηλά (κι από τα πολλά στα
λίγα) = са коња на магарца / на ниске гране доћи/спасти

ψήνω

ψήνω μια μικρούλα / γυναίκα / κοπέλα = збарити девојку/рибу
είμαι ψημένος σε = познавати ствари / бити упознат

τα ψήνω με κп = спанџати се/смувати се са ким

ψητό, το – έρχομαι / φτάνω στο ψητό = прећи/доћи на саму
ствар

ψηφίζω – ψηφίζω κп / κт και με τα δύο χέρια = бити/стајати
све време иза кога/чега

ψήφος, η – ψήφος της Αθήνας = одлучујући/пресудни глас

ψιλός (επιθ.)

δεν έχω ψιλή = бити без кинте/без пребијене паре

παίρνω κп στο ψιλό = исмејати/завитлавати кога

ψόφιος (επιθ.) – είμαι ψόφιος από την / στην κούραση = бити
преморен/исцрпљен/мртав уморан

ψόφος, ο – κακόν ψόφος να έχεις! (υβρ.) = црк'о дабогда!

ψύλλος, ο

γυρεύω ψύλλους στα άχερα = тражити длаку у јајету

βάζω ψύλλους στα αυτιά κпou = пуштати коме бубу у уχο

μου μπαίνουν ψύλλοι στα αυτιά = имати бубе у глави

ούτε ψύλλος στον κόρφο σου / του = не бих да сам у твојој кожи

ψυχή, η

από τα βάθη της ψυχής μου = из дубине душе

πουλάω (και) την ψυχή μου στον Διάβολο = продати душу
ђаволу

βγάζω την ψυχή κпou = вадити коме душу на памук

γελάω με την ψυχή μου = смејати се од срца

ψυχή τε και σώματι = главом и брадом

ανοίγω την ψυχή μου σε κπ = отворити коме душу
τραβάει κάτι η ψυχή μου = душа ми иште нешто
δίνω και την ψυχή μου για κτ = дати и душу за шта
με όλη μου την ψυχή = од свег срца / здушно / драге воље

ψύχρα, η

βρίζω κπ στην ψύχρα = псовати кога на пасја уста
χτυπάω / επιτίθεμαι κπ στην ψύχρα = насрнути жестоко на
кога / бацити се на кога

ψυχραιμία, η – κρατάω / διατηρώ την ψυχραιμία μου = остати
хладнокрван / суздржати се

ψυχραίνω – ψυχραίνω τον ενθουσιασμό κπου = охладити /
спустити кога на земљу

ψυχρός (επιθ.)

εν ψυχρώ = хладнокрвно

ψυχρό μέτωπο = хладан фронт (метеор.)

ψωμί, το

βγάζω / κερδίζω το ψωμί μου = зарађивати хлеб
τρώω ψωμί και αλάτι με κп = бити куван и печен са ким
αυτή η δουλειά έχει ψωμί = овај посао је уносан
έχω πολύ ψωμί (ακόμη) = још није ништа готово
τρώω / περνάω ψωμί και ελιά = живети у крајњој беди

ψωνίζω

την ψωνίζω με κт = бити откачен / бити залуђен чим
την ψωνίζω = одлепити / откачити / полудети / скренути

-Καημένη, την ψώνισε από τόσες ανησυχίες. = Сирота,
скренула је од сиљних брига.

Πού τον / την ψώνισες; = Где ли га/је само нађе?

ψώνιο, το – έχω ψώνιο με κт = имати страст / бити страствен
према чему

Ω, ω (ομεγα)

ωκεανός, ο – είναι σταγόνα στον ωκεανό = то је кап у мору

ώρα, η

από ώρα = већ неко време

από ώρα σε ώρα = из часа у час / било кад / временом

από την ώρα που = од часа/тренутка када

μετράω ώρες = бројати тренутке / бити на самрти

τρώει / θέλει / παίρνει κάτι η ώρα = треба / тражи нешто времена

- τρώω την ώρα μου = траћити време
 κατά την ώρα (+ γεν.) = током / за време
 δεν είναι της ώρας = сада није тренутак/моменат
 καλή του / της ώρα! = благословен био/била!
 ώρα καλή! = чувај се! / пази се!
 ώρες-ώρες = понекад, с времена на време
 της ώρας = свеж / управо зготовљено (нпр. месо или јело у ресторану)
 σκοτώνω την ώρα = убити време
 για την ώρα = за сада
 ήρθε / ήγγικεν η (μεγάλη) ώρα = дошао/куцнуо је час
 για ώρα ανάγκης = за црне дане
 είμαι στην ώρα μου = бити тачан
 είναι η ώρα για = време је за
 δεν βλέπω την ώρα να = једва чекам да
 τώρα βρήκες την ώρα για = сад си баш нашао време за
ώμος, ο
 σηκώνω τους ώμους = слећи раменима
 σηκώνω κп στους ώμους = подићи/уздизати кога
 χτυπάω κп στους ώμους = потапшати кога по раменима
 περνάω / κρεμάω κάτι στον ώμο κпou = наметнути/наговарити шта себи
 βάζω τα πόδια μου στον ώμο = подбрусити пете / дати се у бер
 επ' ώμου, αρμ! = пушку о раме!
 παίρνω κάτι επ' ώμου = предузети / прихватити се чега
 ώσπου (ακλ.) – ώσπου να πεις αμήν = док си рекао кекс / док си дланом о длан
ωφέλεια, η
 βλέπω ωφέλεια από κт / κп = извући/имати корист од кога/чега
 επί ωφέλεια κпou = у чију корист/добробит
 είναι ωφέλεια για κп / κт = бити од користи коме/чему
 ωφέλιμος (επιθ.) – συνδυάζω το τερπόν μετά του ωφελίμου = спојити добро са корисним
 ωχρός (επιθ.) – είμαι ωχρός από τον φόβο (μου) = побелети/премрети од страха
ωφελώ
 Τι ωφελεί; = шта вреди / каква је вајда/корист?
 Τι ωφελεί να κλαίμε για ό, τι έγινε; = Каква је корист од плакања за оним што се десило?

Проучавање и усвајање идиоматских израза један је од финалних корака ка упознавању васколиког грчког језичког блага и духа Грка. Идеја водиља у стварању речника идиома грчког и српског језика била је да сваки идиом јесте својеврсна мудрост у малом. Овладавање овим сложеним језичким јединицама олакшаће превођење књижевне прозе и поезије, као и стручних текстова.

ISBN 978-86-85337-33-8

9 788685 337338

ЈАСЕН

ГРЧКО - СРПСКИ РЕЧНИК ИДИОМА

Предраг Мутавцић